



Gemeente
Aalten



Programma begroting

Gemeente Aalten 2027

Inhoudsopgave

Inleiding.....	5
Totaal financieel overzicht	7
Toelichting begroting 2027	11
Programma 1 Ruimte.....	14
Programma 2 Sociaal Domein	20
Programma 3 Bedrijfsvoering	30
Paragrafen	33
Paragraaf Bedrijfsvoering	34
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	38
Paragraaf Lokale heffingen	41
Paragraaf Financiering	45
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	48
Paragraaf Grondbeleid	50
Paragraaf Verbonden partijen	52
Paragraaf Wet Open Overheid	57
Bijlagen	59
Geprognosticeerde balans 2025-2030	60
Overzicht meerjarig EMU-saldo	61
Overzicht van baten en lasten per programma	62
Programma 1 Ruimte.....	62
Programma 2 Sociaal Domein	65
Programma 3 Bedrijfsvoering	70
Overzicht van baten en lasten, ingedeeld naar taakvelden.....	72
Investeringschema.....	76
Overzicht algemene dekkingsmiddelen.....	77
Overzicht reserves en voorzieningen	78
Overzicht incidentele baten en lasten, structurele mutaties reserves en structureel begrotingssaldo.....	80
Verplichte indicatoren waarstaatjegemeente.nl.....	82
Lijst met gebruikte afkortingen.....	86

Met deze begroting presenteren wij het financiële kader voor het jaar 2027. De begroting vormt de vertaling van onze gezamenlijke ambities en verantwoordelijkheden naar de beschikbare middelen. Daarmee werken we samen aan een leefbare, duurzame en toekomstbestendige gemeente.

Deze begroting is beleidsarm. Dat betekent dat naast de ontwikkelingen in prijzen en lonen alleen de financiële effecten van eerder vastgesteld beleid en de vastgestelde begrotingen van verbonden partijen en gemeenschappelijke regelingen zijn verwerkt. De ruimte voor nieuw beleid is daarmee beperkt. Ook houden we in deze begroting rekening met nieuwe, onomkeerbare, onuitstelbare en onvoorziene uitgaven.

Eerste begroting nieuwe college

Deze begroting is de eerste begroting van het huidige college na de gemeenteraadsverkiezingen. Met het nieuwe college ligt er een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de koers voor de komende jaren verder vorm te geven. Tegelijkertijd vraagt de financiële situatie om een realistische koers en zorgvuldigheid. We willen ambities waarmaken, maar moeten daarbij steeds een goede balans vinden tussen wat we willen bereiken en wat financieel haalbaar is.

Uitvoeringsprogramma

In juli 2026 heeft de gemeenteraad het coalitieakkoord 'Samen sterk' voor de bestuursperiode 2026-2030 vastgesteld. Daarbij heeft de raad het college opdracht gegeven de ambities uit het coalitieakkoord nader uit te werken in een uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma maakt inzichtelijk hoe de bestuurlijke ambities worden vertaald naar concrete acties, maatregelen en projecten, inclusief de beoogde planning en de daarvoor benodigde inzet. Het uitvoeringsprogramma zal in het vierde kwartaal aan de raad worden voorgelegd.

Financieel gezond en voorbereid op 2028

Als college streven wij naar een degelijk sluitende begroting voor 2027 en, waar mogelijk, ook voor de jaren daarna. Voor het jaar 2027 is er sprake van een tekort, daarom stellen wij in deze begroting drie ombuigingen voor om het tekort voor 2027 op te vangen.

De financiële opgave voor de jaren daarna blijft echter aanzienlijk. Het bekende landelijke 'ravijnjaar' is doorgeschoven naar 2028. Dat vraagt om scherpe keuzes en een zorgvuldige afweging van onze ambities en verantwoordelijkheden. Daarom stellen wij een ombuigingstraject voor de begroting van 2028 en verder voor.

Bij het vaststellen van de begroting 2027 delen wij het plan van aanpak voor dit traject met de gemeenteraad. Zo werken we gezamenlijk toe naar een helder financieel perspectief en een sluitende begroting voor 2028 en verder.

Ook in financieel uitdagende tijden blijven er belangrijke opgaven zich aandienen. Veranderende wet- en regelgeving, economische onzekerheden en een toenemende druk op maatschappelijke voorzieningen vragen blijvend onze aandacht. Tegelijkertijd willen we blijven werken aan de kwaliteit van onze gemeente en aan een samenleving waarin inwoners mee kunnen doen en zich thuis voelen.

Belangrijke ontwikkelingen in 2027

Binnen Ruimte werken we verder aan woningbouw, gebiedsontwikkeling en een toekomstbestendige leefomgeving. Belangrijke ontwikkelingen zijn de gebiedsontwikkeling Slingeplas-'t Broock, de herontwikkeling van de voormalige locatie van Schaersvoorde in Dinxperlo, de nieuwbouw van Schaersvoorde in Aalten, uitbreiding van het bedrijventerrein Aalten, opvang van nieuwkomers en de woningbouwontwikkeling Singel 1 en 2. Met de Omgevingsvisie Aalten 2040 leggen we de ruimtelijke koers voor de komende jaren vast. Daarnaast zetten we stappen in de energietransitie, verduurzaming van woningen en het tegengaan van energiearmoede.

Binnen het Sociaal Domein werken we aan een sterke sociale basis en een toekomstbestendig zorg- en ondersteuningsstelsel. We zetten nadrukkelijk in op preventie, vroegsignalering en het versterken van de eigen regie en samenredzaamheid van inwoners. Tegelijkertijd verbeteren we de toegankelijkheid van ondersteuning en versterken we het lokale team, zodat inwoners zo vroeg mogelijk passende hulp krijgen. Ook blijven we werken aan bestaanszekerheid, schuldhulpverlening en inclusie en aan een goede verbinding tussen zorg, veiligheid en ondersteuning.

Binnen Bedrijfsvoering werken we aan een professionele, toegankelijke en toekomstbestendige gemeentelijke organisatie. We geven verder uitvoering aan de vernieuwde dienstverleningsvisie en versterken de samenwerking en integraliteit binnen de organisatie. Daarnaast zetten we stappen in datagedreven werken en een toekomstbestendige informatievoorziening. Ook versterken we de digitale weerbaarheid en informatiebeveiliging, onder meer in het kader van de nieuwe Cyberbeveiligingswet.

Samen sterk

Met deze begroting leggen we een solide basis voor 2027 en bereiden we ons tegelijkertijd voor op de financiële opgaven die daarna op ons afkomen. Samen met de gemeenteraad, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties blijven we werken aan een sterke, leefbare en toekomstbestendige gemeente Aalten.

Voorstel behandeling begroting

- Woensdag 07 oktober Begrotingscafé;
- Maandag 19 oktober Oordeelsvormende raadsvergadering begroting 2027;
- Dinsdag 20 oktober Oordeelsvormende raadsvergadering begroting 2027;
- Maandag 26 oktober Voor 09.00 (resterende) beleidsvragen indienen bij de griffie;
- Dinsdag 03 november Raadsbehandeling.

Voorstel

We stellen u voor over te gaan tot het vaststellen van de programmabegroting 2027, inclusief de meerjarenraming 2028-2030.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Aalten,

De gemeentesecretaris

De burgemeester

drs. A.J.M. Gildhuis

mr. A.B. Stapelkamp

Aldus vastgesteld in de vergadering van de raad van de gemeente Aalten op 3 november 2026

de voorzitter,

de griffier,

mr. A.B. Stapelkamp

E.M. Geldorp

Totaal financieel overzicht

Hieronder staat het verloop van het begrotingssaldo met als uitgangspunt de door de raad vastgestelde cijfers uit de Voorjaarsnota 2026. Daaronder zijn de mutaties vermeld die zijn meegenomen in deze begroting met op de volgende pagina's de toelichtingen.

De begrotingen van de verbonden partijen en gemeenschappelijke regelingen zijn geïndexeerd op basis van vooraf gemaakte afspraken. Onderstaand genoemde mutaties bij de verbonden partijen en gemeenschappelijke regelingen zijn conform de vastgestelde begrotingen 2027.

bedragen x € 1.000

Nr.	Omschrijving (min teken houdt een voordeel in)		2027	2028	2029	2030
	I = Incidenteel S = Structureel					
Saldo voor begroting 2027 - 2030			2.067	4.348	3.893	3.893
			tekort	tekort	tekort	Tekort
Programma 1 Ruimte						
01.	Afschrijving wegen S		-210	16	223	320
02.	Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) S		333	258	258	258
03.	Leges omgevingsvergunning S		-178	-178	-178	-178
04.	Uitvoering regionale huisvestingsverordening S		50	50	50	50
Programma 2 Sociaal Domein						
05.	Uitbreiding college S		40	40	40	40
06.	VNOG S		85	85	86	102
07.	Herinrichten toegang (Raad besluit 7 juli) S		49	49	49	49
08.	Laborijn S		-53	38	83	238
09.	Yunio S		81	81	81	81
Programma 3 Bedrijfsvoering						
10.	Verkiezingen I		0	-75	0	75
11.	Verkoop grond I		-393	0	0	0
12.	Aanschaf materieel buitendienst S		100	100	100	100
13.	Rentebijstelling S		-119	286	631	925
14.	Onvoorzien S		-18	-18	-18	-18
15.	Algemene uitkering, meicirculaire 2026 S		-2.369	-2.100	-1.936	-2.969
Algemeen						
16.	Indexaties S		2.159	2.269	2.269	2.269
17.	Overige mutaties I/S		-325	-338	-249	-123
Voorstel ombuigingen tot een sluitende begroting 2027						
18.	Reservering Schaersvoorde terugdraaien in 2027 S		-1.000	0	0	0
19.	Inzet surplus Algemene reserve S		-1.182	0	0	0
20.	Versterken Algemene reserve I		883	0	0	0
Totaal mutaties			-2.067	563	1.489	1.220
Begrotingssaldo na alle mutaties			0	4.911	5.382	5.113
			sluitend	tekort	tekort	tekort

> Toelichting op de punten uit het financieel overzicht

Programma 1 Ruimte

1. Afschrijving wegen incidenteel € 210.000 voordeel

Voor een aantal reconstructies van wegen is de planning doorgeschoven waardoor de werkzaamheden later worden uitgevoerd. Hierdoor ontstaat er een voordeel op de kapitaallasten. In de jaren daarna staan een aantal grote reconstructies op de planning waardoor de kapitaallasten gaan stijgen.

2. Omgevingsdienst Achterhoek (ODA), structureel € 258.000 en incidenteel € 75.000 nadeel
Op basis van de gebruikelijke indexaties, realisatie van de afgelopen jaren en de opmaat naar de fusie heeft de ODA de begroting 2027 opgesteld. Deze begroting is onderdeel van het traject waarin de ODA toewerkt naar een wettelijk verplicht niveau richting de fusie met de Omgevingsdienst Veluwe. De bijdrage is geste-
gen met een bedrag van € 333.000 waarin aanvullend ook een bedrag van € 75.000 is opgenomen voor
fusiekosten.

3. Leges omgevingsvergunningen, structureel € 178.000 voordeel
Door stijging van het aantal verleende omgevingsvergunning in de afgelopen jaren en de woningbouwprog-
nose voor 2027 en verder is de raming bijgesteld met een bedrag van € 178.000.

4. Uitvoering regionale huisvestingsverordening, structureel € 50.000 nadeel
Vanuit de Rijksoverheid is bepaald dat gemeenten een regionale Huisvestingsverordening moet vaststel-
len. Dit wordt regionaal met de acht Achterhoekse gemeenten opgepakt. Daarbij worden de landelijk be-
paalde urgentiedoelgroepen opgenomen.
Een onafhankelijk bureau gaat de urgentiebepaling voor de regio uitvoeren. Op basis van het inwoneraantal
bedraagt het aandeel van de gemeente Aalten 10%. Dit leidt tot een structurele stijging van de kosten met
€ 50.000.

Programma 2 Sociaal Domein

5. Uitbreiding college, structureel € 40.000 nadeel
In de raadsvergadering van 8 juli 2026 is de raad akkoord gegaan om vier wethouders te benoemen met een
tijdsbesteding van 1 fte. Dit betekent een uitbreiding van 0,3 fte ten opzichte van de vorige bestuursperiode.
De financiële consequentie betreft structureel € 40.000.

6. VNOG, 2027 en 2028 € 85.000 nadeel, 2029 € 86.000 nadeel en 2030 € 102.000 nadeel
De Kadernota 2027 van de VNOG laat ten opzichte van de meerjarenbegroting 2026-2029 (jaarschijf 2027)
een hogere gemeentelijke bijdrage zien. Deze stijging wordt met name veroorzaakt door loon- en prijsont-
wikkelingen, autonome kostenstijgingen en investeringen in de kwaliteit en toekomstbestendigheid van de
organisatie. De gemeentelijke bijdrage is verwerkt conform de vastgestelde begroting 2027-2030 van VNOG.
Per saldo neemt de bijdrage voor de gemeente Aalten toe met € 85.000 in 2027, oplopend tot € 102.000 in
2030.

7. Herinrichten Toegang, structureel € 49.000 nadeel
De raad heeft op 7 juli 2026 akkoord gegeven om structureel € 49.000 beschikbaar te stellen voor de uitvoe-
ring van het voorgestelde toegangsmodel en te verwerken in de Begroting 2027-2030.

8. Laborijn, 2027 € 53.000 voordeel, 2028 € 38.000 nadeel, 2029 € 83.000 nadeel en 2030 € 238.000
nadeel
De prognose van de uitvoeringskosten uit de meerjarenbegroting 2026-2029 voor jaarschijf 2027 van Labo-
rijn betrof € 2,86 miljoen. In de vastgestelde begroting 2027-2030 van Laborijn zijn de uitvoeringskosten
€ 2,81 miljoen. Dit verschil wordt veroorzaakt door verschuivingen in aandeel per gemeente in de verschil-
lende klantstromen binnen Laborijn (Participatiewet, Wsw en Inburgering) en leidt tot een voordeel van €
53.000 in 2027.

Daarnaast neemt de bijdrage van Aalten aan de uitvoeringskosten van de Wsw de komende jaren toe. Dit
wordt veroorzaakt door een toenemend tekort op de uitvoering van de Wsw binnen Laborijn. Hoewel het
aantal Wsw'ers de komende jaren verder afneemt, daalt de rijksbijdrage Wsw sneller dan de uitvoeringskos-
ten. De uitvoeringskosten stijgen hierdoor met € 38.000 in 2028, € 83.000 in 2029 en € 238.000 in 2030.

9. Yunio, structureel € 81.000 nadeel
Uit de conceptaanvraag van Yunio voor de uitvoering van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) 0-4 jaar in 2027
blijkt een kostenstijging van € 81.000. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de cao-afspraken,
waaronder een loonstijging van 3,5% per 1 juli 2026. Daarnaast werken relatief veel in 2025 gestarte Voor-
zorg-trajecten door in 2027. Ook is het aantal geraamde trajecten voor de Kindertaalcoach aangepast aan
de gerealiseerde inzet in 2025. Deze ontwikkelingen leiden vanaf 2027 tot een structurele kostenstijging van
€ 81.000.

Programma 3 Bedrijfsvoering

10. Verkiezingen, incidenteel in 2028 € 75.000 voordeel en in 2030 € 75.000 nadeel
In 2028 valt het budget voor verkiezingen á € 75.000 vrij, aangezien er in dat jaar geen reguliere verkiezin-
gen gepland staan. Daar tegenover staat dat in 2030 het budget met € 75.000 wordt verhoogd, omdat in dat
jaar twee reguliere verkiezingen worden georganiseerd: de gemeenteraadsverkiezingen (maart 2030) en de
Tweede Kamerverkiezingen (mei 2030).

11. Verkoop gronden incidenteel in 2027 € 393.000 voordeel

In 2027 vindt er een verkoop plaats van een stuk grond aan de derde Broekdijk in Aalten. Per saldo levert de verkoop incidenteel een bedrag op van € 393.000. Dit stuk grond is momenteel verhuurd.

12. Aanschaf materieel buitendienst, structureel € 100.000 nadeel

Vanaf 2024 worden in lijn met de financiële verordening investeringen (uitgezonderd de aankoop van gronden) met een verkrijgingsprijs van minder dan € 25.000 niet meer geactiveerd. Dit betekent dat deze lasten niet meer in de balans worden opgenomen en niet meer in meerdere jaren worden afgeschreven, maar in de exploitatie worden verantwoord. Dit zorgt binnen materieel (auto's, grasmaaier, containers en ander materiaal) voor een incidenteel nadeel van € 100.000. Het bedrag van € 100.000 is in mindering gebracht op het investeringskrediet aanschaf materieel buitendienst. Bij de kapitaallasten van dit krediet levert dit structurele besparing op van € 11.000.

13. Rentebijstelling, 2027 € 119.000 voordeel en 2028 € 286.000, 2029 € 631.000 en 2030 € 925.000 nadeel

De rentelasten lopen vanaf 2028 fors op. Dat heeft enerzijds te maken met een hoger investeringsniveau en anderzijds met een hoger rentepercentage. De rente voor lang geld is de afgelopen maanden opgelopen en staat op moment van schrijven op 3,5%. Bij investeringen moeten we vooral denken aan diverse projecten voor weg- en rioolbeheer en aan de uitbreiding van de Triangel. Per saldo zijn de rente-effecten als volgt: voor 2027 een voordeel van € 119.000 en de nadelen zijn vanaf 2028 € 286.000, 2029 € 631.000 en 2030 € 925.000. Verdere toelichting over de rente is te vinden in de paragraaf financiering.

14. Onvoorzien, structureel € 18.000 voordeel

De post onvoorzien wordt afgeraamd naar nihil. Gelet op de actuele financiële ontwikkelingen en het uitgangspunt van reëel begroten zijn bekende risico's zoveel mogelijk afgedekt binnen bestaande budgetten en reserves. Eventuele resterende of nieuwe risico's worden opgevangen via de Reserve risico's, waardoor het aanhouden van een afzonderlijk budget voor onvoorziene uitgaven niet langer noodzakelijk wordt geacht. Het resterende budget valt om die reden vrij.

De 'Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Aalten (artikel 212 Gemeentewet)', waarin het kader met betrekking tot de post onvoorzien opgenomen is, gaat hierop aangepast worden.

15. Algemene uitkering, meicirculaire 2026, 2027 € 2.369.000, 2028 € 2.100.000, 2029 € 1.936.000 en 2030 € 2.969.000 voordeel

De uitkomsten van de doorrekening van de Meicirculaire 2026 vormt de basis voor de berekening van de algemene uitkering voor 2027 en de jaren daarna. In 2027 loopt de algemene uitkering op met afgerond € 2,4 miljoen. Dat is een aanpassing van € 200.000 ten opzichte van de eerdere raadsmededeling doordat de herinvoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo van 2027 doorgeschoven is naar 2028. Voor het jaar 2028 neemt de algemene uitkering toe met € 2,1 miljoen. In 2029 neemt het toe met € 1,9 miljoen en in 2030 met afgerond € 3 miljoen.

In raadsmededeling 71-2026 Meicirculaire 2026 staat een gedetailleerde verklaring van de cijfers.

Algemeen

16. Indexaties, 2027 € 2.159.000 en 2028 en verder € 2.269.000 nadeel

Onderstaand een overzicht dat inzicht geeft in de gebieden en hoogten van de diverse indexaties.

Gevolgen van de indexatie	2027	2028	2029	2030
Loonindexatie 4,2% cao-verhoging	1.246	1.356	1.356	1.356
Zorgbudgetten 3,59%	708	708	708	708
Externe kosten 2,1%	255	255	255	255
(Budget)subsidies, diverse percentages	154	154	154	154
Indexatie reguliere OZB verhoging	-124	-124	-124	-124
Opbrengsten huren leges rechten 2,1%	-80	-80	-80	-80
	913	913	913	913
Totale indexatie prijzen	2.159	2.269	2.269	2.269

Voor de indexatie van de lonen is het index percentage van 4,2% uit de meicirculaire 2026 aangehouden. De huidige cao-gemeenten loopt tot 1 april 2027, vanaf die datum is er een percentage van 2% extra opgenomen.

Totale indexatie prijzen en inkomsten

De budgetten voor Jeugdzorg en Wmo worden geïndexeerd met 3,59%. Dit percentage is gebaseerd op de door het ministerie van VWS berekende prijsindex voor de zorg. De index bestaat uit een gewogen combinatie van de Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA) en de Prijsindex Particuliere Consumptie (PCC) en wordt gebruikt voor de jaarlijkse aanpassing van zorgtarieven.

Met betrekking tot de prijsindex zijn de indexcijfers uit de meicirculaire 2026 aangehouden van 2,1%. Sommige prijsstijgingen zoals die van afval en riolering worden doorberekend in de tarieven en betekenen geen budgettaire last voor de gemeentebegroting. De subsidies zijn verhoogd op basis van de indexaties volgens de subsidieafspraken. De leges en overige inkomsten zijn, net als de externe kosten, verhoogd met 2,1%.

17. Overige mutaties

Er zijn diverse mutaties die in de afzonderlijke programma's verder worden verklaard.

Voorstel ombuigingen tot sluitende begroting

Bovenstaande mutaties leiden tot een niet sluitende begroting in 2027. Hierdoor is een ombuiging noodzakelijk om tot een sluitende begroting te komen. Hieronder worden de verschillende opties voorgelegd.

18. Reservering Schaersvoorde terugdraaien in 2027

Op 5 november 2025 is de raad akkoord gegaan met de eerste begrotingswijziging 2026 "Ontwikkelingen met financiële consequenties 2026". Hiermee heeft de raad besloten om incidenteel voor 2026 € 500.000, voor 2027 € 1.000.000 en voor 2028 en verdere jaren structureel € 1.500.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve onderwijshuisvesting zodat dit bedrag kan worden ingezet voor de nieuwbouw van Schaersvoorde. Omdat de raad nog geen besluit heeft genomen over de nieuwbouw Schaersvoorde wordt voorgesteld om de storting in de reserve voor 2027 terug te draaien. De structurele stortingen vanaf 2028 maken onderdeel uit van de integrale afweging binnen de ombuigingsopgave.

19. Inzet surplus Algemene reserve, in 2027 € 1.182.000

Sinds 1 januari 2024 is het onder voorwaarden toegestaan om het surplus van de Algemene reserve in te zetten ter dekking van structurele lasten. Het surplus betreft dat deel van de Algemene reserve dat niet benodigd is voor het afdekken van risico's (de benodigde weerstandscapaciteit). Van dit surplus mag jaarlijks maximaal 10% ingezet worden als structureel dekkingsmiddel. Daarbij geldt dat de solvabiliteit minimaal 20% bedraagt, het weerstandsvermogen op basis van een risico-inventarisatie als voldoende wordt beoordeeld en wordt voldaan aan de voorwaarden van het provinciaal toezicht. De inzet van het surplus wordt hierbij aangemerkt als een structurele baat.

Om te komen tot een structureel sluitende begroting voor 2027 wordt € 1.182.000 ingezet uit het surplus van de Algemene reserve. Deze inzet voldoet aan de hiervoor geldende voorwaarden.

20. Versterken Algemene reserve, in 2027 € 883.000

Zoals bovenstaand toegelicht wordt er in 2027 € 1.182.000 ingezet uit het surplus van de Algemene reserve om te komen tot een structureel sluitende begroting.

Uit het overzicht van incidentele baten en lasten blijkt dat de incidentele baten in 2027 de incidentele lasten met € 883.000 overstijgen. Voorgesteld wordt dit incidentele overschot van € 883.000 toe te voegen aan de Algemene reserve, zodat de omvang van de reserve en daarmee de financiële weerbaarheid zoveel mogelijk op peil blijven.

Deze toevoeging wordt conform het BBV als incidentele last verwerkt. Na verwerking van deze toevoeging zijn de incidentele baten en lasten in 2027 per saldo in evenwicht.

Per saldo leidt de inzet van het surplus van de Algemene reserve van € 1.182.000 en het incidenteel versterken van de Algemene reserve van € 883.000 in 2027 tot een netto onttrekking van € 299.000 aan de Algemene reserve. Zie ook het overzicht reserves en voorzieningen.

Toelichting begroting 2027

Het college streeft naar een degelijk sluitende begroting voor 2027, zo mogelijk ook voor de jaren daarna maar dat is nogal afhankelijk van externe factoren zoals aangegeven. De volgende uitgangspunten zijn in de Kadernota 2027 overeengekomen:

1. Het jaar 2027 wordt reëel sluitend gemaakt, eventueel indien nodig via ombuigingen.
2. De algemene uitkering wordt zoals gewoonlijk opgenomen op basis van de meicirculaire 2026, eventueel aangevuld met de meest actuele informatie over belangrijke richtlijnen/afspraken rondom het gemeentefonds.
3. In afwachting van duidelijkheid over de genoemde onderdelen van de algemene uitkering wordt voorgesteld indien mogelijk geen verplichtingen aan te gaan met structurele financiële consequenties die het te verwachte begrotingstekort vanaf 2027 verder doen toenemen.
4. De bijdragen aan verbonden partijen en gemeenschappelijke regelingen worden op basis van vooraf gemaakte afspraken geïndexeerd. Ontwikkelingen met (structurele) financiële consequenties voor verbonden partijen en gemeenschappelijke regelingen buiten indexaties zullen worden meegenomen in de begroting nadat de begroting van de verbonden partijen en gemeenschappelijke regelingen door het bestuur van de verbonden partijen en gemeenschappelijke regelingen is vastgesteld.
5. Subsidies en bijdragen aan derden worden geïndexeerd op basis van de prijsindex overheidsconsumptie voor 2027 uit de meicirculaire 2026, tenzij er budgetafspraken zijn gemaakt over de indexering.
6. De budgetten die betrekking hebben op externe kosten worden eveneens volgens de meicirculaire prijsindex geïndexeerd, tenzij er andere afspraken zijn gemaakt met leveranciers. Beoordeeld wordt waar er extra indexatie moet plaatsvinden zoals bij de inkoop zorg, energie en brandstof.
7. Met betrekking tot de loongerelateerde budgetten wordt uitgegaan van de in meicirculaire 2026 opgenomen 'loonvoet sector overheid'.
8. Zoals gebruikelijk worden de afvalstoffen- en rioolheffing op een dekkingspercentage van 100% gesteld.
9. De begroting zal zoals gebruikelijk worden opgebouwd met de prijsindex overheidsconsumptie zoals aangegeven in de meicirculaire 2026. Hieronder vallen ook de OZB en de leges.

Naast bovenstaande financiële uitgangspunten uit de Kadernota bevat deze Programmabegroting geen nieuwe beleidsvoornemens met financiële gevolgen. Bij het opstellen van de Programmabegroting 2027-2030 is uitgegaan van het bestaande beleid. Alleen ontwikkelingen die binnen het bestaande beleid vallen en die onomkeerbaar, onuitstelbaar of onvoorzien zijn, zijn hierin verwerkt.

Dit resulteert in een beleidsarme begroting. De begroting voor 2027 is sluitend gemaakt door een beperkt beroep te doen op de algemene reserve en door de voorgenomen reservering van € 1 miljoen voor Schaarsvoorde in 2027 niet op te nemen.

In het boekwerk Ontwikkelingen met financiële consequenties zijn de lopende ontwikkelingen opgenomen waarover de raad nog geen besluit heeft genomen. Deze ontwikkelingen worden, samen met nieuwe voorstellen uit het nog vast te stellen Uitvoeringsprogramma 2027-2030, betrokken bij het ombuigingstraject. Daarmee werken we toe naar een structureel sluitende begroting vanaf 2028.

Global Goals in de begroting

In 2015 is de agenda met zeventien Global Goals for Sustainable Development aangenomen door alle lidstaten van de Verenigde Naties. Een ambitieuze agenda welke van alle lidstaten de nodige inzet eist. Ook op lokaal niveau is het nodig om ons in te zetten om de gezamenlijke doelen te kunnen bereiken. Er worden meer en meer stappen gezet om de Global Goals in onze organisatie en in de projecten te borgen. Per programma is inzichtelijk gemaakt welke doelen we raken.



Gemeente
Aalten

Ruimte

Programma 1



1. Ontwikkelingen binnen dit programma

Regionale Energie Strategie (RES)

In het landelijke klimaatakkoord zijn afspraken vastgelegd om de CO₂-emissie in Nederland fors te verlagen. In de Regionale Energiestrategie (RES) Achterhoek werken gemeenten, het waterschap, de provincie Gelderland en netbeheerder Liander samen met diverse partijen uit het maatschappelijk middenveld aan deze doelen. De regio Achterhoek moet voor 2030 zorgen voor in totaal 1,35 TWh aan opgewekte duurzame energie. Netcongestie zorgt voor uitdagingen als het gaat om de uitvoering hiervan. In januari 2026 is de RES 2.0 vastgesteld door de Achterhoekse colleges. Alle gemeenten hebben hierin een iets hogere opgave voor windenergie gekregen. De gemeente Aalten heeft vanuit de RES 2.0 een windopgave gekregen van 0,097 TWh. In de tweede helft van 2026 wordt onderzocht hoe we als gemeente de uitdagingen rond bijvoorbeeld netcongestie, de doelstellingen van de RES 2.0, de combinatie duurzame energieopwek en energieopslag, de verduurzamingsopgave en de warmtetransitie richting aardgasvrij gestructureerder samen kunnen brengen. Hoe werken we toe naar een duurzaam energiesysteem in onze gemeente. In het vierde kwartaal van 2026 komt hiervoor een concreet voorstel. Dit wordt in het eerste kwartaal van 2027 uitgewerkt naar een plan van aanpak.

Verduurzaming bebouwde omgeving

In het landelijke klimaatakkoord en in het regionale Akkoord van Groenlo is afgesproken om zo snel als mogelijk, maar uiterlijk in 2050 energieneutraal te zijn. Isoleren is hierbij de eerste stap. De Achterhoekse gemeenten en het Energieloket Achterhoek werken samen bij de uitvoering. Een groot deel van de woningvoorraad moet de komende jaren worden verbeterd richting minimaal schillabel B en uiteindelijk naar een aardgasvrije woning. Dit vraagt om een structurele opgavegerichte aanpak die in 2026 door het Energieloket samen met de gemeenten wordt ontwikkeld. Het eerste conceptplan hiervoor is opgeleverd en in het najaar van 2026 is de definitieve versie gereed. De uitvoering vanuit dit definitieve plan start in 2027.

Vanuit het Nationale Isolatieprogramma zijn voor meerdere jaren (t/m 2030) middelen beschikbaar gesteld voor de subsidieregeling Isolatie Subsidie Achterhoek. Inmiddels hebben 563 woningeigenaren uit Aalten een aanvraag gedaan voor deze subsidie. In 2027 zal deze subsidieregeling worden gecontinueerd.

De verplichting tot natuurvriendelijk isoleren (NVI) zorgt voor vertraging in de isolatieopgave. Eind 2026 stopt de huidige NVI-methodiek. Een Soortenmanagementplan dient hier een vervolg op te geven. Samen met de andere Achterhoekse gemeenten en de provincie wordt gewerkt aan dit Soortenmanagementplan. Dit moet er in 2027 voor zorgen dat in een aantal gebieden individueel ecologisch onderzoek per woning niet meer nodig is.

Iedere gemeente moet vanuit de Omgevingswet verplicht een programma opstellen hoe zij van het aardgas af wil gaan. Participatie is hierin een belangrijk onderdeel. In het tweede kwartaal van 2026 is er een inwonersraadpleging gehouden in de gemeente over aardgasvrij wonen. De uitkomsten hiervan worden meegenomen in het uiteindelijke Warmte-Koudeprogramma. Deze zal in 2027 worden vastgesteld.

Klimaatadaptatie

In 2026 is de subsidie voor klimaatmaatregelen opengesteld. In 2027 zet de gemeente Aalten deze voort, waarbij wordt onderzocht of gerichte communicatie ingezet kan worden in gebieden met knelpunten op het gebied van klimaatadaptatie. Daarnaast worden afkoppelcoaches ingezet om inwoners actief te ondersteunen bij het klimaatadaptief inrichten van hun tuin.

Daarnaast doet gemeente Aalten in 2027 opnieuw mee aan het 'NK Tegelwippen'. De editie van 2026 was wederom zeer succesvol en deze positieve lijn wordt voortgezet.

Binnen het regionale programma 'Aanpak Droogte en Wateroverlast Achterhoek en Liemers' wordt verder gewerkt aan de projecten die in 2026 zijn geïnventariseerd. Voor de gemeente Aalten betreft dit meerdere projecten in verschillende fasen, waaronder het project rond de drinkwaterwinning in Dinxperlo. Hierbij wordt samengewerkt met LTO Noord, het waterschap, de provincie, de Regio Achterhoek en Vitens, met als doel het gebied klimaatbestendiger te maken en tegelijkertijd aandacht te hebben voor de waterkwaliteit.

Aanpak energiearmoede

Voor inwoners met een laag besteedbaar inkomen is het lastig om te verduurzamen terwijl juist voor deze groep ondersteuning en een lagere energierekening van groot belang is. In 2026 hadden we net als de andere Achterhoekse gemeenten de regelingen Bespaarhulp aan huis, de witgoedregeling en de isolatiesubsidie voor inwoners met een laag besteedbaar inkomen (ISLI). Deze regelingen werden uitgevoerd door het Energieloket Achterhoek. Voor ISLI is het subsidieplafond inmiddels bereikt, voor inwoners die de isolatiekosten niet voor kunnen financieren is er nu geen ondersteuning meer mogelijk.

In het derde kwartaal 2026 wordt de huidige aanpak energiearmoede geëvalueerd en vindt er een herijking plaats. Het gaat dan met name om het beter bereiken van de doelgroep, met de huidige regelingen willen we sowieso door. Om door te kunnen gaan met de regelingen voor de aanpak van energiearmoede is structurele financiering noodzakelijk. Deze is er nu niet. Het is nog onduidelijk of het rijk middelen beschikbaar stelt. Indien dit niet het geval is en we inwoners met een laag besteedbaar inkomen wel willen blijven ondersteunen dan zal de gemeente vanaf 2027 zelf middelen beschikbaar moeten stellen.

Uitbreiding bedrijventerrein Aalten

Bij de kern Aalten is behoefte aan uitbreiding van het aantal hectares bedrijventerrein. Meest kansrijke locatie hiervoor is het gebied ten zuidwesten van het bestaande bedrijventerrein en ten noorden van de Keizersbeek. Eind 2024 is er een akkoord gegeven voor het uitvoeren van de verdiepende onderzoeken voor de ontwikkeling van het plangebied als eerste stap in het kader van de planvorming voor het bedrijventerrein. Deze onderzoeken, waaronder een waterhuishoudkundig onderzoek, verkeersonderzoek en onderzoek flora en fauna, worden in 2026 afgerond. Besluitvorming over de haalbaarheid van de locatie is begin 2027 gepland. Bij een positief besluit wordt in 2027 het plan definitief uitgewerkt in de vorm van een stedenbouwkundig plan en de bijbehorende grondexploitatie.

Omgevingsvisie Aalten 2040

Op 28 juli 2026 heeft het college van B&W de Ontwerp Omgevingsvisie gemeente Aalten 2040 vastgesteld en ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad. De Ontwerp Omgevingsvisie gemeente Aalten 2040 bouwt voort op het voorontwerp dat in februari 2026 door de gemeenteraad is vastgesteld. De daarin gekozen voorkeursrichting is verder uitgewerkt.

In 2026 is de onafhankelijke MER-beoordeling (in de nieuwe systematiek Oer genaamd) van de Ontwerp Omgevingsvisie afgerond. De gemeenteraad is voorgesteld in te stemmen met de Ontwerp Omgevingsvisie gemeente Aalten 2040 en deze visie en bijbehorende stukken ter inzage te leggen. Parallel aan deze terinzagelegging wordt de Ontwerp Omgevingsvisie samen met de MER-beoordeling voorgelegd aan de Commissie MER. De planning is de Omgevingsvisie gemeente Aalten 2040 vast te stellen in de eerste helft van 2027. Daarna volgt de vertaalslag naar uitvoeringsprogramma's en wordt ook naar de monitoring gekeken.

Wonen

Het concept Volkhuysvestingsprogramma is goedgekeurd door het college begin 2026 en is ter visie gelegd. Er zijn geen zienswijzen binnengekomen en daarmee is het Volkhuysvestingsprogramma voorgelegd aan de provincie voor een advies. Dit advies wordt elk moment verwacht waarmee het college het besluit kan nemen om het Volkhuysvestingsprogramma vast te stellen na de zomer van 2026. De regionale – en dus gemeentelijke – huisvestingsverordening is in ontwikkeling en zal naar verwachting eind 2026 gereed zijn en worden voorgelegd aan de raad voor besluitvorming. In 2027 kan dan verder de implementatie hiervan plaatsvinden. De prestatie overeenkomt voor de komende jaren is vastgelegd tussen De Woonplaats en de gemeente Aalten en wordt zowel ambtelijk als bestuurlijk gemonitord in samenhang met de huurdersorganisaties. De doelstelling vanuit de woondeal 1.1 met 900 woningen voor de gemeente Aalten ligt op schema met alle lopende en nieuwe projecten en worden bewaakt in de regiegroep Wonen bestaande uit de portefeuillehouder, Wonen en Ruimtelijke Ordening.

Gebiedsontwikkeling Slingeplas - 't Broock

In Bredevoort is het initiatief genomen voor de gebiedsontwikkeling Slingeplas – 't Broock. Op hoofdlijnen bestaat het plan uit drie onderdelen, namelijk woningbouw op de locatie van het huidige sportpark, verplaatsing van het sportpark naar de Slingeplas en het vergroten van de recreatieve mogelijkheden van de Slingeplas. In 2026 wordt het definitieve ontwerp opgesteld en de benodigde onderzoeken afgerond. Besluitvorming hierover vindt in het voorjaar van 2027 plaats. Afhankelijk van mogelijke bezwaren, starten de eerste werkzaamheden (het verleggen van de dijk) eind 2027. Het definitieve plan met de daarbij behorende grondexploitatie wordt voorgelegd.

Herontwikkeling Schaersvoorde Dinxperlo

In de zomer van 2025 is door de gemeenteraad ingestemd met een herontwikkeling van de voormalige Schaersvoorde-locatie aan de Europastraat 6 in Dinxperlo, waarbij is uitgegaan van een combinatie van maatschappelijke functies en wonen. Bij de verdere uitwerking van deze plannen is gebleken dat diverse ontwikkelingen aanleiding geven om meer tijd te nemen voor een integrale en toekomstbestendige invulling van het gebouw. Reden hiervoor is o.a. dat zich meer maatschappelijke initiatieven aandienen, het noodsteunpunt en de netcongestie (op deze manier kan mogelijk gebruik gemaakt worden van de bestaande stroomaansluiting).

Voor het gebouw is daarom een huurovereenkomst van 1 jaar aangegaan met stichting de Kiem. Dit om in de tussentijdse periode een plan te ontwikkelen voor het gehele gebouw. Naar verwachting is er in de zomer van 2027 duidelijkheid.

Singel 1 en 2 Aalten

Het stedenbouwkundig plan voor de woningbouwontwikkeling (ca. 130 woningen) is in concept met de buurt en belangstellenden begin 2026 besproken. Ondertussen zijn diverse onderzoeken opgestart, zoals flora en fauna, geluid, waterberging maar ook optimalisatie ten behoeve van netbewustbouwen.

Zodra de onderzoeken voor de Singel zijn afgerond wordt het stedenbouwkundigplan verder afgerond en samen met de grondexploitatie ter besluitvorming aan de gemeenteraad aangeboden. Daarna kan in de loop van 2027 de ruimtelijke procedure worden opgestart en begonnen worden met de uitvoering van de ontwikkelstrategie.

Nieuwbouw Schaersvoorde locatie Aalten

In 2025 is de gemeenteraad akkoord gegaan met het verder onderzoeken van nieuwbouw voor Schaersvoorde Slingelaan inclusief de mogelijke toevoeging van maatschappelijke functies. In 2026 is gestart met het onderzoek naar geschikte locaties hiervoor. Daarbij werken we vanuit een longlist met potentieel geschikte locaties naar een shortlist met de meest kansrijke locaties. Besluitvorming over de definitieve locatiekeuze vindt vervolgens in het voorjaar van 2027 plaats.

2. Welke concrete doelstellingen zijn er?

Thema/Doelstelling	Actie 2027
1. Herontwikkeling Schaersvoorde Dinxperlo De herinvulling van het pand Schaersvoorde Dinxperlo wordt definitief bepaald.	Totaalplan voor het hele gebouw verder uitwerken. Combinatie van maatschappelijk en (collectief) wonen.
2. Singel 1 en 2 Aalten Stedenbouwkundig ontwerp woningbouw Singel 1 en 2 is afgerond.	Stedenbouwkundigplan afronden, afhankelijk van onderzoeken, planning eind 2026/begin 2027. Het stedenbouwkundigplan na afronding samen met de grondexploitatie aanbieden aan de gemeenteraad ter besluitvorming. Daarna de ontwikkelstrategie uitvoeren en de ruimtelijke procedure doorlopen.
3. Omgevingsvisie Aalten 2040 Afronden en vaststellen nieuwe omgevingsvisie Aalten 2040.	Omgevingsvisie vaststellen door de raad in de eerste helft van 2027. Ook het doorlopen van een MER-beoordeling (in de nieuwe systematiek Oer genaamd) voor de Omgevingsvisie. Tevens doorvertaling naar uitvoeringsprogramma's en monitoring.
4. Gebiedsontwikkeling Slingeplas - 't Broock Eind 2027 wordt gestart met de realisatie gebiedsontwikkeling Slingeplas - 't Broock.	De planologische procedures zijn afgerond inclusief de benodigde besluitvorming en de vaststelling van de grondexploitatie. De eerste werkzaamheden voor realisatie van de plannen zijn gestart.
5. Uitbreiding bedrijventerrein Aalten In 2027 is duidelijk waar en op welke manier uitbreiding van het bedrijventerrein wordt gerealiseerd.	Er is een besluit genomen over de haalbaarheid van de locatie. Bij een positief besluit wordt het plan definitief uitgewerkt in de vorm van een stedenbouwkundig plan en bijbehorende grondexploitatie.

Thema/Doelstelling	Actie 2027
6. Nieuwbouw Schaersvoorde locatie Aalten De definitieve locatie voor nieuwbouw van Schaersvoorde is bekend.	Het participatietraject ten behoeve van de locatiekeuze is afgerond en er is een besluit genomen over de definitieve locatie voor nieuwbouw van Schaersvoorde Slingelaan.
7. Energietransitie We werken naar een klimaat- en energieneutrale gemeente conform het Akkoord van Groenlo 3.0 en het Landelijke Klimaatakkoord.	Opstellen warmte-koudeprogramma. Hierin staat hoe we gaan werken naar aardgasvrije wijken in 2050.
8. Verduurzaming woningvoorraad Er wordt een Soortenmanagementplan (SMP) opgesteld om een gebiedsgerichte Omgevingsvergunning te kunnen aanvragen.	Uitwerken plan van aanpak Energiesysteem (duurzame opwek, opslag en vraag) Er wordt gewerkt aan een oplossing voor de problematiek rondom het isoleren van woningen in relatie tot de wet Natuurbescherming. Samen met de andere Achterhoekse gemeenten en de provincie wordt gewerkt aan het Soortenmanagementplan.
9.. Aanpak energiearmoede Ondersteuning van huishoudens met een laag besteedbaar inkomen voor het verlagen van hun energierekening.	In 2026 zal er een evaluatie plaatsvinden van de huidige aanpak. Deze zal worden voorgelegd aan de Raad. Als het Rijk geen middelen beschikbaar stelt en we inwoners met een laag besteedbaar inkomen willen blijven ondersteunen dan zal de gemeente vanaf 2027 zelf middelen beschikbaar moeten stellen.
10. Huisvestingsverordening In 2027 wordt de (regionale) Huisvestingsverordening vastgesteld.	Vanuit de rijksoverheid is vastgesteld dat de regio's vanaf 2027 een regionale huisvestingsverordening moeten hebben. Daaraan gekoppeld moet er doelgroepen urgentie bepaling komen. Een onafhankelijk bureau zal de urgentie bepaling gaan uitvoeren voor de 8 Achterhoekse gemeenten.

3. Overzicht middelen per taakveld

Dit programma is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

bedragen x € 1.000

Programma 1 Ruimte	Werkelijk 2025	Raming na wijziging 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Baten						
Verkeer en vervoer	-313	-105	-144	-144	-144	-144
Parkeren	0	-1	0	0	0	0
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-120	-34	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-33	-38	-39	-39	-39	-39
Economische promotie	-322	-318	-324	-324	-324	-324
Sportaccommodaties	-304	-646	-245	-245	-245	-245
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-65	-321	-67	-67	-67	-67
Riolering	-2.199	-2.528	-3.345	-3.479	-3.584	-3.621
Afval	-2.531	-2.520	-2.642	-2.644	-2.649	-2.652
Milieubeheer	-1.078	-5.690	-11	-929	-929	-929
Begraafplaatsen en crematoria	-335	-334	-341	-341	-341	-341
Ruimte en leefomgeving	-738	-300	-141	-59	-59	-59
Grondexploitatie (niet-bedrijven terrein)	-1.250	-1.406	-436	-197	-95	-73
Wonen en bouwen	-559	-581	-449	-449	-449	-449
Totaal baten	-9.847	-14.822	-8.184	-8.917	-8.925	-8.943
Lasten						
Verkeer en vervoer	3.486	5.121	4.275	4.598	4.867	4.987
Parkeren	33	70	23	23	23	23
Openbaar vervoer	18	20	3	3	3	3
Economische ontwikkeling	55	87	91	91	91	91
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	71	31	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	69	72	50	52	52	52
Economische promotie	192	250	241	241	241	241
Sportaccommodaties	1.774	2.271	1.998	1.940	1.939	1.938
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.123	3.088	2.749	2.687	2.690	2.691
Riolering	1.884	2.155	2.509	2.643	2.749	2.796
Afval	2.106	2.046	2.195	2.168	2.171	2.175
Milieubeheer	2.571	8.351	2.612	2.537	2.537	2.537
Begraafplaatsen en crematoria	325	288	328	311	311	311
Ruimte en leefomgeving	1.498	1.893	600	596	596	596
Grondexploitatie (niet-bedrijven terrein)	1.509	1.375	433	193	91	70
Wonen en bouwen	1.273	1.598	1.498	1.498	1.496	1.496
Totaal lasten	18.987	28.716	19.605	19.581	19.857	20.007
Totaal programma 1 Ruimte	9.140	13.894	11.421	10.664	10.932	11.064

De toelichting op de verschillen tussen de jaarschijven 2026 en 2027 en volgende jaren is opgenomen in de bijlagen van dit boekwerk in het overzicht van baten en lasten per programma.



Sociaal Domein

Programma 2

Programma 2 Sociaal Domein



1. Ontwikkelingen binnen dit programma

Drie hoofdpogaven sociaal domein

In het sociaal domein werken we met drie grote opgaven die direct invloed hebben op het dagelijks leven van onze inwoners:

- Preventie en Gezondheid;
- Bestaanszekerheid en Participatie;
- Ondersteuning en Geïndiceerde Hulp.

Deze opgaven hangen sterk met elkaar samen. In de volgende paragrafen lichten we per opgave de belangrijkste ontwikkelingen toe.

Ontwikkelingen waarvoor concrete resultaten zijn geformuleerd zijn opgenomen in de doelstellingentabel.

Ontwikkelingen waarvoor geen specifieke, meetbare doelstelling is vastgesteld, zijn opgenomen onder Actuele ontwikkelingen.

Voor de opgave Ondersteuning en Geïndiceerde hulp zijn alle ontwikkelingen met een meetbaar karakter opgenomen in de doelstellingentabel. Binnen deze opgave zijn voor 2027 geen afzonderlijke actuele ontwikkelingen benoemd.

Daarnaast zijn er enkele actuele ontwikkelingen die raakvlakken hebben met het sociaal domein, maar die niet direct onder een van de drie hoofdpogaven vallen. Het betreft het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs, Weerbaarheid en Brede Maatschappelijke Continuïteit en het Integraal Veiligheidsplan. Deze actuele ontwikkelingen staan beschreven onder Toekomstbestendige voorzieningen en een veilige leefomgeving.

Preventie en Gezondheid

AZWA

Het Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord (AZWA) loopt tot en met 2028 en wordt financieel ondersteund (lokaal en regionaal) door het Rijk. AZWA versterkt de regionale samenwerking tussen het sociaal domein en de (medische) zorg, met als doel zorg en ondersteuning ook op langere termijn te waarborgen. De werkagenda AZWA, gebaseerd op de IZA-agenda Gezondste Regio, vormt hiervoor de basis. Vanuit onze lokale verantwoordelijkheid dragen we actief bij aan deze regionale aanpak.

Toekomstbestendig sportlandschap

In 2026 is het sportvoorzieningenbeleid vastgesteld door de raad en de uitvoeringsagenda vastgesteld door het college. Veel actielijnen die hieruit voortvloeien worden in 2027 opgepakt.

In 2026 is een beleidsgestuurde subsidieovereenkomst opgesteld met Sportief Meedoen Achterhoek om effectiever uitvoering te kunnen geven aan een groot deel van de uitvoering van het sportbeleid zoals de inzet van de Beweegmakelaar en sport- en beweeginterventies voor kwetsbare doelgroepen. In 2027 wordt deze overeenkomst geëvalueerd en aangescherpt door steeds scherpere indicatoren voor monitoring van de effectiviteit.

Het Beweeg- Sport- en Leefstijlakkoord van de gemeente Aalten kent een oorspronkelijke looptijd van 2022 tot 2026. Dit geldt ook voor de hieronder vallende micro-impulsenregeling die bestemd is voor het verenigingsleven om nieuwe initiatieven en samenwerkingen te ondersteunen. Het streven is om het akkoord samen met de stuurgroep te herijken en zo hieraan uitvoering te kunnen blijven geven. De ambitie is om de pijler 'verenigingsondersteuning' binnen dit akkoord steviger neer te zetten omdat de andere pijler, 'verkleinen gezondheidsverschillen', al grotendeels gedekt wordt binnen de reguliere beleidsdoelen van het gemeentelijk sport- en beweegbeleid. Om verenigingen te blijven ondersteunen is continuering van de laagdrempelige en effectieve micro-impulsenregeling een randvoorwaarde.

Toekomstvisie zwembaden

Het college heeft de visie in oktober 2025 vastgesteld. Tijdens de oordeelsvormende raadsvergadering in november 2025 is met de raad afgesproken dat, alvorens het voorstel in de raad aan de orde komt, het college met een verduidelijking op deze visie komt. De fracties hebben hiervoor vragen in kunnen dienen bij de griffie. Om de vragen te beantwoorden heeft er in de eerste helft van 2026 aanvullend onderzoek plaatsgevonden. In de tweede helft van 2026 komt het college richting de raad met de gewenste verduidelijking op de visie, zodat verdere behandeling van de toekomstvisie door de raad kan worden opgepakt. Afhankelijk van de daaropvolgende keuze(s) van de raad kan de financiële consequentie (incidenteel/structureel) bepaald worden. Er is momenteel geen dekking in de meerjarenbegroting.

Bestaanszekerheid en Participatie

Integraal Taalcentrum Laborijn

Per 1 januari 2027 start Laborijn met een eigen Taalcentrum voor de uitvoering van het inburgeringstaalonderwijs binnen de Z-route en de B1-route, in samenwerking met het ROC. Aanleiding hiervoor is het aflopen van de huidige regionale inkoopcontracten eind 2026 en de uitkomsten van een verkenning naar de kwaliteit, continuïteit en organisatie van het taalonderwijs. Met de oprichting van het Taalcentrum versterkt Laborijn de regie op het taalonderwijs en wordt een belangrijke stap gezet in de verdere professionalisering van de uitvoering van de Wet inburgering 2021. Daarnaast biedt het Taalcentrum kansen om taalontwikkeling breder en meer integraal te ondersteunen, waarmee wordt bijgedragen aan duurzame participatie en zelfredzaamheid van inburgeraars. Wij zetten impulsmiddelen (rijksmiddelen voor sociaal ontwikkelbedrijven) in voor de opstartkosten. Voor de structurele financiering verwachten wij deze kosten te kunnen dekken uit de SPUK-middelen in het kader van de Wet inburgering.

Opvang van Nieuwkomers

De gemeente Aalten staat voor een omvangrijke opgave op het gebied van de huisvesting van nieuwkomers. De huisvestingsopgave heeft betrekking op verschillende groepen nieuwkomers: asielzoekers, statushouders en Oekraïense ontheemden.

Statushouders

Op het gebied van huisvesting van statushouders vinden veranderingen plaats. Op basis van actuele prognoses wordt de komende jaren een groter aantal nareizigers verwacht. De gemeente werkt samen met partners aan passende en tijdelijke woonvormen om optimaal gebruik te maken van de beschikbare woningvoorraad en de huisvesting van zowel statushouders als andere urgente doelgroepen mogelijk te maken.

Asielzoekers

Voor de opvang van asielzoekers geldt momenteel de wettelijke verplichting om 200 opvangplaatsen te realiseren. De gemeenteraad heeft hiervoor op 25 februari 2026 de kaders vastgesteld. Inmiddels is voor de tweede wetscyclus (2027-2028) een indicatieve opgave van 143 opvangplaatsen vastgesteld, waarvan 9 voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv'ers). Tegelijkertijd loopt nog een beroepsprocedure tegen de taakstelling uit de eerste cyclus. Een uitspraak hierover wordt verwacht nadat de zaak op 27 oktober 2026 ter zitting wordt behandeld. Het is nu nog onduidelijk welke opgave uiteindelijk voor de gemeente Aalten zal gelden.

Oekraïense ontheemden

Vluchtelingen uit Oekraïne hebben verblijfsrecht in Nederland op basis van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) die momenteel loopt tot en met 4 maart 2028. Na beëindiging van de RTB komen vluchtelingen uit Oekraïne in aanmerking voor een tijdelijk transitiedocument dat drie jaar geldig is. Bij het transitiedocument horen op termijn rechten, plichten en voorzieningen die vergelijkbaar zijn met andere inwoners van Nederland. Zo kunnen ontheemden uit Oekraïne zoveel mogelijk voor zichzelf zorgen en actief bijdragen aan de Nederlandse samenleving. Door het rijk wordt gewerkt aan een samenhangend pakket van rechten, plichten en voorzieningen voor Oekraïense ontheemden. Bijvoorbeeld op het gebied van het verblijfsrecht, onderwijs, zorg, participeren & inkomen en wonen. Deze verschuivingen zullen impact hebben op verschillende domeinen, maar nog niet alle details en risico's zijn door het rijk in beeld gebracht.

Eind 2026 sluiten enkele opvanglocaties (POO en GOO). Tegelijkertijd wordt rekening gehouden met een mogelijke uitbreiding van de landelijke opvangopgave. De gemeente bereidt daarom een oplossing voor om de opvangcapaciteit op peil te houden. Daarnaast vervalt per 31 december 2026 de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne. Het Rijk werkt aan een nieuwe financieringssysteem, waaronder de flexibele opvangregeling, die gemeenten beter in staat moet stellen om de komende vijf jaar opvang voor verschillende doelgroepen te realiseren. Hierbij ontvangen gemeenten een vergoeding op basis van de werkelijk gemaakte kosten voor exploitatie, en een verminderd normbedrag per persoon. Volgens huidige prognoses kan de opvang in dezelfde vorm worden doorgezet binnen deze vernieuwde bekostigingssystematiek.

Toekomstbestendige voorzieningen en een veilige leefomgeving

Integraal huisvestingsplan Onderwijs

Op 26 september 2023 is het integraal huisvestingsplan Onderwijs (IHP) in samenspraak met de schoolbesturen vastgesteld en wordt momenteel uitvoering gegeven aan de uitwerking van de meest urgente huisvestingsvraagstukken, die in fase 1 (de eerste vier jaren) van het IHP zijn aangegeven. Op dit moment betreft dat met name de planvorming voor de vervangende nieuwbouw Chr. College Schaersvoorde en in 2026 is na planvorming het bouwkrediet voor de realisatie van IKC De Triangel door de raad beschikbaar gesteld. In 2027 zal de realisatie van IKC DE Triangel afgerond worden en de planning is dat de leerlingen het schooljaar 2027 – 2028 in het nieuwe gebouw kunnen starten.

Daarnaast zal in 2027 de vierjaarlijkse herijking van het IHP, die in 2026 is gestart, worden afgerond. In samenspraak met de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties zal hierbij aandacht besteed worden aan de verduurzaming en hittebestendig maken van de schoolgebouwen, en circulair bouwen.

Samen met actuele leerlingenprognoses en nieuwe ontwikkelingen op het gebied van onderwijshuisvesting en actuele financiële kaders zal dit leiden tot een geactualiseerd IHP dat in het tweede kwartaal van 2027 voorgelegd zal worden aan de gemeenteraad.

Weerbaarheid en brede maatschappelijke continuïteit

De toename van maatschappelijke spanningen, geopolitieke instabiliteit, cyberdreigingen en extreme weersomstandigheden heeft ook op lokaal niveau impact. Deze dreigingen vragen om een veerkrachtige en goed voorbereide samenleving, waarin inwoners, ondernemers en instellingen in staat zijn om adequaat te reageren op incidenten, desinformatie, verstoringen van de openbare orde of digitale aanvallen.

In het kader van het versterken van de lokale weerbaarheid en maatschappelijke continuïteit wordt landelijk en regionaal ingezet op de ontwikkeling van noodsteunpunten. Veiligheidsregio's voeren hiervoor op verschillende schaalniveaus pilots uit, gericht op het bieden van ondersteuning aan inwoners tijdens langdurige uitval van vitale voorzieningen, zoals elektriciteit, telecommunicatie of drinkwater.

De gemeente Aalten is een van de vier pilotgemeenten binnen het gebied van de VNOG, als onderdeel van een landelijke aanpak gericht op de inrichting van een noodsteunpunt. Dit noodsteunpunt moet inwoners tijdens een crisis in staat stellen om informatie te verkrijgen, noodmeldingen te doen en, indien noodzakelijk, gebruik te maken van noodstroom voor medische hulpmiddelen. Daarnaast wordt onderzocht welke aanvullende functies een noodsteunpunt kan vervullen om de zelfredzaamheid van inwoners en de continuïteit van de samenleving te ondersteunen. Voor de pilot is gekozen om ervaring op te doen in Dinxperlo en daarbij de grensoverschrijdende samenwerking mee te nemen. We werken daarbij samen met de VNOG, de andere pilotgemeenten en onze buurgemeente Bocholt en de Kreis Borken.

Parallel hieraan werkt de gemeente Aalten aan de implementatie van de bestuurlijke afspraken die door de VNOG zijn vastgesteld. Deze afspraken sluiten aan bij de landelijke ontwikkelingen rondom weerbaarheid en veerkracht, zoals beschreven in de Handreiking Weerbaarheid en Veerkracht op Lokaal Niveau van de VNG. Hierbij ligt de focus op het versterken van de voorbereiding op crises, het vergroten van de zelfredzaamheid van inwoners en organisaties en het borgen van de continuïteit van gemeentelijke en maatschappelijke processen tijdens verstoringen.

Voor de komende jaren wordt ingezet op het verder ontwikkelen van de lokale crisisweerbaarheid, het versterken van maatschappelijke netwerken en het realiseren van een robuuste structuur van noodsteunpunten als onderdeel van een veerkrachtige gemeente.

Het Integraal Veiligheidsplan

Het Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 loopt af. In 2027 gaat het nieuwe Integrale Veiligheidsplan 2027-2030 in. De analyse laat zien dat veel veiligheidsvraagstukken herkenbaar zijn ten opzichte van de voorgaande beleidsperiode (2023-2026). Ondernijning, zorg- en veiligheidsvraagstukken, jeugdproblematiek en digitale veiligheid zijn en blijven de belangrijkste thema's binnen de regio. Tegelijkertijd zijn verschillende ontwikkelingen zichtbaar die invloed hebben op de wijze waarop deze risico's zich manifesteren. Zo neemt de verwevenheid tussen sociale, fysieke en digitale vraagstukken toe en spelen digitale componenten een steeds grotere rol binnen criminaliteit en slachtofferschap. Daarnaast vragen ontwikkelingen zoals polarisatie en extremisme om aandacht binnen het veiligheidsbeeld van de komende jaren. Op basis van de inventarisatie zijn vijf risicothema's onderscheiden voor 2027-2030: Ondernijning, Zorg & Veiligheid, Jeugd en Veiligheid, Digitale Veiligheid en Maatschappelijke Weerbaarheid.

Het vernieuwde plan geeft richting aan het gemeentelijk veiligheidsbeleid voor de komende jaren en bevat een actualisatie van veiligheidsprioriteiten, doelstellingen en inzet van middelen. Concreet hierin is bijvoorbeeld het interventieteam Achterhoek Oost. Dit betreft een pilotproject waarin de politie en de gemeenten Aalten, Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk en de Regisseur Ondernijning Achterhoek intensief samenwerken. Dit heeft als doel het zicht op het nalevingsgedrag van wet- en regelgeving en ondernijning in de betreffende gemeente te verbeteren. Zo wordt er niet alleen gebruik gemaakt van elkaars netwerk, ervaring en expertise, maar politie, gemeentelijke buitengewoon opsporingsambtenaar (boa's) en toezichthouders voeren in dit verband ook gezamenlijk controles en toezicht met een vaste regelmaat uit. De pilot wordt, bij gebleken effectiviteit, omgezet naar een structurele werkwijze en geborgd binnen de organisatie. Dit vraagt om structurele capaciteit en bijbehorende financiële middelen om continuïteit en uitvoering te waarborgen.

2. Welke concrete doelstellingen zijn er?

Thema/Doelstelling	Actie 2027
1. Monitoring Sociaal Domein Inzicht hebben in de impact op de opgaven binnen het Sociaal Domein.	• Doorontwikkelen impactmonitor met kengetallen en vaste datasets mits voldoende capaciteit. • Dialoog voeren met de gemeenteraad over de impactdoelstellingen voor 2028.
2. Met elkaar samenleven/implementatie inclusiebeleid Een inclusieve organisatie en samenleving, waarin iedereen volwaardig kan deelnemen.	Realiseren van de acties uit het uitvoeringsplan 'Inclusie, meer dan een vinkje' waaronder het realiseren van een Lokale Inclusie Agenda.

Thema/Doelstelling	Actie 2027
3. Jeugdgezondheidszorg Een toekomstbestendige jeugdgezondheidszorg.	Het in 2026 genomen besluit hoe de toekomstige jeugdgezondheidszorg er uit gaat zien zal worden uitgewerkt in 2027.
4. Beweegvriendelijke omgeving De mogelijkheden om de openbare ruimte te gebruiken als beweegvriendelijke omgeving zijn nader onderzocht en uitgewerkt.	Opleveren van een beleidsnota beweegvriendelijke leef-omgeving.
5. Bibliotheek De bibliotheek verder ontwikkelen als brede maatschappelijke voorziening waarin kennis, ontmoeting en ontwikkeling centraal staan, met als doel bij te dragen aan kansengelijkheid, digitale inclusie en een leven lang ontwikkelen.	De gemeente investeert via een meerjarenbeleidsplan in een robuuste en toekomstbestendige bibliotheekvoorziening, in lijn met de wettelijke bibliotheekfuncties.
6. Verschuiving naar preventie en eigen regie De verantwoordelijkheid voor gezondheid komt nadrukkelijker bij de inwoner zelf te liggen.	Uitvoeren van acties AZWA binnen de regionale en lokale programma's.
7. Versterking van de sociale basis Het versterken van de sociale basis in wijken en dorpen.	• Versterken van wijk- en dorpsvoorzieningen (ontmoetingsplekken en lokale netwerken); • Ondersteunen en ontlasten van mantelzorgers en vrijwilligers; • Stimuleren van gemeenschapsvorming via gerichte wijkgerichte initiatieven.
8. Gezondheid en mentale veerkracht Het realiseren van een samenhangend en toegankelijk preventief ondersteuningsaanbod.	• Stimuleren van gezonde leefstijlinitiatieven in wijken, scholen en verenigingen; • Versterken van signaleringsvaardigheden in onderwijs, welzijn, zorg en sport. • Uitbreiden van laagdrempelige preventieve voorzieningen; • Vergroten van de toegankelijkheid van mentale gezondheids- en welzijnsvoorzieningen.
9. Demografische druk en ongelijkheid Ontwikkelen van passende woon- en zorgconcepten.	• Integreren van wonen, welzijn en zorg in lokaal beleid; • Monitoren van de belasting van mantelzorgers en tijdig passende ondersteuning bieden.
10. Duurzaamheid en uitvoerbaarheid van het systeem Het verminderen van de druk op het zorg- en ondersteuningssysteem.	• Inzetten op vroegsignalering van schulden, eenzaamheid, opvoedproblemen en psychische klachten. (Tijdig ondersteunen van inwoners voordat zwaardere zorg nodig is) • Inzetten van e-health en digitale ondersteuning waar passend; • Gebruik van data voor vroegsignalering en monitoring; • Vergroten van digitale vaardigheden en toegang tot digitale dienstverlening.
11. Inclusieve samenleving Meer inwoners doen mee.	• Participatiewet in balans: in de nieuwe re-integratieverordening, die vanwege de invoering van de Participatiewet in balans per 1 januari 2027 moet worden vastgesteld, is een afzonderlijk onderdeel opgenomen waarin het ondersteuningsaanbod voor inwoners met een bijstandsuitkering die behoren tot de doelgroep maatschappelijke participatie wordt omschreven. • Er wordt op regionaal en lokaal niveau uitvoering gegeven aan de aanpak rondom de wet van school naar duurzaam werk, met het doel om meer jongeren mee te laten doen via opleiding of werk. • De participatie van inburgeraars in de samenleving wordt al tijdens het traject gestimuleerd. • De positie van Oekraïense ontheemden wordt versterkt door middel van een passend traject naar werk en participatie.

Thema/Doelstelling	Actie 2027
12. Doorontwikkeling financiële bestaanszekerheid Hoger bereik doelgroep inkomensondersteuning en minder inwoners hebben geldzorgen.	• Focus leggen op een aantal specifiek genoemde financieel kwetsbare doelgroepen zoals werkende armen, (éénouder-)gezinnen met inwonende meerderjarige kinderen en chronisch zieken (met veel zorgkosten); • Terugdringen niet-gebruik inkomensondersteunende regelingen. • Informatievoorziening verbeteren en vereenvoudigen. • Basiselementen schuldhulpverlening implementeren.
13. Doorontwikkeling van een integrale en toekomstbestendige sociale infrastructuur naar (vrijwilligers)werk Strategische herpositionering van sociaal ontwikkelbedrijf Laborijn	Onderzoek en visievorming: Er wordt een startfoto gemaakt waarmee de huidige inrichting, financiën en prestaties in kaart worden gebracht.
14. Toegankelijke en integrale ondersteuning dicht bij de inwoner Er is een laagdrempelige, toegankelijke en goed vindbare toegang tot hulp en ondersteuning, voor alle inwoners, zowel fysiek als digitaal.	De implementatie van het nieuwe toegangsmodel is gestart en wordt doorontwikkeld naar een nieuwe samenwerkingsvorm, waarin ook onze netwerkpartners een belangrijke rol vervullen.
15. Toegankelijke en integrale ondersteuning dicht bij de inwoner Er is een gezonde en veilige leefomgeving waarin kinderen, gezinnen en huishoudens de ondersteuning krijgen die zij nodig hebben om optimaal te kunnen deelnemen aan de samenleving.	Sterk lokaal team: We werken de blauwdruk die ontwikkeld is op basis van data-analyse en bewezen werkwijzen, afgestemd op de specifieke lokale context van gemeente Aalten verder uit. Aan de orde komt in ieder geval: • Er is een vindbaar en toegankelijk lokaal team dat zo vroeg als mogelijk betrokken is, breed kijkt en integraal werkt. • Het lokaal team wordt versterkt in kennis, vaardigheden en capaciteit om de extra taken, voortkomend uit het Toekomstscenario en de Hervormingsagenda, te kunnen uitvoeren. • Het lokaal team heeft en houdt regie en schakelt specialistische expertise bij als dat nodig is.
16. Versterking van samenredzaamheid, zelfredzaamheid en normaliseren De maatschappelijke dialoog over normaliseren en het versterken van zelf- en samenredzaamheid wordt gestimuleerd.	• Samen met vijf Achterhoekse gemeenten willen we middels een pilot de herstelgerichte methodiek Reablement inzetten bij Huishoudelijke Ondersteuning in de Wmo zodat inwoners zoveel mogelijk hun dagelijkse activiteiten zelfstandig kunnen uitvoeren; • We zetten een structurele communicatiecampagne op over 'hoe werkt de Wmo', zodat verwachtingen over de mogelijkheden en beperkingen van de Wmo helder zijn voor inwoners; • We implementeren een Nieuw Normenkader voor Huishoudelijke Ondersteuning, zodat inwoners meer regie houden op hun dagelijks leven en ondersteuning aansluit bij wat zij zelf kunnen organiseren; • We voeren het gesprek met de inwoners en onze ketenpartners, om het gedachtengoed van normaliseren en het versterken van zelf- en samenredzaamheid onder de aandacht te brengen en te houden; • We investeren erin dat ons lokaal team (Ondersteuningsteam en consultants) nog meer naar voren/op de vindplaats werkt, met als doel dat er meer voorliggend en met preventie kan worden opgelost.

Thema/Doelstelling	Actie 2027
17. Versterking van samenredzaamheid, zelfredzaamheid en normaliseren Er is een goede verbinding tussen het informele netwerk van onze inwoners, de sociale basis en geïndiceerde hulp.	• We zorgen voor een dynamische, actuele sociale kaart van de gemeente, voor zowel professionals als inwoners; • Er is een duidelijke regie en een goede samenwerking, zodat inwoners tijdig en passend worden ondersteund.
18. Versterking van samenredzaamheid, zelfredzaamheid en normaliseren Meer leerlingen kunnen zelfstandig naar school reizen.	Evalueren van de nieuwe aanpak voor leerlingenvervoer en de benodigde capaciteit. Hierbij wordt beoordeeld hoe de ontwikkelingsgerichte aanpak bijdraagt aan zelfstandigheid, participatie en het gebruik van zelfstandigheid bevorderende vervoersvormen zoals fiets en openbaar vervoer.
19. Toenemende druk op voorzieningen en financiële houdbaarheid Er wordt ingezet op preventie, vroegtijdig signaleren en mede daardoor het voorkomen van zwaardere vormen van zorg.	Het Ondersteuningsteam wordt versterkt en werkt meer outreachend en preventief, waardoor inwoners eerder worden bereikt, ondersteuningsvragen tijdig worden opgepakt en de behoefte aan specialistische zorg afneemt. De capaciteit van het Ondersteuningsteam moet hierop worden aangepast.
20. Toenemende druk op voorzieningen en financiële houdbaarheid De deskundigheid en capaciteit van ons lokaal team is versterkt.	• Het verklarend analyseren is een structureel onderdeel van de werkwijze van ons lokaal team. Het is een methodiek die zorg voor het direct juist indiceren. Het voorkomt zorg waar dat niet nodig is en zorgt voor direct de juiste zorg waar dat wel nodig is. Dit is een arbeidsintensieve methode die veel oplevert aan de achterkant maar extra inzet vraagt aan de voorkant bij het Ondersteuningsteam en de consultants. • Conform het Toekomstscenario en de Hervormingsagenda moet het lokale team verder naar voren en dichterbij de inwoner werken. Tegelijkertijd treden specialistische aanbieders (zoals Veilig Thuis en Jeugdbescherming) naar achter, en worden alleen bijgeschaald als dat nodig is. Voor het lokale team zal hierdoor de complexiteit van de problematiek en de veiligheidsproblematiek toenemen. Dit vraagt een toename aan kennis, vaardigheden en capaciteit van het lokale team en kan alleen gerealiseerd worden als daar voldoende middelen voor beschikbaar worden gesteld.
21. Samenhang tussen zorg, veiligheid en ondersteuning van inwoners in een kwetsbare situatie Inwoners in een situatie waarbij sprake is van veiligheidsproblematiek zijn op tijd in beeld.	Problematiek op het gebied van zorg en veiligheid raakt steeds meer met elkaar verweven. Tegelijkertijd verschuift de aandacht van beheersen naar preventie en vroeg signaleren. Dit maakt dat er nauwe samenwerking en duidelijke afspraken moeten zijn tussen het lokale team en de specialistische partners bij zorg- en veiligheidsvraagstukken.
22. Samenhang tussen zorg, veiligheid en ondersteuning van inwoners in een kwetsbare situatie. Er is meer grip op de samenwerking rondom zorg en veiligheid.	Herijking van de structuur van de samenwerking rondom zorg en veiligheid. Op NOG niveau (22 gemeenten) wordt momenteel onderzocht hoe de samenwerking tussen Veilig Thuis, Districtelijk Veiligheidsoverleg en Zorg & Veiligheid, die niet soepel verloopt, beter vorm kan worden gegeven en welke governance hiervoor nodig is.
23. Integraal veiligheidsplan Ontwikkelen van een nieuw Integraal Veiligheidsplan 2027–2030 ter borging van een samenhangend en toekomstbestendig veiligheidsbeleid.	Actualiseren van het integraal veiligheidsbeleid door het opstellen van een Integraal Veiligheidsplan 2027–2030. Hierin worden prioriteiten, inzet van middelen en samenwerking met veiligheidspartners geactualiseerd. Hierop volgend volgt er jaarlijks een uitvoeringsplan inclusief monitoring.

3. Overzicht middelen per taakveld

Dit programma is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

bedragen x € 1.000

Programma 2 Sociaal Domein	Werkelijk 2025	Raming na wijziging 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Baten						
Bestuur	-63	-49	-50	-50	-50	-50
Crisisbeheersing en brandweer	-2	-2	-2	-2	-2	-2
Openbare orde en veiligheid	-102	-101	-16	-16	-16	-16
Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	-20	-38	-117	-117	-117	-117
Onderwijsbeleid en leerling zaken	-544	-312	-312	-312	-312	-312
Sportbeleid en activering	-246	-199	-31	-31	-31	-31
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	-340	0	0	0	0	0
Musea	0	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	-32	-13	-13	-13	-13	-13
Media	-27	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	-4.124	-4.056	-1.556	-1.556	-1.374	-906
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-17	0	0	0	0	0
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	-31	0	0	0	0	0
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-62	-24	-24	-24	-24	-24
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-90	-30	0	0	0	0
Inkomensregelingen	-6.261	-6.523	-6.719	-6.897	-7.095	-7.095
WSW en beschut werk	-6	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	-5	0	0	0	0	0
Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	0	0	0	0	0	0
Huishoudelijke hulp (Wmo)	-295	-282	-287	-487	-487	-487
Begeleiding (Wmo)	0	0	0	0	0	0
Dagbesteding (Wmo)	0	0	0	0	0	0
Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp ambulant lokaal	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp ambulant regionaal	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp ambulant landelijk	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	0	0	0	0	0
PGB Wmo	0	0	0	0	0	0
PGB Jeugd	0	0	0	0	0	0
Beschermd wonen (Wmo)	-335	0	0	0	0	0
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	0	0	0	0	0	0
Jeugdbescherming	0	0	0	0	0	0
Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	0
Coördinatie en beleid Wmo	0	0	0	0	0	0
Coördinatie en beleid Jeugd	0	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	-269	-52	0	0	0	0
Totaal baten	-12.871	-11.681	-9.127	-9.505	-9.521	-9.053

Programma 2 Sociaal Domein	Werkelijk 2025	Raming na wijziging 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Lasten						
Bestuur	3.219	2.793	2.347	2.347	2.347	2.347
Crisisbeheersing en brandweer	2.059	2.089	2.261	2.303	2.297	2.312
Openbare orde en veiligheid	1.071	1.216	1.232	1.229	1.238	1.229
Openbaar basisonderwijs	16	9	9	9	9	9
Onderwijshuisvesting	1.302	1.879	1.102	1.081	1.063	1.058
Onderwijsbeleid en leerling zaken	1.584	1.386	1.487	1.487	1.487	1.487
Sportbeleid en activering	526	621	344	344	344	344
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	602	264	266	266	266	288
Musea	354	375	392	381	380	379
Cultureel erfgoed	151	131	147	130	130	130
Media	745	765	655	655	655	655
Samenkracht en burgerparticipatie	5.851	6.059	4.487	4.655	4.613	4.613
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	94	1.899	2.022	2.022	2.022	2.022
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	217	274	227	227	227	227
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	738	733	778	778	778	778
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	90	80	51	51	51	51
Inkomensregelingen	10.785	10.957	11.277	11.852	12.256	12.412
WSW en beschut werk	6.813	6.486	6.416	5.992	5.677	5.262
Arbeidsparticipatie	621	719	747	758	771	778
Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	1.242	990	1.025	1.025	1.025	1.025
Huishoudelijke hulp (Wmo)	4.186	4.461	4.621	4.621	4.621	4.621
Begeleiding (Wmo)	3.709	3.789	3.925	3.925	3.925	3.925
Dagbesteding (Wmo)	11	0	0	0	0	0
Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	2	5	5	5	5	5
Jeugdhulp ambulant lokaal	5.614	6.090	6.309	6.309	6.309	6.309
Jeugdhulp ambulant regionaal	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp ambulant landelijk	87	68	70	70	70	70
Jeugdhulp met verblijf lokaal	2.623	2.526	2.617	2.617	2.617	2.617
Jeugdhulp met verblijf regionaal	1.129	956	990	990	990	990
Jeugdhulp met verblijf landelijk	156	137	142	142	142	142
PGB Wmo	302	532	551	551	551	551
PGB Jeugd	70	47	49	49	49	49
Beschermd wonen (Wmo)	62	278	16	16	16	16
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	0	19	19	19	19	19
Jeugdbescherming	273	244	253	253	253	253
Jeugdreclassering	77	75	77	77	77	77
Coördinatie en beleid Wmo	969	612	673	673	673	673
Coördinatie en beleid Jeugd	861	12	12	12	12	12
Volksgezondheid	1.628	1.546	1.638	1.651	1.678	1.706
Totaal lasten	59.839	61.122	59.239	59.572	59.643	59.441
Totaal programma 2 Sociaal Domein	46.968	49.441	50.112	50.067	50.122	50.388

De toelichting op de verschillen tussen de jaarschijven 2026 en 2027 en volgende jaren is opgenomen in de bijlagen van dit boekwerk in het overzicht van baten en lasten per programma.



Bedrijfsvoering

Programma 3



1. Ontwikkelingen binnen dit programma

Herijking Dienstverleningsvisie

In 2025 is een vernieuwde dienstverleningsvisie opgesteld. Het uitvoeringsplan dat hierbij hoort is in 2026 vastgesteld. Het uitvoeringsplan wordt in 2026 en 2027 geïmplementeerd. De gemeente Aalten vertaalt met dit uitvoeringsplan de Dienstverleningsvisie 2025 naar concrete acties in de dagelijkse praktijk. Centraal staat dat dienstverlening mensgericht, toegankelijk, zorgvuldig en oplossingsgericht wordt georganiseerd voor alle inwoners. We kiezen voor een stapsgewijze aanpak: eerst verbeteren we gedrag en werkwijzen, daarna pas systemen.

De uitvoering gebeurt langs drie lijnen: toegankelijke en persoonlijke dienstverlening, duidelijke en zorgvuldige communicatie, en integraal en vooruitdenkend werken. Concreet gaan we organisatie brede afspraken maken over bereikbaarheid, samenwerking en klantcontact, zodat inwoners een herkenbare werkwijze ervaren. We investeren in begrijpelijke communicatie via schrijfttrainingen, heldere formats en minder vaktaal. Teams gaan nog intensiever samenwerken, informatie beter delen en inwoners sneller en in samenhang helpen. Ook experimenteren we met nieuwe vormen van participatie en gedragsinzichten (nudging) om inwoners beter te ondersteunen.

Het plan biedt richting en ruimte: niet alles ligt vast, zodat we kunnen leren en verbeteren tijdens de uitvoering. Doel is dat inwoners merkbaar betere dienstverlening ervaren in contact met de gemeente. In 2028 evalueren we de resultaten en bepalen we het vervolg.

Digitaliseringsstrategie

De uitvoering van de digitaliseringsstrategie krijgt vorm via de drie volgende complementaire pijlers:

- *NIS2 Cyberbeveiligingswet*

De NIS2 is in Nederland uitgewerkt in de Cyberbeveiligingswet (Cbw), welke vanaf 1 augustus 2026 van kracht is. Deze stelt eisen waaraan essentiële organisaties (zoals gemeenten) moeten voldoen. Op bepaalde gebieden voldoen we daar al aan, op sommige gebieden deels en op andere gebieden is het een voortdurend ontwikkelen. Bestuurders worden met de Cyberbeveiligingswet persoonlijk aansprakelijk voor de beveiliging in hun organisatie en worden geacht hiervoor binnen 2 jaar na inwerkingtreding (of na aantreden) een passende training te volgen. Deze training is voor het college al gereserveerd en op korte termijn in te plannen. Inhoudelijk kent de Cyberbeveiligingswet enkele nieuwe elementen ten opzichte van oorspronkelijke regelgeving. Dit zijn onder meer een verandering naar risico gebaseerd werken en het sturen op veiligheid in de toeleveringsketen. Hierbij wordt erop ingezet dat iedere organisatie ook bij de organisaties waarbij een afhankelijkheid bestaat, erop toeziet dat de juiste beveiligingsmaatregelen zijn genomen. Dit verbetert uiteindelijk de totale weerbaarheid in de gehele keten.

- *Datagedreven werken*

Data is een vast onderdeel geworden van de bedrijfsvoering, waarbij technologische ontwikkelingen voortdurend nieuwe mogelijkheden bieden om informatie beter te benutten. Tegelijkertijd bieden ontwikkelingen op het gebied van data-analyse, automatisering en AI nieuwe mogelijkheden om informatie effectiever te benutten. Betrouwbare, actuele en samenhangende informatie vormt daarbij de basis voor bestuurlijke grip, verantwoording en weloverwogen besluitvorming. Om deze ontwikkelingen verantwoord te kunnen benutten, wordt ingezet op de verdere versterking van de informatievoorziening, de ontwikkeling van een dataplatform, verbetering van datakwaliteit en governance en het vergroten van digitale vaardigheden binnen de organisatie. Hiermee wordt een duurzame basis gelegd voor efficiëntere processen, betere besluitvorming en een hogere digitale weerbaarheid.

- *Herijken Informatievisie*

De huidige informatievisie wordt herijkt om beter aan te sluiten bij maatschappelijke, organisatorische en technologische ontwikkelingen. Sinds de vaststelling van de huidige visie zijn de rol van data, digitale dienstverlening, informatieveiligheid en de mogelijkheden van automatisering en AI verder toegenomen. Daarnaast neemt het belang van cyberweerbaarheid toe door de groeiende afhankelijkheid van digitale systemen, de toenemende dreiging van cyberincidenten en nieuwe wet- en regelgeving. Om deze ontwikkelingen in samenhang te kunnen sturen, wordt de huidige informatievisie herijkt en vertaalt naar een toekomstbestendige koers voor de informatievoorziening. Hiermee ontstaat een actueel strategisch kader voor de verdere ontwikkeling van datagedreven werken, cyberweerbaarheid en de informatievoorziening als geheel.

2. Welke concrete doelstellingen zijn er?

Thema/Doelstelling		Actie 2027
1	Herijking Dienstverleningsvisie De nieuwe visie op dienstverlening is geïmplementeerd binnen de organisatie.	De vernieuwde dienstverleningsvisie is opgesteld in 2025. Het daaraan gekoppelde uitvoeringsplan is in 2026 vastgesteld en wordt in 2026 en 2027 uitgevoerd. Met dit uitvoeringsplan vertaalt de gemeente Aalten de Dienstverleningsvisie 2025 naar concrete handelingen in de praktijk.
2	Gebiedsgericht werken De mogelijkheden rondom gebiedsgericht werken binnen onze organisatie worden nader onderzocht.	In 2027 verdiepen en borgen we de dienstverleningsvisie verder. We versterken samenwerking en integraliteit, verbeteren de informatievoorziening en passen nieuwe werkwijzen toe, zodat onze dienstverlening steeds toegankelijker, zorgvuldiger en oplossingsgerichter wordt.
3	Renovatie 't Slaa 5-7 De dubbele woning aan 't Slaa 5-7 in Aalten wordt geschikt gemaakt voor minimaal 2 statushouders gezinnen welke al aan de gemeente Aalten zijn toegewezen.	De omgevingsvergunning is verleend en de aanbestedingsprocedure gestart. Naar verwachting starten de verbouwwerkzaamheden in september 2026 daarna kunnen in februari 2027 de benedenwoningen worden opgeleverd. Tot slot volgen de 3 bovenwoningen.
4	NIS2 Cyberbeveiligingsrichtlijn De Cyberbeveiligingswet verplicht organisaties om te sturen op veiligheid in de (toeleverings-)keten.	De Cyberbeveiligingswet verplicht organisaties om te sturen op veiligheid in de (toeleverings-)keten. Dit gebeurt al ten dele, we gaan dit uitbreiden. Aan het eind van 2027 is er een centraal overzicht van de meest relevante ketenafhankelijkheden. Per afhankelijkheid is duidelijk op welke wijze sturing plaatsvindt en in welke mate betrokken partijen passende veiligheidsmaatregelen hebben genomen.
5	Datagedreven werken Vergroten van datavolwassenheid door organisatiebreed datagedreven werken.	Doorontwikkelen van datagedreven werken door het vergroten dan datavolwassenheid zoals: versterken van governance, eigenaarschap, digitale vaardigheden en organisatiebrede samenwerking zodat data structureel benut kan worden voor sturing, uitvoering en besluitvorming.
6	Herijking Informatievisie De nieuwe visie op dienstverlening is geïmplementeerd binnen de organisatie.	De huidige informatievisie wordt herijkt om beter aan te sluiten bij maatschappelijke, organisatorische en technologische ontwikkelingen.

3. Overzicht middelen per taakveld

Dit programma is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

bedragen x € 1.000

Programma 3 Bedrijfsvoering	Werkelijk 2025	Raming na wijziging 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Baten						
Burgerzaken	-1.151	-1.060	-1.332	-1.215	-688	-636
Beheer overige gebouwen en gronden	-1.278	-536	-1.026	-487	-486	-486
Overhead	-450	-129	-134	-134	-134	-134
Treasury	-702	-572	-601	-591	-576	-586
OZB woningen	-4.003	-4.074	-4.108	-4.108	-4.108	-4.108
OZB niet-woningen	-1.864	-1.919	-1.934	-1.934	-1.934	-1.934
Belastingen overig	-101	-55	-56	-57	-57	-57
Algemene uitkering en overige uitkeringen GF	-67.823	-67.945	-69.751	-66.680	-66.845	-67.469
Overige baten en lasten	-38	-1.091	-532	-5.443	-5.914	-5.645
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	-8.980	-6.553	-2.070	-822	-644	-594
Resultaat van de rekening van baten & lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	-86.390	-83.934	-81.544	-81.471	-81.386	-81.649
Lasten						
Burgerzaken	1.281	1.928	2.201	1.974	1.562	1.617
Beheer overige gebouwen en gronden	2.913	3.181	1.822	1.690	1.484	1.016
Overhead	13.703	11.785	13.488	13.376	13.352	13.345
Treasury	307	278	282	706	1.078	1.361
OZB woningen	285	110	319	330	343	356
OZB niet-woningen	159	185	86	89	92	96
Belastingen overig	129	491	65	65	65	65
Algemene uitkering en overige uitkeringen GF	5	6	6	6	6	6
Overige baten en lasten	-308	557	217	327	126	76
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	8.744	2.078	1.525	2.177	2.224	2.259
Resultaat van de rekening van baten & lasten	3.064	0	0	0	0	0
Totaal lasten	30.282	20.599	20.011	20.740	20.332	20.197
Totaal programma 3 Bedrijfsvoering	-56.108	-63.335	-61.533	-60.731	-61.054	-61.452

De toelichting op de verschillen tussen de jaarschijven 2026 en 2027 en volgende jaren is opgenomen in de bijlagen van dit boekwerk in het overzicht van baten en lasten per programma



Paragrafen

Paragraaf Bedrijfsvoering

Doorontwikkeling organisatie

De grootste uitdaging voor de gemeente Aalten de komende jaren ligt in het combineren van woningbouw, zorg, klimaat, digitalisering en financiële houdbaarheid, terwijl tegelijkertijd de uitvoeringscapaciteit onder druk staat. Deze stapeling van maatschappelijke opgaven beperken zich niet tot één beleidsdomein of één oplossing, maar vragen om inhoudelijke expertise en een andere manier van werken: verbindend, onderzoekend en in interactie met de omgeving.

In het eerste kwartaal van 2027 willen we inzichtelijk hebben wat dit vraagt van onze organisatie, voor wat betreft de structuur, de kwaliteit de medewerker en leiderschap. Vier jaar geleden zijn we gestart met de doorontwikkeling van de organisatie. Na vier jaar is het goed om terug te kijken waar we nu staan en wat er nodig is om de komende jaren de uitdaging die ons wacht aan te gaan.

Strategische personeelsplanning

Wij zien ons geconfronteerd met een toenemende opgave op het gebied van weerbaarheid, cybersecurity wetgeving, digitalisering, versterken gemeenschappen, gebiedsgericht werken, participatie en andere complexe maatschappelijke vraagstukken (netcongestie, stikstof, huisvesting aandachtsgroepen, omgevingsvisie etc.). Deze ontwikkelingen vragen om meer regie, specialistische kennis en intensieve samenwerking met interne en externe partners. De hiervoor benodigde kennis, ervaring en vaardigheden is niet of niet genoeg aanwezig in de huidige formatie. Tegelijkertijd nemen de wettelijke verplichtingen, risico's en verwachtingen vanuit inwoners, rijksoverheid en samenwerkingspartners toe. Om deze opgaven adequaat te kunnen uitvoeren, de continuïteit van dienstverlening te waarborgen en tijdig in te spelen op nieuwe ontwikkelingen, is uitbreiding van de formatie noodzakelijk. Daarmee wordt de organisatie beter in staat gesteld om haar maatschappelijke en wettelijke verantwoordelijkheden effectief en toekomstbestendig in te vullen.

In de komende vijf jaren verlaat ongeveer 20% van de medewerkers de organisatie wegens (vervroegde) pensionering. Deze voorziene uitstroom willen we tijdig en proactief opvangen om de continuïteit en kwaliteit van onze dienstverlening te garanderen. Hierbij kijken we niet alleen naar één op één vervanging in formatie, maar ook naar de ontwikkelingen in procesoptimalisatie, kunstmatige intelligentie, digitalisering, robotisering en regionale samenwerking. Door middel van een dynamische strategische personeelsplanning houden we deze ontwikkelingen goed in beeld.

Met de uitbreiding van de formatie en het tijdig opvangen van de uitstroom willen we onze uitvoeringskracht, slagvaardigheid en strategisch vermogen versterken. De extra capaciteit maakt het mogelijk om beter invulling te geven aan de opgaven rondom weerbaarheid en cybersecurity, digitalisering en andere complexe maatschappelijke vraagstukken. Daarnaast wordt hiermee de regie op samenwerkingsprocessen versterkt, kunnen risico's beter worden beheerst en wordt de organisatie beter in staat gesteld om tijdig te anticiperen op nieuwe ontwikkelingen en wettelijke verplichtingen. Uiteraard zal hierin ook gekeken worden in hoeverre regionale samenwerking onze capaciteit kan versterken. Uiteindelijk draagt de uitbreiding bij aan een toekomstbestendige organisatie die inwoners, bestuur en maatschappelijke partners adequaat kan ondersteunen en bedienen.

Herijking Dienstverleningsvisie

In 2025 is een vernieuwde dienstverleningsvisie opgesteld. Het uitvoeringsplan dat hierbij hoort is in 2026 vastgesteld. Het uitvoeringsplan wordt in 2026 en 2027 geïmplementeerd. De gemeente Aalten vertaalt met dit uitvoeringsplan de Dienstverleningsvisie 2025 naar concrete acties in de dagelijkse praktijk. Centraal staat dat dienstverlening mensgericht, toegankelijk, zorgvuldig en oplossingsgericht wordt georganiseerd voor alle inwoners. We kiezen voor een stapsgewijze aanpak: eerst verbeteren we gedrag en werkwijzen, daarna pas systemen.

Functiewaardering

In 2024 hebben we een organisatiebrede functiewaarderingsronde met toepassing van het functiewaarderingssysteem HR21 gehouden. Deze functiewaarderingsronde was nodig om diverse nieuwe of gewijzigde functies binnen de aangepaste organisatiestructuur te waarderen. En om in verband met de krappe arbeidsmarkt te beschikken over een actueel en concurrerend salarishuis. Dit functiewaarderingstraject is over het algemeen naar tevredenheid verlopen.

Overeenkomstig de met de vakbonden gemaakte afspraken houden we jaarlijks een nazorgprocedure om nieuwe en gewijzigde functies te waarderen.

Werving en selectiebeleid

In het werving- en selectiebeleid blijven we stevig inzetten op verjonging en een evenwichtiger leeftijdsopbouw. Door een actief beleid met betrekking tot onder andere stageplaatsen, afstudeeropdrachten en deeltijdbanen voor studenten willen we jongeren aan de gemeente Aalten binden. We zorgen voor een goed netwerk en een goede ingang bij de MBO-instellingen, HBO-instellingen en universiteiten. We streven naar continu/opvolgende stageplaatsen en/of afstudeeropdrachten binnen elk team.

Verder hebben we de wens om binnen de organisatie ruimte te bieden voor een traineeship zodra daarvoor financiële ruimte bestaat, bijvoorbeeld binnen het team Projecten en Opgaven.

Krapte op de arbeidsmarkt

De krapte op de arbeidsmarkt is in het afgelopen jaar verder toegenomen en gaat ook in de komende jaren nadrukkelijk gevoeld worden. Hoewel we veel vacatures nog goed kunnen invullen, merken we in toenemende mate dat dit bij bepaalde vakgebieden niet meer lukt of langer duurt. Door de grote uitstroom wegens pensioneringen in de gemeentelijke sector neemt de spanning op de arbeidsmarkt alleen maar verder toe. Dit leidt onherroepelijk tot een verdere stijging van de loonkosten door opwaartse druk op de algemene loonontwikkeling in de cao, door druk op de salarisonderhandelingen bij de invulling van vacatures, door individueel rechtspositioneel maatwerk en door kosten van externe inhuur of andere tijdelijke oplossingen. Daarnaast hebben we rekening te houden met afspraken in de cao Gemeenten over beperking van de externe inhuur en met de hernieuwde handhaving door de Belastingdienst op schijnzelfstandigheid. De krappe arbeidsmarkt leidt verder tot risico's met betrekking tot de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening aan de inwoners en de gemeenteraad en de tijdige oplevering van producten. Dit is met name het geval als we concessies moeten doen met betrekking tot de kwaliteit bij de invulling van vacatures en als vacatures langer open staan of niet ingevuld kunnen worden.

Om ervoor te zorgen dat we als werkgever voldoende aantrekkelijk zijn in deze krappe arbeidsmarkt hebben we onze salarissen afgelopen jaar herijkt door middel van een organisatie brede functiewaarderingsronde. De nieuwe vergoedingsregeling woon-werkverkeer draagt ook positief bij aan onze arbeidsmarktpositie. Verder blijven we werken aan modern werkgeverschap door verdere stappen te zetten in flexibiliteit, gezonde arbeidsomstandigheden, vitaliteit, duurzaamheid, ontwikkelingsmogelijkheden en betrokkenheid. Waar mogelijk zetten we daarbij in op verduurzaming van de arbeidsvoorwaarden en zoeken we naar regionale samenwerking binnen de Achterhoek om samen oplossingen te ontwikkelen voor de krapte op de arbeidsmarkt. Zo zijn we in 2026 gestart met het opzetten van een flexpool met een aantal gemeenten binnen de Achterhoek en zetten we vacatures gezamenlijk uit met bv Oost-Gelre, Oude IJsselstreek en Montferland.

Duurzame mobiliteit

In verband met verplichtingen op grond van de cao Gemeenten en het Besluit CO2-reductie werk gebonden personenmobiliteit hebben we per 1 januari 2026 een regeling woon-werkverkeer getroffen, die medewerkers een hogere vergoeding geeft naarmate duurzamer én vitaler wordt gereisd. Daarnaast hebben we een verbeterde fietsregeling vastgesteld.

Deze regelingen sluiten aan bij de uitkomsten van een mobiliteitsscan door het regionale initiatief GAON. En dragen bij aan het beleid met betrekking tot duurzaamheid en vitaliteit.

We monitoren de beoogde gedragswijziging met betrekking tot de keuze van duurzame en vitale vervoermiddelen voor het woon-werkverkeer en evalueren de regelingen na 3 jaren.

Opleidingsbeleid

In 2026 willen we in overleg met de ondernemingsraad het opleidingsbeleid vaststellen. Voorstellen daartoe hebben we inmiddels aan de ondernemingsraad voorgelegd. In lijn met de global goals willen we onze medewerkers ruime ontwikkelingsmogelijkheden bieden. Dit uitgangspunt werken we verder uit in het opleidingsbeleid. Het gaat daarbij om de interne opleidingen (onder andere onboarding), die we zelf verzorgen, maar ook om het aanbod van externe scholingsinstituten op het gebied van de diverse gemeentelijke taken. Het gaat om hetgeen nodig is om bij te blijven in het vakgebied maar ook om opleidingen gericht op doorstroom en ontwikkeling. Online of fysiek. We willen daarbij nadrukkelijk kijken naar de mogelijkheden dichtbij. Het nieuwe opleidingsbeleid wordt in 2027 verder geïmplementeerd.

Stagebeleid

We streven naar veel stagemogelijkheden binnen de organisatie, zodat we jongeren kunnen helpen aan een goede stageplaats en kennis kunnen laten maken met het boeiende gemeentelijke takenpakket. Het gaat daarbij om reguliere stages, maar ook om afstudeeropdrachten, maatschappelijke stages, werkervaringsplaatsen etc. Veel stagiaires kunnen aansluitend nog enige tijd vakantiewerk binnen onze organisatie verrichten.

We gaan ervan uit dat we een deel van onze toekomstige vacatures kunnen invullen door oud-stagiaires. De beoogde intensivering van de stagemogelijkheden leggen we in 2026 in overleg met de ondernemingsraad vast in het nieuwe stagebeleid en implementeren we verder in 2027.

Ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid

In de afgelopen jaren lag het ziekteverzuim binnen de organisatie op een te hoog niveau, duidelijk boven het gemiddelde in gemeenten in dezelfde inwonerklassse. Hoewel dit voor een deel wordt verklaard door enkele bijzondere ziektebeelden en door tekortkomingen in de dienstverlening van de Arbodienst is actie nodig. We hebben daarom een actieplan vermindering ziekteverzuim vastgesteld, dat inmiddels de eerste resultaten laat zien: we hebben een nieuwe Arbodienst en een vernieuwd verzuimprotocol. Dit actieplan wordt in 2027 verder uitgevoerd en moet ertoe leiden dat we weer terugkeren naar de situatie die we lang hebben gekend waarin het ziekteverzuimpercentage in onze organisatie lager was dan het gemiddelde in gemeenten in dezelfde inwonerklassse.

Uit de periode met een laag ziekteverzuim dateert de keuze van de gemeente Aalten voor het eigen risicodragerschap voor gedeeltelijk arbeidsongeschikte medewerkers (WGA). Die naar de toenmalige omstandigheden begrijpelijke keuze heeft in de afgelopen jaren tot de nodige kosten voor WGA-uitkeringen geleid. Deze kosten worden tot nu toe opgevangen binnen de methodiek van de reserve formatie en organisatie, maar dat is op termijn niet houdbaar. We nemen dit specifieke risico voortaan op in de Risicoparagraaf. Zodra het ziekteverzuim weer enkele jaren lager is dan het gemiddelde in gemeenten in dezelfde inwonerklassse, zullen wij de keuze voor het eigen risicodragerschap voor de WGA heroverwegen. Dat zou op termijn kunnen leiden tot een terugkeer naar het publieke bestel (beëindiging eigen risicodragerschap) of een herverzekering van het risico bij een private verzekeraar.

Publiekrechtelijke taakoverheveling taken gemeentelijke belastingen

In 2025 is een onderzoek ingesteld naar de mogelijkheden van publiekrechtelijke taakoverheveling van de taken op het gebied van de gemeentelijke belastingen. Dit onderzoek heeft ertoe geleid dat besloten is tot publiekrechtelijke taakoverheveling aan de gemeenschappelijke regeling Tribuut per 1 januari 2027.

Met betrekking tot (de personele consequenties van) deze organisatiewijziging heeft de OR adviesrecht en moet overeenstemming worden bereikt met het LO over de rechtspositionele gevolgen. We verwachten dit overlegtraject tijdig voor 1 januari 2027 te kunnen afronden.

De beoogde overheveling van taken heeft verder geen gevolgen voor de organisatiestructuur.

Integriteit

In de afgelopen jaren hebben we het beleid met betrekking tot de bestuurlijke en ambtelijke integriteit geactualiseerd en de diverse integriteitsregelingen opnieuw vastgesteld. Aan de hand van een meerjarig implementatieprogramma voeren we jaarlijks diverse bewustwordingsactiviteiten uit, onder andere met betrekking tot de melding van nevenfuncties, de melding van financiële belangen en de geschenkenregeling. We vragen van nieuwe medewerkers een verklaring omtrent het gedrag en het afleggen van de eed of belofte tijdens een ceremoniële bijeenkomst.

Datagedreven werken

In 2025 is een datavolwassenheidsscan uitgevoerd. Deze scan is regionaal opgepakt in samenwerking met Datalab GO. Uit de scan is gebleken dat we als gemeente Aalten behoorlijke ambitie hebben in het werken met data, maar ook dat we in volwassenheid nog stappen te zetten hebben om daar te komen. De doelstelling die we onszelf daarbij geven, is dat we de komende jaren groeien naar niveau (niveau 3). Dit niveau is noodzakelijk voor ons om de doelen van onze gemeente duurzaam te ondersteunen. Informatie is core business geworden voor gemeenten en goed en veilig beheer en gebruik van onze data is daarbij essentieel. Daarvoor is inmiddels een projectplan gemaakt. Belangrijkste resultaten hieruit voor 2026 zijn het realiseren van het technische fundament (dataplatform) en het starten van de projectorganisatie (en vrijmaken van de daarvoor benodigde middelen), zodat we onze inhoudelijke doelen (Regiodeal AI als versneller in de woningbouw, Regiodeal Datagedreven woningbouw, Dashboarding Sociaal Domein en Financiën) kunnen behalen.

NIS2 Cyberbeveiligingswet

De NIS2 is in Nederland uitgewerkt in de Cyberbeveiligingswet (Cbw). Deze stelt eisen waaraan essentiële organisaties (zoals gemeenten) moeten voldoen. Op bepaalde gebieden voldoen we daar al aan, op sommige gebieden deels en op andere gebieden is het een voortdurend ontwikkelen. Bestuurders worden met de Cyberbeveiligingswet persoonlijk aansprakelijk voor de beveiliging in hun organisatie en worden geacht hiervoor binnen 2 jaar na inwerkingtreding (of na aantreden) een passende training te volgen. Deze training is voor het college al gereserveerd en op korte termijn in te plannen. Inhoudelijk kent de Cyberbeveiligingswet enkele nieuwe elementen ten opzichte van oorspronkelijke regelgeving. Dit zijn onder meer een verandering naar risico gebaseerd werken en het sturen op veiligheid in de toeleveringsketen. Hierbij wordt erop ingezet dat iedere organisatie ook bij de organisaties waarbij een afhankelijkheid bestaat, erop toeziet dat de juiste beveiligingsmaatregelen zijn genomen. Dit verbetert uiteindelijk de totale weerbaarheid in de gehele keten.

Overige onderwerpen

Over verdere ontwikkelingen rondom onder andere dienstverlening, IT-ontwikkelingen en informatieveiligheid en privacy wordt verwezen naar de ontwikkelingen zoals genoemd in Programma 3 Bedrijfsvoering.

Verder zijn voor 2027 de volgende budgetten in deze begroting opgenomen:

Onderwerp	2027	2026
Accountant	€ 107.000	€ 105.000
Raad	€ 63.000	€ 77.000
Rekenkamer	€ 17.000	€ 16.000

Uurtarief ten behoeve van doorberekeningen

Voor het doorberekenen van diverse werkzaamheden wordt gewerkt met een uniform uurtarief. Er is een berekening gemaakt op basis van totale loon- en overheadkosten voor het tarief per uur. Dit resulteert in een tarief voor 2027 van € 95. In 2026 was het uurtarief € 89.

Dit uurtarief wordt gebruikt voor onder meer het bepalen van de legestarieven en voor de toerekening van de kosten aan riolering en afvalverwerking.

Onderbouwing uurtarief 2027	Kosten	Uren	Uurtarief
Loonkosten	€ 21,5 miljoen	349.000	€ 62
Overhead	€ 11,6 miljoen	349.000	€ 33
Uurtarief			€ 95

Verplichte beleidsindicatoren

	Naam indicator	Eenheid	2027	2026
1	Formatie	fte per 1.000 inwoners	7,75	7,47
2	Bezetting	fte per 1.000 inwoners	7,75	7,47
3	Apparaatskosten	kosten per inwoner	€ 985,19	€ 902,54
4	Externe inhuur	% van totale loonsom	2,85%	1,57%
5	Overhead	% van totale lasten	13,64%	12,77%

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

We maken vanaf 2023 om de vijf jaar een “Nota Weerstandsvermogen” en leiden daaruit onder meer het te voeren beleid en deze paragraaf af. Dat doen we allemaal om ook in de toekomst een gezonde gemeente te blijven. Een gemeente die wat betekent voor haar inwoners.

De paragraaf geeft een overzicht van die risico's, waarvoor geen of onvoldoende dekking is gegeven via een verzekering een reserve of een voorziening. Reguliere, veelvoorkomende geringe risico's worden niet opgenomen, daarvoor is de begroting. Van de niet of onvoldoende gedekte risico's wordt via kans en geschatte schade de benodigde weerstandscapaciteit gepresenteerd. Die benodigde capaciteit wordt vergeleken met de aanwezige weerstandscapaciteit. De ratio (in welke vorm dan ook) wordt weerstandsvermogen genoemd. De paragraaf moet daarbij ook aangeven wat het beleid is gericht op de dekking van risico's, het voorkomen en het oplossen hiervan. De paragraaf weerstandsvermogen geeft dus inzicht in:

- De mate waarin de gemeente belangrijke financiële risico's loopt;
- De financiële buffer (weerstandscapaciteit) die zij daarvoor achter de hand heeft.

De opzet is veranderd ten opzichte van de voorgaande jaren. De raad speelt een grotere rol bij het bepalen van risico's bij de voorstellen. En voor de inschatting begint het proces bij de teams en de individuele medewerkers. Dat is de start van het proces en de basis voor het verzamelen van de risico's, die worden gebundeld in een groslijst. De risico's boven de € 250.000 staan in deze paragraaf. Daaronder zijn ze zeker ook van belang, maar moeten in de reguliere P&C cyclus worden opgevangen.

Voor de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit worden de risico's met een financieel negatief gevolg als onderstaand meegerekend:

1. Risico's met een structureel gevolg worden niet afzonderlijk verhoogd met een opslagfactor;
2. Er wordt een zekerheidspercentage van 90% gekozen, wat inhoudt dat de gemeente Aalten in 90 van de 100 jaar voldoende risicoreserves heeft om schades op te vangen;

De weerstandscapaciteit wordt afgezonderd van de Algemene reserve, maar blijft wel onderdeel daarvan. Binnen de vastgestelde bandbreedte wijzigt deze niet. Voor een beoordeling van het weerstandsvermogen worden in deze paragraaf de bedoelde risico's geconfronteerd met de aanwezige weerstandscapaciteit.

bedragen x € 1.000

1. Weerstandscapaciteit

Met de weerstandscapaciteit worden al die elementen bedoeld waarmee tegenvallers kunnen worden opgevangen, zonder dat het beleid moet worden aangepast. Door de financiële risico's te beheersen en het weerstandsvermogen hierop af te stemmen, moet worden voorkomen dat elke nieuwe financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen.

De weerstandscapaciteit wordt onderverdeeld in structurele en incidentele weerstandscapaciteit. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit structurele middelen in de begroting waarmee optredende risico's kunnen worden opgevangen. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit vrij besteedbare middelen die eenmalig kunnen worden aangewend.

De commissie BBV heeft recent laten weten dat voortaan de reserves van gemeenten ook voor structurele uitgaven ingezet mogen worden. Als gemeente Aalten vinden we dat geen juiste ontwikkeling en doen daar dan ook niet aan mee.

Bepaling van de weerstandscapaciteit

Incidentele weerstandscapaciteit

Rekeningresultaat	Het negatieve resultaat 2026	-1.091
Vrij aanwendbare Algemene reserve	De Algemene reserve is de reserve waaraan de raad geen specifieke bestemming heeft gegeven en die een financiële bufferfunctie heeft.	15.246
Reserve risico	Het bedrag dat afgezonderd is voor de reserve risico's.	4.450
Bestemmingsreserves	Deze reserves zijn beklemd echter kan de raad besluiten om bestemmingsreserves te laten vrijvallen in de Algemene reserve of kan de raad besluiten tot een andere bestemming van een reserve.	12.002
Stille reserve-effecten	De stille reserve in deze financiële vaste activa wordt niet meegenomen in de berekening, omdat de verhandelbaarheid van deze aandelen (Alliander, Vitens, BNG en ROVA) zeer beperkt is.	0
Stille reserve activa	Deze stille reserve bestaat uit de bezittingen waarvan de waarde bij verkoop hoger is dan de boekwaarde. Op basis van ervaring zetten we een derde deel in.	1.266
Totaal incidentele weerstandscapaciteit		31.873

Structurele weerstandscapaciteit		
Onbenutte belastingcapaciteit	Hieronder wordt voor de OZB de ruimte opgenomen die er is tussen onze eigen tarieven en de normtarieven voor de zogenaamde artikel 12 gemeenten. De overige belastingen/heffingen zijn kostendekkend of van geringe betekenis.	3.802
Rentebaten Algemene reserve vrij besteedbaar	Aangezien geen rente meer toegevoegd wordt aan de reserves is inzet niet mogelijk.	0
Onvoorzien		0
Totaal structurele weerstandscapaciteit		3.802
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit		35.675

2. Risico's

Het hebben van risico's is inherent aan het uitoefenen van een organisatie zoals een gemeente. Het is echter van belang deze risico's te kennen en hier goede maatregelen voor te treffen (verzekeren) dan wel risico's te wegen bij het aangaan ervan of hier tijdig op in te spelen.

Een overzicht van de risico's wordt steeds geactualiseerd. De basis daarvoor zijn de teams en de medewerkers. Alle risico's worden beschreven en gekwantificeerd in een groslijst.

De grootste risico's, boven de € 250.000 worden afzonderlijk genoemd in deze nota.

Bij een zekerheidsniveau van 90% is de aan te houden reserve voor de gemeente Aalten volgens de nieuwe berekening € 4,45 miljoen. Dit houdt in dat, als de gemeente Aalten dit bedrag als reserve op haar balans aanhoudt, zij in 90 van de 100 jaar voldoende reserves heeft om de schades op te vangen. In de begroting zijn de meest actuele risico's opgenomen.

bedragen x € 1.000

Risico's boven de € 250.000	Mogelijk gevolg	
1. Budgettaire tekorten bij (verbonden) partijen waar door de gemeente uitbestede gemeentelijke taken zijn neergelegd.	Politieke druk om financiële steun te bieden of mee te moeten in een bij meerderheid genomen Regio-besluit.	250
2. Integriteit/intimidatie/grensoverschrijdende problemen	Gevolgschades.	250
3. Virusaanvallen op ICT-gebied/ Hacks/ Thuiswerken/ Datalekken	Dataverlies en herstelkosten Mogelijke afkoopsom Gevolgschades	2.000
4. Natuur en flora, klimaat, rampen	Weersinvloeden, droogte bomen, exoten ed. en overige calamiteiten boven de verzekerde waarde,	250
5. Bodemsanering	Drugsafval, Slakken en PFAS.	250
6. Nieuwkomers, taakstelling uit Spreidingswet	Tekort opvang Extra aanwijzingen Rijk Extra vraag onderwijs, leerlingenvervoer en zorgbehoefte.	250
7. Wachtgeld wethouders: bij stoppen 1 of meerdere wethouders ongeacht reden.	Voor zittende wethouders mag volgens het BBV geen voorziening meer bestaan.	700
8. Gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid personeel	Eigen risicodragers WGA/gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid.	500
Totaal van de risico's boven de € 250.000		4.450

Stelpost binnen het Gemeentefonds voor de huishoudelijke hulp Wmo

In de Voorjaarsnota 2026 is een korting toegepast op het Gemeentefonds vanwege het afschaffen van de huishoudelijke hulp in de Wmo. Het is nog onduidelijk hoe deze bezuiniging wordt ingevuld wat maakt dat, in lijn met het begrotingsadvies van de VNG en begrotingscirculaire van de provincie, een stelpost opgenomen is om de korting vanaf 2029 voorlopig teniet te doen.

Hierdoor heeft deze maatregel voorlopig een budgetneutraaleffect op deze begroting. Zodra bij de begroting 2028 meer bekend is over de beleidsmatige invulling vervalt de stelpost en wordt een reële raming van de financiële gevolgen opgenomen.

3. Weerstandsvermogen

Het vermogen van een gemeente om tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit van deze gemeente in gevaar komt. Dit wordt uitgedrukt als de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van onze gemeente voor het begrotingsjaar, maar ook voor de meerjarenraming.

Ratio weerstandsvermogen 2027 = $\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$

Weerstandscapaciteit, incidenteel	31.873
Weerstandscapaciteit, structureel	3.802
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	35.675
Gekwantificeerde risico's	4.450
Totale benodigde weerstandscapaciteit	4.450
Saldo/overschot	31.225
Ratio onder andere gehanteerd door provincie	8,02

>2	= Uitstekend	1,0 - 1,4	= Voldoende	0,6 - 0,8	= Onvoldoende
1,4 - 2,0	= Ruim voldoende	0,8 - 1,0	= Matig	< 0,6	= Ruim onvoldoende

De uitkomst van de ratio (8,02) is uitstekend maar is wat lager dan de jaarrekening 2025 (9,61). De lagere ratio komt met name door een lagere incidentele weerstandscapaciteit oftewel een lagere beschikbare reserve. Hierbij moet opgemerkt worden dat deze ratio altijd een momentopname betreft. De ratio lijkt en is mooi, maar de solvabiliteit van de gemeente houdt nog niet over, zie ook onderstaand. In de nota wordt dan ook gesteld dat hier de komende jaren aandacht voor moet zijn en blijven. We streven naar een getal boven de 50% voor de solvabiliteit.

Verplichte kengetallen

Onderstaande kengetallen helpen bij het verkrijgen van inzicht in de financiële positie van een gemeente. Deze kengetallen geven aan hoe we er als gemeente voor staan. De categorieën zijn gebaseerd op de norm van de provincie (groen is voldoende, oranje matig en rood onvoldoende).

Verplicht voorgeschreven kengetallen	Werkelijk 2025	Raming na wijziging 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
1a. Netto schuldquote (NS)	21,0%	52,9%	58,2%	58,0%	57,6%	57,6%
1b. NS gecorrigeerd voor alle leningen	10,4%	29,2%	49,4%	65,5%	75,5%	80,1%
2. Solvabiliteitsratio	45,0%	30,7%	27,2%	22,2%	18,4%	15,6%
3. Structurele exploitatieruimte	-0,6%	-0,5%	0,0%	-5,1%	-5,7%	-5,4%
4. Grondexploitatie	0,6%	0,1%	0,1%	0,2%	0,2%	0,3%
5. Belastingcapaciteit	66,9%	66,5%	67,5%	67,5%	67,5%	67,5%
6. Liquiditeit	1,32	0,56	0,55	0,55	0,55	0,58

Norm provincie Gelderland	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1a. Netto schuldquote (NS)	tot 90%	tussen 90% tot 135%	hoger dan 135%
1b. NS gecorrigeerd voor alle leningen	tot 90%	tussen 90% tot 135%	hoger dan 135%
2. Solvabiliteitsratio	hoger dan 50%	tussen 20% tot 50%	kleiner dan 20%
3. Structurele exploitatieruimte	begroting en meerjaren hoger dan 0%	begroting of meerjaren hoger dan 0%	Begroting en meerjaren kleiner dan 0%
4. Grondexploitatie	tot 20%	tussen 20% tot 35%	hoger dan 35%
5. Belastingcapaciteit	tot 95%	tussen 95% tot 105%	hoger dan 105%
6. Liquiditeit	hoger dan 1	tussen 1 en 0,5	kleiner dan 0,5

De solvabiliteitsratio geeft weer in hoeverre gemeentelijke bezittingen met eigen middelen betaald of gefinancierd zijn. Die ratio neemt steeds verder af, als gevolg van de tekorten in 2028, 2029 en 2030. Kanttekening bij de kengetallen is dat het altijd momentopnames zijn en blijven.

Paragraaf Lokale heffingen

In de paragraaf lokale heffingen wordt ingegaan op de ontwikkelingen van de verschillende belastingen en heffingen en de consequenties voor onze inwoners en ondernemers. Daarbij wordt aandacht besteed aan de totstandkoming van de tarieven en de beleidskeuzes die daaraan ten grondslag liggen. Verder wordt inzicht gegeven in de mate van kostendekking van een heffing.

Voor de lokale heffingen zijn de onderwerpen zoals die genoemd zijn bij het vaststellen van de kaders van de begroting 2027, als uitgangspunt genomen. Voor de OZB is een opbrengstverhoging van 2,1% geraamd. De overige leges en rechten worden eveneens met 2,1% verhoogd. Dit percentage is conform de index uit de meicirculaire 2026. Uitzondering hierop zijn de afvalstoffenheffing en de rioolheffing, waarvoor 100% kostendekkendheid wordt aangehouden.

Wettelijke bepalingen

In de Gemeentewet staan de lokale heffingen die een gemeente mag heffen opgesomd. Deze heffingen worden verdeeld in algemene belastingen en rechten. De algemene belastingen zijn: onroerendezaakbelasting, reclamebelasting, forensenbelasting en toeristenbelasting. De opbrengsten van deze belastingen zijn door een gemeente vrij te besteden. De rechten zijn: afvalstoffenheffing, rioolheffing en diverse leges en overige rechten voor dienstverlening op verzoek. De tarieven van deze rechten moeten zodanig worden vastgesteld dat de opbrengsten de kosten voor het verlenen van de diensten niet overschrijden. Op grond van het BBV is een gemeente daarom verplicht een kostenonderbouwing op te nemen waaruit de maximale kostendekkendheid van 100% blijkt.

Geraamde opbrengsten uit lokale heffingen		bedragen x € 1.000	
Overzicht belastingen en heffingen		2027	2026
Onroerendezaakbelasting (OZB)		6.034	5.910
Afvalstoffenheffing		2.352	2.196
Rioolheffing		2.534	2.484
Reclamebelasting		56	55
Toeristenbelasting		177	173
Forensenbelasting		114	112
Marktgeld		22	22
Secretarieleges		1.567	1.234
Leges omgevingsvergunning		292	208
Begraafrechten		334	328
Totaal		13.577	12.722

Ontwikkeling van de lokale heffingen

Onroerendezaakbelasting (OZB)

De OZB zorgt voor de hoogste belastingopbrengst en wordt gesplitst in een eigenaarsdeel (woningen en niet-woningen) en een gebruikersdeel (niet-woningen). De grondslag van de aanslag is de vastgestelde WOZ-waarde van de onroerende zaak. Voor het belastingjaar 2027 geldt een WOZ-waarde naar waarde peildatum 1 januari 2026. Voor deze begroting zijn alle mutaties van dit moment en een gemiddelde waardeontwikkeling van woningen van 8,8% meegenomen. Voor het nieuwe tijdvak bedraagt de gemiddelde waarde van een woning ongeveer € 411.520 (2026 € 378.235). De OZB-opbrengst wordt met 2,1% verhoogd. De voorgestelde tarieven zijn:

Tarieven onroerendezaakbelasting (OZB)	2027	2026
Woningen		
- eigenaarsdeel	0,0808%	0,0873%
Niet – woningen		
- eigenaarsdeel	0,2012%	0,2042%
- gebruikersdeel	0,1467%	0,1525%

De gemiddelde waardestijging van een woning bedraagt 8,8% en is in de berekening van de tarieven verwerkt. De tarieven voor de niet-woningen worden aangepast aan een gemiddelde waardestijging van 2%. In de raadsvergadering van december 2026 wordt de verordening OZB vastgesteld. Op dat moment zijn de definitieve WOZ-waarden bekend. Als daartoe aanleiding is, worden de tarieven bijgesteld.

Afvalstoffenheffing

Een gemeente heeft de wettelijke plicht tot het inzamelen van (huishoudelijk) afval bij huishoudens en mag de kosten daarvan verhalen op de burger. In de gemeente Aalten wordt het omgekeerd inzamelen toegepast. Naast het vastrecht, wordt alleen een afrekening verzonden voor het aantal aanbiedingen of ledigingen van restafval. Het gemiddelde aantal aanbiedingen van een huisvuilzak of ledigingen van een restafvalcontainer is 12 huisvuilzakken of 5 ledigingen per jaar.

Naast de jaarlijkse indexeringskosten zijn de kosten van ROVA gestegen door kosten voor het verbeteren van de kwaliteit grondstof PMD in verband met de nieuwe afspraken met Verpact.

Om kostendekkend te blijven worden de tarieven met 6,6% verhoogd.

Tarieven afvalstoffenheffing (in €)	2027	2026
Vastrecht per huishouden	150,30	141,00
Per aanbieding van een huisvuilzak 40 liter	2,85	2,68
Per lediging van een restcontainer 140 liter	9,90	9,29
Per lediging van een restcontainer 240 liter	17,00	15,96

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven voor de kosten van het onderhoud van de riolering maar ook voor de kosten van afvoer van afvloeiend regenwater en overtollig grondwater. Daarnaast wordt gewerkt aan een riolerings- en watersysteem dat beter bestand is tegen klimaatverandering.

Voor 2027 worden de tarieven met 10,1% verhoogd. In het water-, riolerings- en klimaatprogramma (WRKP) welke is vastgesteld op 27 mei 2025 is een stijging van 8% van het tarief opgenomen waarbij de jaarlijkse indexatie nog aan toe wordt gevoegd. De kosten voor het onderhoud van het riool en investeringen in de riolering zijn fors gestegen. Daarentegen is de benodigde stijging van het tarief bij de begroting 2026 naar beneden bijgesteld waardoor de opbrengst voor de rioolheffing in 2027 lager is dan is voorzien. Hierdoor zal er in 2027 een bedrag van € 765.000 worden onttrokken aan de voorziening riolering. In 2027 zal er een herijking van de heffing plaats vinden voor de jaren 2028 tot en met 2030.

De aanslagen worden berekend op basis van het werkelijke waterverbruik en worden via de waternota van Vitens geheven en geïnd.

Tarieven rioolheffing (in €)	2027	2026
Tot 2.500 m ³ , per m ³ afvalwater	1,85	1,68
Van 2.500 m ³ tot 5.000 m ³ , per m ³	1,42	1,29
Boven 5.000 m ³ , per 1.000 m ³	93,56	73,22
Per m ² verharde oppervlakte	0,70	0,64

Reclamebelasting

De gemeente int reclamebelasting bij ondernemers in de winkelgebieden in Aalten en Dinxperlo. De opbrengst wordt ter beschikking gesteld aan de ondernemersfondsen in beide kernen en zij organiseren daarmee allerlei activiteiten in die gebieden.

Tarief reclamebelasting (in €)	2027	2026
Gebied Aalten, vast bedrag per object	519,00	509,00
Gebied Dinxperlo, vast bedrag per object	454,00	445,00

Toeristenbelasting en forensenbelasting

Voor de toeristenbelasting en forensenbelasting heeft een herziening plaatsgevonden. Dit naar aanleiding van de opdracht om beide stelsels te vereenvoudigen, beter handhaafbaar te maken en de administratieve lasten voor zowel ondernemers als gemeente te verlagen. Op basis van evaluatie, participatie met ondernemers en een inhoudelijke analyse zijn diverse aanpassingen gedaan, waaronder het invoeren van forfaitaire heffingen voor specifieke logiesvormen. Tevens is het systeem van forensenbelasting vereenvoudigd door het vervangen van staffels door een vast percentage van de WOZ-waarde. Deze wijzigingen zijn gezamenlijk budgetneutraal uitvoerbaar.

Tarief toeristenbelasting (in €)	2027	2026
Tarief per persoon per overnachting	1,60	1,55
Forfaitair tarief kleinschalig kamperen en camperplaatsen	254,00	225,00
Forfaitair tarief toeristische standplaatsen	296,00	225,00
Forfaitair tarief seizoensplaatsen	233,00	225,00
Forfaitair tarief jaarstandplaatsen	246,00	225,00

Tarieven forensenbelasting	2027	2026
Waarde object	0,2328 % (minimaal € 240 – maximaal € 850)	Staffel (minimaal € 225 - maximaal € 823)

De forensenbelasting was voorgaande jaren gebaseerd op verschillende staffels van de woningwaarde. Afhankelijk van de waarde van de woning bedroeg het tarief in 2026 minimaal € 225,00 en maximaal € 823,00. Om de forensenbelasting te vereenvoudigen, is ervoor gekozen om niet meer met verschillende staffels te werken vanaf 2027, maar met één vast percentage van de woningwaarde van het object. Daarbij geldt een onder- en bovengrens voor het bedrag van de aanslag: de aanslag bedraagt minimaal € 240,00 en maximaal € 850,00. Hierdoor is de berekening eenvoudiger en transparanter, terwijl het bedrag van de aanslag binnen grenzen blijft.

Overige leges/tarieven

De tarieven van de overige leges worden met 2,1% verhoogd. Uitzondering daarop zijn de tarieven die gebaseerd zijn op het gemeentelijk uurtarief en/of een wettelijk (maximum)tarief.

Lasten- en batenoverzicht van de kostendekkende tarieven

De tarieven voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing, lijkbezorgingsrechten, marktgelden en leges dienen zodanig te worden vastgesteld dat de opbrengsten de kosten voor het verlenen van de diensten niet overschrijden. Hieronder hebben we dat inzichtelijk gemaakt.

			bedragen x € 1.000		
Afvalstoffenheffing	Bedrag	Dekking	Rioolheffing	Bedrag	Dekking
Lasten afvalstoffenheffing	1.918		Lasten riolering	2.463	
Overhead	36		Overhead	429	
BTW	411		BTW	407	
Onttrekking voorziening	0		Onttrekking voorziening	-765	
Totale kosten	2.365		Totale kosten	2.534	
Opbrengst afvalstoffenheffing	2.365		Opbrengst rioolheffing	2.534	
Totale opbrengsten	2.365		Totale opbrengsten	2.534	
Dekking		100%	Dekking		100%

Lijkbezorgingsrechten	Bedrag	Dekking	Marktgeld	Bedrag	Dekking
Lasten begraafplaats	319		Lasten markt	28	
Overhead	130		Overhead	3	
Totale kosten	449		Totale kosten	31	
Opbrengst lijkbezorgingsrechten (inclusief luidrechten)	334		Opbrengst marktgeld	22	
Totale opbrengsten	334		Totale opbrengsten	22	
Dekking		74%	Dekking		70%

Bij het vaststellen van de legestarieven is maximaal 100% kostendeckendheid toegestaan. Er mag geen winst worden gemaakt. Kruissubsidiëring in de legesverordening is binnen de titel wel toegestaan. Onder kruissubsidiëring wordt verstaan: het hoger vaststellen van tarieven van leges voor sommige diensten om daarmee de tarieven voor andere diensten laag te houden.

bedragen x € 1.000

Onderwerp legesverordening	Directe kosten	Loon-kosten	Overhead	Opbrengst	Kosten-dekkendheid
Hoofdstuk 1 - Algemene dienstverlening					
Paragraaf 1.1 - Burgerlijke stand	9	21	11	26	62%
Paragraaf 1.2 - Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	824	365	196	1091	79%
Paragraaf 1.3 - Rijbewijzen	144	82	44	172	64%
Paragraaf 1.4 - Verstrekkingen in het kader van de basisregistratie persoonsgegevens	12	6	3	7	34%
Paragraaf 1.7 - Overige publiekszaken	7	2	1	6	56%
Paragraaf 1.9 - Bijzondere wetten	0	30	16	58	126%
Paragraaf 1.10 - Diversen	0	5	3	7	89%
Totaal hoofdstuk 1	996	511	275	1.367	77%
Hoofdstuk 2 - Omgevingswet					
Paragraaf 2.2 - Voorfase	0	8	4	15	120%
Paragraaf 2.3 - Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	6	388	209	510	85%
Paragraaf 2.4 - Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed	0	0	0	0	
Paragraaf 2.5 - Milieubelastende activiteiten	0	0	0	4	
Paragraaf 2.7 - Aanlegactiviteiten	0	6	3	3	37%
Paragraaf 2.8 - Overige activiteiten	0	2	1	2	64%
Paragraaf 2.9 - Maatwerkvoorschriften	0	0	0	4	
Paragraaf 2.12 - Modaliteiten	19	1	0	23	112%
Paragraaf 2.13 - Vermindering	0	0	0	-7	
Totaal hoofdstuk 2	25	405	218	555	86%
Hoofdstuk 3 - Europese dienstenrichtlijn					
Paragraaf 3.1 - Horeca	0	10	6	5	31%
Paragraaf 3.4 - Organiseren evenement of markt	0	25	13	5	13%
Paragraaf 3.5 - Standplaatsen	0	1	1	0	0%
Paragraaf 3.6 - Huisvestingswet 2014 en Wet goed verhuurderschap	0	1	0	1	125%
Totaal hoofdstuk 3	0	37	20	11	20%
Totaal	1.021	954	513	1.932	78%

Recapitulatie Hoofdstuk 1, 2 en 3	Directe kosten	Loon-kosten	Overhead	Opbrengst	Kosten-dekkendheid
Kostendekking Hoofdstuk 1	996	511	275	1.367	77%
Kostendekking Hoofdstuk 2	25	405	218	555	86%
Kostendekking Hoofdstuk 3	0	37	20	11	20%
Kostendekking totale tarieven tabel	1.021	954	513	1.932	78%

Ontwikkeling van de woonlasten

Onderstaande tabel geeft de omvang van de lokale woonlasten voor een gemiddeld (meerpersoons) huishouden weer en bestaat uit onroerendezaakbelasting (alleen voor de eigenaar), afvalstoffenheffing en rioolheffing. Bij de berekening van de OZB is uitgegaan van de gemiddelde WOZ-waarde van een woning van € 411.520. Bij de afvalstoffenheffing wordt uitgegaan van het vastrecht en 12 aanbiedingen van een huisvuilzak en voor de berekening van de rioolheffing gaan we uit van 3 personen (waterverbruik 120 m³).

Woonlasten per huishouden (in €)			Wijziging	
	2027	2026	Eigenaar	Huurder
Gemiddelde OZB-aanslag	332,50	325,65	2,1%	N.v.t.
Afvalstoffenheffing	184,50	173,16	6,5%	6,5%
Rioolheffing	222,00	201,60	10,1%	10,1%
Totale woonlasten	739,00	700,41	5,5%	8,5%

Kwijtscheldingsbeleid

Voor burgers met een laag inkomen bestaat de mogelijkheid om gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van betaling van belasting te verzoeken. Kwijtschelding is mogelijk voor afvalstoffenheffing (gemaximeerd aantal aanbiedingen/ledigingen) en rioolheffing (maximaal gemiddeld waterverbruik). Of men in aanmerking komt voor kwijtschelding hangt af van het netto besteedbaar inkomen; dit is het bedrag dat men overhoudt nadat de uitgaven zijn afgetrokken van de netto-inkomsten. Daarnaast vindt er een vermogenstoets plaats. In de begroting wordt rekening gehouden met een totaalbedrag van € 82.000 aan kwijt te schelden lokale heffingen.

Paragraaf Financiering

De paragraaf Financiering in de begroting behandelt de beleidsplannen voor het komende jaar en de paragraaf Financiering in het jaarverslag gaat in op de resultaten van de beleidsuitvoering. De financiering is geregeld in het treasurystatuut dat iedere vier jaar door de raad wordt vastgesteld. In 2025 is het treasurystatuut opnieuw geactualiseerd. Dit statuut vormt de basis voor het treasurybeheer. Voor een goede uitvoering van de treasuryfunctie is het tijdig, juist en volledig beschikbaar hebben van financiële informatie van groot belang. Deze informatie wordt gebruikt voor het opstellen van een liquiditeitsplanning. Op basis van deze planning wordt geld aangetrokken of tijdelijk weggezet. Een belangrijke factor bij het uitvoeren van de treasuryfunctie is de renteverwachting op de geld- en kapitaalmarkt. Hiervoor wordt gekeken naar informatie van de grote Nederlandse banken waaronder de BNG maar ook het Centraal Planbureau en de Europese Centrale Bank (ECB).

In 2025 is de kapitaalmarktrente vrij stabiel gebleven, variërend van 2,55% tot 3%. In de loop van 2026 is de kapitaalmarktrente gestegen door de onrust in het Midden-Oosten en schommelt deze halverwege 2026 rond de 3,00% - 3,20%. Deze rente wordt sterk beïnvloed door factoren als economische groei, inflatie en monetair beleid. De verwachting is dat deze factoren in de nabije toekomst een licht verhogend effect kunnen hebben op de lange rente. Met name de hardnekkige inflatie is daaraan debet. Maar het is omgeven door veel onzekerheden. Voor 2027 hebben we voorlopig 3,5% aangehouden voor de rente op lange geldleningen.

De deelfuncties van treasury zijn: kasbeheer, risicobeheer en gemeentefinanciering.

1. Kasbeheer

Het kasbeheer behelst het geldstromenbeheer en het saldo- en liquiditeitenbeheer. Belangrijk is dat we aan de betalingsverplichtingen kunnen blijven voldoen. Met de BNG Bank heeft de gemeente een doorlopende financieringsovereenkomst afgesloten. Daarin is onder meer de kortkredietverlening geregeld. Deze overeenkomst is een belangrijk sturingsinstrument. In verband met een mogelijke wijziging van de basisrente in de toekomst is vanaf 2021 een terugvalbepaling aan deze overeenkomst toegevoegd. Het betalingsverkeer wordt zoveel mogelijk uitgevoerd bij één bank, de BNG Bank.

2. Risicobeheer

Dit onderdeel geeft inzicht in het risicoprofiel van de organisatie en is het kernonderdeel van de paragraaf Financiering. De belangrijkste risico's zijn renterisico, koersrisico en kredietrisico, waarbij de wet Fido een aantal indicatoren gedefinieerd heeft waarbinnen overheden moeten opereren.

Kasgeldlimiet

Het renterisico op kortlopende financiering (looptijd korter dan één jaar) wordt ingeperkt door de kasgeldlimiet. Met name voor kortlopende financiering kan het renterisico groot zijn. Wijzigingen op de korte rente hebben direct invloed op de rentelasten. De totale omvang van de vlottende schuld is gebonden aan een maximum van 8,5% van de jaarbegroting bij aanvang van het dienstjaar. Dit is de kasgeldlimiet. De aange trokken vlottende schuld mag deze limiet in principe niet overschrijden. Als de gemiddelde liquiditeitspositie van drie achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet toch overschrijdt, dient de toezichthouder op de hoogte te worden gesteld en moet een plan worden ingediend om weer aan de limiet te voldoen.

bedragen x € 1.000

Berekening Kasgeldlimiet

1. Begrotingstotaal 2027 (inclusief mutaties reserves)	98.855
2. Het bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	8,5%
3. Kasgeldlimiet (1 x 2)	8.403

De verwachting is dat de kasgeldlimiet in 2027 niet wordt overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beoogt het risico van rentewijziging bij herfinanciering van de vaste schuld (looptijd langer dan één jaar) te beheersen. Hoe meer de aflossing van de schuld in tijd gespreid wordt, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij renteherziening en herfinanciering. De mate van deze spreiding wordt uitgedrukt in de renterisiconorm. De renterisiconorm bedraagt 20% van het begrotingstotaal.

bedragen x € 1.000

Variabelen renterisiconorm	2027
1. Renteherzieningen	0
2. Aflossingen	4.728
3. Renterisico (1+2)	4.728
4. Renterisiconorm	19.771
5a = (4>3) Ruimte onder de renterisiconorm	15.043

Berekening renterisiconorm	2027
4a Begrotingstotaal (inclusief mutaties reserves)	98.855
4b Percentage regeling	20%
4. Renterisiconorm: (4a x 4b/100)	19.771

Uit voorgaand overzicht blijkt dat verwacht wordt, dat het renterisico op de vaste schuld ruim binnen de wettelijk vastgestelde kaders blijft.

In onderstaand renteschema wordt inzicht gegeven in de rentelasten van de externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

bedragen x € 1.000

Renteschema	
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	862
De externe rentebaten (idem)	-155
Saldo rentelasten en rentebaten	707
Rente die wordt doorberekend aan facilitaire grondexploitaties	-1
Rente die wordt toegerekend aan taakvelden via projectfinanciering	0
Rentebaat van doorverstrekte leningen	0
	0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	706
Rente over eigen vermogen	0
Rente over voorzieningen	0
	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	706
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag) 0,90%	706
Renteresultaat op het taakveld treasury	0

Koersrisicobeheer

De koersrisico's van de gemeente Aalten zijn nagenoeg nihil. Met de invoering van het schatkistbankieren, mag de gemeente overtollige middelen alleen in de schatkist aanhouden. Hetzij in rekening courant hetzij via deposito's. Over de middelen die de gemeente in de schatkist aanhoudt, vergoedt de schatkist rente. Deze rente ligt over het algemeen iets lager dan de rente op de geld- en kapitaalmarkt. Daar staat tegenover dat ook geen beleggingsrisico meer wordt gelopen.

Kredietrisicobeheer

Voor wat betreft het kredietrisicobeheer (of debiteurenrisicobeheer) worden niet of nauwelijks problemen verwacht. Daar waar nodig zijn voorzieningen getroffen. Regelmatig wordt de hoogte van de voorziening beoordeeld en indien nodig aangepast.

3. Gemeentefinanciering

De financieringspositie van de gemeente en de daarbij behorende financieringsbehoefte wordt voor een groot deel bepaald door het verloop van de geplande investeringen en de aflossing op leningen. Er wordt naar gestreefd de benodigde leningen tegen zo gunstig mogelijke condities aan te trekken. Daartoe wordt bij het afsluiten van leningen rekening gehouden met de bestaande liquiditeitsplanning, de rentevisie en de renterisiconorm.

In 2027 wordt op bestaande vaste geldleningen € 4,7 miljoen afgelost. Voor nieuwe investeringen is ongeveer € 12,3 miljoen nodig. In totaal dus een behoefte aan extra geld van ongeveer € 17 miljoen. Dit is in onderstaand overzicht verwerkt. De tarieven voor lang geld zijn momenteel redelijk stabiel maar naar verwachting gaan die in de toekomst licht dalen. Vooralsnog gaan we uit van een tarief van 3,5% voor lang geld. Indien mogelijk wordt zo lang mogelijk met (goedkoper) kort geld gefinancierd. Dat wil zeggen via kasgeld en krediet in rekening courant.

bedragen x € 1.000		
Mutaties leningenportefeuille		
	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2027	26.537	1,94
Nieuwe leningen (conversie)	0	0
Nieuwe leningen (financieringsbehoefte)	17.000	3,50
Reguliere aflossingen	-4.728	0
Vervroegde aflossingen (conversie)	0	0
Stand per 31 december 2027	38.809	2,07

Ongeveer € 4,5 miljoen van de totaalschuld per 31 december 2026 betreft het aandeel verstrekte hypotheekleningen. Hiervoor wordt een rentevergoeding ontvangen. Per saldo heeft de gemeente circa € 22 miljoen aan vaste schuld per 1 januari 2027.

Schatkistbankieren

Alle decentrale overheden zijn verplicht (wet Fido) om hun overvloedige liquide middelen aan te houden in de schatkist bij het ministerie van Financiën. De drempel voor het verplicht schatkistbankieren is vastgesteld op 2% van het begrotingstotaal inclusief mutaties op de reserves. Dit deel mag buiten de schatkist worden gehouden. Voor Aalten is de drempel voor 2027 berekend op € 1,98 miljoen. Over de middelen die worden aangehouden in de schatkist wordt normaal gesproken rente vergoed. De schatkist biedt geen leen- of roodstandfaciliteit aan.

Door de jaren heen maken wij relatief gezien weinig gebruik van de schatkist. Dit is de laatste jaren wel wat meer geworden. Dit komt met name door forse rijksbijdragen voor onder meer Oekraïne-opvang en lokale aanpak isolatie (LAI) die niet direct hoeven te worden ingezet. De financieringsbehoefte wordt zo goed mogelijk afgestemd op de te verwachten investeringen en aflossingen.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Een deel van de gemeentelijke taken richt zich op het onderhoud van de openbare ruimte en kapitaalgoederen. Om deze kapitaalgoederen op een acceptabel niveau te houden, is goed beheer noodzakelijk. Gelet op de omvang van de te beheren kapitaalgoederen legt dit een beslag op budgettaire middelen. Het is daarom van groot belang om de omvang van de te beheren objecten in de openbare ruimte en de huidige kwaliteit volledig in beeld te hebben. Het beleid voor het uitvoeren van onderhoudsactiviteiten aan gemeentelijke kapitaalgoederen is in diverse beleidsplannen vastgelegd. Op basis van de looptijd moeten een aantal beleidsplannen opnieuw worden opgesteld. Aangezien er tot op heden nog wel mee gewerkt kan worden, is gekozen om te bekijken in welke vorm deze beleidsstukken mee worden genomen in de nieuwe omgevingsvisie. Hieronder wordt er per taakveld op ingegaan.

Openbare ruimte

De voortdurende ontwikkeling en zorg die is gericht op het waarborgen van de kwaliteit van de openbare ruimte waarmee de belanghebbenden tevreden zijn en zich betrokken weten, zodanig dat ook de leefbaarheid en de economische vitaliteit wordt gediend. De komende jaren wordt veel aandacht besteed om het onderhoud van de openbare ruimte integraal aan te pakken waarbij aandacht is voor de klimaatdoelstellingen die zijn opgenomen in de klimaatadaptatie strategie. Ook krijgt duurzaamheid en biodiversiteit bij verschillende projecten de nodige aandacht. Voor zowel klimaat als duurzaamheid is beleid opgesteld welke geïmplementeerd moet worden voor het onderhoud van de openbare ruimte

Onderhoud wegen

Voor het onderhoud van de wegen is in 2009 een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) wegen vastgesteld. Er is gestart met het opstellen van een nieuw MJOP. De verwachting is dat deze begin 2027 wordt voorgelegd aan de Raad. Het groot onderhoud van de wegen wordt uitgevoerd op basis van jaarlijks geactualiseerde onderhoudsschema's die uitgewerkt en/of bijgesteld worden na visuele inspecties. In deze onderhoudsschema's zijn de wegen, zowel binnen als buiten de bebouwde kom, opgenomen die voor de komende vijf jaar op de planning staan. De kosten voor groot onderhoud bedragen voor 2027 € 158.000 en worden gedekt door een onttrekking aan de reserve onderhoud wegen. Deze reserve wordt jaarlijks met een bedrag van € 415.000 gevoed. Het groot onderhoud is ondergebracht in een moederbestek en daarbij is ervoor gekozen om deze in gedeelten uit te voeren. Er kunnen zich incidenten voordoen die direct worden opgelost. Deze staan los van de reguliere onderhoudsplannen. Investeringswerken worden geactiveerd en op grond van de economische levensduur afgeschreven. Ook staan in 2027 weer verschillende infrastructurele werken gepland zoals de Bredevoortsestraatweg/Oosterkerkstraat, Deel Ludgerstraat, Heelweg en de Europastraat. Er wordt een investeringslijst gemaakt voor projecten die de komende jaren worden uitgevoerd. Hierbij wordt gebruik gemaakt van ervaringscijfers en het bouwkostenkompas. Hiermee worden de reële kosten duidelijk in beeld gebracht

Onderhoud bruggen en duikers

Om het onderhoud en de instandhouding van de bruggen en duikers te waarborgen wordt er in 2026 een inspectieronde uitgevoerd en een meer jarenonderhoudsplan opgesteld. Jaarlijks worden alle bruggen en duikers geïnventariseerd en gecontroleerd. Op basis hiervan wordt het reguliere onderhoud uitgevoerd. De lasten hiervoor zijn in 2027 € 56.000. Voor het onderhoud van bruggen en duikers is in 2026 gestart met het opstellen van een actueel MJOP die in 2027 zal worden voorgelegd aan de raad.

Openbare verlichting

Op 28 mei 2024 is het nieuwe beleidsplan 'Licht in de gemeente Aalten' 2024 t/m 2032 vastgesteld. Aan dit nieuwe beleid is ook het beheerplan gekoppeld met daarin de investeringen. De verouderde lichtmasten worden vervangen door lichtmasten met ledverlichting. Ook worden de technisch afgeschreven lichtmasten vervangen. Voor het onderhoud van de openbare verlichting is een bedrag van € 96.000 structureel beschikbaar.

Openbaar groen

Gekoppeld aan het groenbeleidsplan is er een groenbeheersplan waarop het jaarlijks onderhoud van het openbaar groen is gebaseerd. Door het onderhoud op basis van dit plan uit te voeren kan het gestelde onderhoudsniveau nog steeds worden gehandhaafd. Echter het groenbeleidsplan is verouderd en wordt in 2027 geactualiseerd.

Door de klimaatverandering treedt er vaker droogte op waar veel bomen last van ondervinden. Hierdoor neemt de sterfte toe en moet er meer onderhoud gepleegd worden. Verder kijken we hoe we ons openbaar groen zo kunnen inrichten dat het voldoet aan het biodiversiteitsplan. In 2026 is een nieuwe kapverordening vastgesteld waarin rekening is gehouden met de klimaatverandering. Door vaststelling van deze nieuwe kapverordening zal er meer worden geïnvesteerd in bomen.

Voor het onderhoud van het openbaar groen is structureel een bedrag van € 344.000 beschikbaar.

Speelvoorzieningen

In 2014 is de speelnota Spelenderwijs Ontmoeten vastgesteld. De speelterreinen voldoen aan de nota Spelenderwijs Ontmoeten. Voor nu plegen we alleen regulier onderhoud en vervangen we toestellen als deze niet hersteld kunnen worden. Daarnaast worden de speeltoestellen jaarlijks gekeurd.

De speelnota Spelenderwijs ontmoeten uit 2014 is verouderd waardoor er in 2025 een begin is gemaakt met het opstellen van een beleidsvisie beweegvriendelijke leefomgeving waarbij inwoners worden gefaciliteerd, gestimuleerd en uitgedaagd om te bewegen, spelen, sporten en te ontmoeten. Deze zal in 2027 worden voorgelegd voor besluitvorming. Voor het onderhoud en de vervanging van speelvoorzieningen is structureel een bedrag van € 50.000 beschikbaar.

Riolering

Het Water, Riolerings- en Klimaat Programma (WRKP) is in mei 2025 door de raad vastgesteld. In dit WRKP wordt weer gegeven hoe water en riolering de komende jaren wordt ingezet om onze gemeente leefbaar te houden met de daarbij behorende budgetten. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de vastgestelde klimaatadaptatie strategie welke in 2023 is vastgesteld.

De investeringen in de riolering worden geactiveerd, de lasten voor afschrijving, rente en het onderhoud worden via de riooltarieven verhaald op de burgers. Mogelijke overschotten of tekorten worden jaarlijks met de voorziening Riolering geëgaliseerd. Waar mogelijk worden reconstructies van wegen en vervanging van riolering gecombineerd waarbij vervanging van de riolering in eerste instantie de doorslag zal geven.

Gebouwenbeheer

De gemeente beschikt over een diverse vastgoedportefeuille met beleidsvolgend en niet-beleidsvolgend vastgoed, waarvoor zij verantwoordelijk is voor het beheer en onderhoud. Door middel van planmatig onderhoud op basis van geactualiseerde meerjarenonderhoudsplanung (MJOP's) wordt de kwaliteit, veiligheid en functionaliteit van de gebouwen gewaarborgd. Groot onderhoud wordt gedekt vanuit de reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen, terwijl voor het reguliere onderhoud structureel budget binnen de exploitatie beschikbaar is.

Het planmatig onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is vastgelegd in de meerjarenonderhoudsplanung (MJOP's). Ter dekking van de toekomstige onderhoudsuitgaven beschikt de gemeente over een reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen, die jaarlijks wordt aangevuld met € 167.000. Grote onderhoudsuitgaven worden ten laste van deze reserve gebracht, terwijl voor de reguliere onderhoudswerkzaamheden budget beschikbaar is binnen de exploitatiebegroting.

In 2026 is gestart met het opzetten van een aanbesteding werktuigbouwkundige en elektrotechnische installaties. Zodat het onderhoud van het gemeentelijk vastgoed gecentreerd is en goed te monitoren. De verwachting momenteel is dat de contracten in 2027 in gaan.

Paragraaf Grondbeleid

Onder grondbeleid wordt verstaan het geheel aan instrumenten dat de gemeente ter beschikking staat om ruimtelijke doelstellingen te realiseren. Het omvat onder andere het verwerven, beheren, ontwikkelen en uitgeven van gronden. Het grondbeleid hangt nauw samen met beleidsopgaven op het gebied van onder andere woningbouw, bedrijvigheid, infrastructuur, duurzaamheid, recreatie en de leefomgeving. Daarnaast kan het grondbeleid aanzienlijke financiële gevolgen hebben. De financiële resultaten en risico's van grondexploitaties zijn daarom van belang voor de financiële positie van de gemeente. Transparantie over het gevoerde grondbeleid en de financiële risico's is dan ook van groot belang.

Met de vaststelling van de Nota Grondbeleid 2024-2028 heeft de gemeente Aalten gekozen voor een actieve en meer situationele benadering van het grondbeleid. Waar in het verleden voornamelijk een faciliterend grondbeleid werd gevoerd, biedt de huidige nota ruimte om, wanneer de situatie daarom vraagt, actie-er op te treden. Dit kan bijvoorbeeld door strategische grondaankopen te doen of door als gemeente zelf woningbouw- en andere ruimtelijke ontwikkelingen te initiëren.

De ruimtelijke opgaven zijn de afgelopen jaren verder toegenomen. De woningbouwopgave, de behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen, de energietransitie en de netcongestie vragen om een actieve en integrale aanpak. Ook in de gemeente Aalten blijft de vraag naar woningen en ruimte voor bedrijvigheid groot. Het grondbeleid is daarmee een belangrijk instrument om deze ontwikkelingen mogelijk te maken en bij te dragen aan een evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente.

De gemeenteraad heeft in september 2023 een permanent aankoopkrediet van € 2,5 miljoen beschikbaar gesteld voor (strategische) grondaankopen. Met dit krediet kan de gemeente slagvaardig handelen wanneer zich kansen voordoen die bijdragen aan gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Bij een aankoop wordt de raad geïnformeerd en wordt het krediet aangevuld, zodat zonder instemming van de gemeenteraad nooit meer dan € 2,5 miljoen aan aankopen kan worden besteed.

Naast de Nota Grondbeleid 2024-2028 vormt ook de Nota Vastgoedbeleid 2026-2029 een belangrijk beleidskader voor het gemeentelijk vastgoed en de inzet daarvan voor gemeentelijke doelstellingen.

Risico's grondexploitatie

Grondexploitaties brengen financiële risico's met zich mee. Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden de grondexploitaties jaarlijks geactualiseerd en worden de financiële risico's beoordeeld. Waar nodig wordt een voorziening getroffen voor verwachte verliezen.

Binnen het gemeentelijk grondbeleid worden de gronden onderscheiden in drie categorieën:

1. Gronden en terreinen niet in exploitatie (strategische gronden);
2. Faciliterend grondbeleid;
3. Bouwgrond in exploitatie (BIE).

De financiële risico's verschillen per categorie en zijn onder andere afhankelijk van de planvorming, de ontwikkeling van grond- en bouwkosten, rente, opbrengsten, planning en marktomstandigheden. De risico's worden jaarlijks beoordeeld en waar nodig verwerkt in de financiële positie van de gemeente.

1. Gronden en terreinen niet in exploitatie

Tot deze categorie wordt onder meer Bedrijventerrein Het Broek (uitbreiding Cattier) gerekend. Er zijn diverse ontwikkelingen ten aanzien van deze onderdelen. Daarnaast behoren tot deze categorie gronden die voorlopig niet worden ontwikkeld en die in een eerder stadium zijn geschrapt binnen bestaande complexen.

De boekwaarde op 31 december 2025 van deze categorie bedraagt € 2 miljoen.

Bedrijventerrein Het Broek (uitbreiding Cattier)

In 2019 is Bedrijventerrein Het Broek (uitbreiding Cattier) door de gemeente aangekocht. Het bestemmingsplan hiervoor is op 19 april 2022 door uw raad vastgesteld. Tegen dit besluit is beroep aangetekend bij de Raad van State. Dit beroep is op 3 juni 2026 behandeld. De Afdeling bestuursrecht van de Raad van State verklaart het beroep tegen het besluit van het college van burgemeester en wethouders van Aalten van 6 juli 2022 tot verlening van een omgevingsvergunning aan Kaemingk B.V. voor de nieuwbouw van een logistiek centrum aan de Vierde Broekdijk 51 in Aalten ongegrond. Dit houdt in dat de overdracht aan Kaemingk kan gaan plaatsvinden, verwachting is dat dit in 2026 zal gaan plaatsvinden.

Voor de Buitenplaats Dinxperlo ligt op moment van schrijven een aanvraag voor het realiseren van één woonhuis met bijgebouw.

2. Faciliterend grondbeleid

Tot deze categorie behoren de gronden die in eigendom zijn van derden. Bij de ontwikkeling daarvan treedt de gemeente faciliterend op. De door de gemeente gemaakte kosten worden op de private partij verhaald. Afspraken hierover worden vastgelegd in een overeenkomst. In beginsel verloopt dit budgettair neutraal. Bij de complexen vallend onder deze categorie wordt er in principe van uitgegaan dat de door de gemeente gemaakte kosten minus opbrengsten uiteindelijk minimaal gecompenseerd worden door de met de ontwikkelaars overeengekomen exploitatiebijdragen.

De initiatiefnemers Klomps Bouwbedrijf B.V. en Klaassen Groep B.V. en de gemeente Aalten hebben in 2023 een intentieovereenkomst met elkaar gesloten om te komen tot de ontwikkeling van locatie 't Beggelder in Dinxperlo. Het TAM-omgevingsplan voor ca. 260 woningen heeft ter inzage gelegen. Er zijn diverse zienswijze ingediend die op het moment van schrijven worden behandeld.

De koopovereenkomst en realisatieovereenkomst over het woningbouwplan aan de Eerste Broekdijk Aalten voor de realisatie van 10 sociale huurwoningen is in 2026 getekend. De overdracht van het perceel zal in verwachting eind 2026 gaan plaatsvinden.

Voor de ontwikkeling Nijverheidsweg 1 Aalten (De Poort van Aalten) is het omgevingsplan onherroepelijk en de vergunning is aangevraagd. Pre-sale is inmiddels gestart.

3. Bouwgrond in exploitatie (BIE)

Deze categorie valt onder de voorraden op de balans. Een deel van de gronden die behoren bij de Westrand Aalten zijn in 2026 verkocht, het restant volgt in 2028. Eind 2025 zijn er nog een viertal grondcomplexen in exploitatie. Dit zijn de gronden in eigendom van de gemeente waarvoor de raad een grondexploitatiecomplex en een begroting heeft vastgesteld. Volgens de laatste hercalculaties van 2025 worden de volgende resultaten verwacht:

bedragen x € 1.000		
Bouwgrond in exploitatie (BIE)	Uitkomst	Resultaat
Kern de Heurne herziening 2021	40	Positief
't Warmelinck	5	Positief
IJzerlo	85	Negatief
Lintelo	247	Negatief

Van alle bouwgrond in exploitatie zijn per ultimo 2025 de bestaande financiële risico's in beeld gebracht. Daar waar een negatief financieel resultaat is berekend, is een voorziening getroffen. De totale voorziening bedraagt per 31 december 2025 € 332.000.

Overige ontwikkelingen

Het woningbouwplan Liefersdijk, de Haart zal in oktober 2026 worden behandeld door de gemeenteraad waarna er naar verwachting ook een grondexploitatie zal worden geopend met een verwacht minimaal negatief resultaat.

Voor de gebiedsontwikkeling van de Slingeplas in Bredevoort worden de plannen verder uitgewerkt. In 2027 wordt toegewerkt naar de verdere planvorming en besluitvorming over de ontwikkeling.

Voor woningbouwplan Singel 1 en 2 Aalten worden momenteel de plannen verder uitgewerkt en financieel doorgerekend. Naar verwachting wordt in 2027 een grondexploitatie aan de gemeenteraad voorgelegd.

Naast woningbouw wordt er ook gewerkt aan het plan voor de uitbreiding bedrijventerrein Aalten. Naar verwachting zal de grondexploitatie hiervan openen zodra de ruimtelijke procedure is doorlopen. Strategische aankopen kunnen mogelijk in 2027 plaatsvinden uit het strategische permanente aankoopkrediet.

Voor het plangebied Westrand Aalten is in 2026 loot C volgens koopovereenkomst geleverd. Voor loot B is een addendum gesloten om een huurkoopconstructie toe te passen.

Conclusie

De bedrijfsvoering en financiële administratie van de grondexploitaties is adequaat. De processen met betrekking tot het grondenbeheer zijn beschreven en de taken en bevoegdheden tussen Openbare Ruimte en Informatiebeheer zijn organisatorisch voldoende afgebakend. Per ultimo 2025 zijn van alle complexen met een kostprijsopzet de kostprijscalculaties geactualiseerd en de complexen met alle overige gronden beoordeeld, geanalyseerd en, voor zover mogelijk, geactualiseerd. Hiermee is een juist en volledig inzicht verkregen in de bestaande boekwaarde van de complexen en de toekomstige resultaten. In de door de raad vastgestelde Nota Grondbeleid 2024-2028 vindt het grondbeleid het formele kader.

Paragraaf Verbonden partijen

In deze paragraaf komen de organisaties aan de orde die een publiek belang uitvoeren en waarin Aalten een financieel en een bestuurlijk belang heeft. Dat laatste door zeggenschap bij besluitvorming door stemrecht.

Gemeenschappelijke regelingen (publiekrechtelijk)

Per publiekrechtelijke regeling is de ratio van het weerstandsvermogen opgenomen. Om te beoordelen in hoeverre het weerstandsvermogen toereikend is, wordt een relatie gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie wordt uitgedrukt in een ratio, waarbij normaliter gestreefd wordt naar een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,0.

Ratio weerstandsvermogen

> 2	= Uitstekend	1,4 – 2,0	= Ruim voldoende	1,0 – 1,4	= Voldoende
0,8 – 1,0	= Matig	0,6 – 0,8	= Onvoldoende	< 0,6	= Ruim onvoldoende

bedragen x € 1.000

Omgevingsdienst Achterhoek (ODA), Doetinchem Gelderland (Programma 1)

Doelstelling en openbaar belang	De ODA behandelt voor de partners de aanvragen voor vergunningen in het kader van het omgevingsrecht (milieudeel), toetst meldingen, houdt toezicht op en handhaaft op basis van de Omgevingswet. Daarnaast adviseert de ODA gemeenten en provincie (op verzoek) bij de opstelling van beleid en bij specifieke ontwikkel- of uitvoeringsprojecten.
Partijen	Gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost-Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen en de provincie Gelderland.
Actualiteit	De begroting van de ODA was niet actueel en al jaren waren de uitgaven groter dan de inkomsten waardoor er jaarlijks bij geraamd moest worden. Naast de reguliere taken zijn door wetswijzigingen, toename van de complexiteit, alle (wettelijke) ontwikkelingen, de omgevingswet de werkzaamheden toegenomen. Deze wijzigingen zijn opgenomen in de begroting 2027. Op 18 december 2025 is een intentieverklaring getekend om te komen tot een fusie met de Omgevingsdienst de Veluwe welke in 2030 moet zijn afgerond. Deze begroting is onderdeel van het traject waarin de ODA toewerkt naar een wettelijk verplicht niveau richting de fusie met de Omgevingsdienst Veluwe.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Bijdrage	Saldo begroting	Ratio weerstand
2026	118	1.508	721	Sluitend	1,00
2027	118	2.069	1.178	Sluitend	1,00

GGD Noord- en Oost-Gelderland (NOG), Warnsveld (Programma 2)

Doelstelling en openbaar belang	GGD NOG beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van de inwoners van 22 gemeenten die bij GGD NOG zijn aangesloten.
Partijen	GGD bestaat uit 22 gemeenten uit het noorden en oosten van Gelderland.
Actualiteit	In 2026 is de landelijke nota gezondheidsbeleid (Wpg) gepubliceerd. Belangrijk thema is een verschuiving van de focus van ziekte en zorg naar gezondheid en welzijn. Dit vraagt om een betere verbinding tussen het sociale domein en het gezondheidsdomein. De Wet publieke gezondheid zegt dat gemeenten binnen 2 jaar na de publicatie van de landelijke nota een regionale/lokale nota gezondheidsbeleid opstellen. GGD faciliteert het regionale proces, waarbij wordt afgestemd met het proces werkagenda Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord. Deze nota's bieden ook inhoudelijke input voor de nieuwe bestuursagenda die in 2027 door het algemeen bestuur wordt opgesteld. Lokaal wordt de regionale nota opgenomen in de herijkte integrale nota Sociaal domein. Vanuit het perspectief van publieke veiligheid en gezondheid werkt GGD samen met de VNOG aan een visie op een sterke publieke dienstverlening in de regio. De verandering in risico's rondom veiligheid en gezondheid maken dat voorbereiding op een grootschalige en langdurige crisisaanpak nodig is. Dit brengt een groter beroep op de weerbaarheid en veerkracht van inwoners met zich mee. Om de weerbaarheid en veerkracht van inwoners en de samenhang met het sociaal domein te versterken is nabijheid en zichtbaarheid van publieke voorzieningen in de woonkernen en wijken van groot belang. Gemeenten maken in 2026 keuzes over de inrichting van de jeugdgezondheidszorg in de regio Noord- en Oost-Gelderland. Deze besluitvorming heeft een belangrijke impact op de toekomstige positionering van de GGD in de publieke infrastructuur en de inrichting van de organisatie in 2027.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Bijdrage	Saldo begroting	Ratio weerstand
2026	2.050	7.984	644	Sluitend	1,04
2027	2.500	6.634	695	Sluitend	0,98

Laborijn, Doetinchem (Programma 2)

Doelstelling en openbaar belang	Laborijn ontwikkelt zich door als sociaal ontwikkelbedrijf. Langs de pijlers inkomenszekerheid en mensontwikkeling biedt zij inwoners de juiste ondersteuning naar de best passende (duurzame) plek. De opdracht aan Laborijn is sterk ingegeven vanuit een wettelijk kader (uitvoeren van de Participatiewet, Wet Sociale Werkvoorziening en de Wet inburgering). Er is een toename van het aantal inwoners dat een beroep doet op de dienstverlening van Laborijn met daarbij ook een toename in complexiteit van de vraag en problematiek.
Partijen	Gemeenten Aalten, Doetinchem en Montferland.
Actualiteit	De uitgangspunten die zijn gehanteerd bij het opstellen van de begroting zijn vastgelegd in de kadernota 2027-2030. In de begroting heeft Laborijn, net als voorgaande jaren, ingezet om de bijdrage van de gemeenten in de uitvoeringskosten van Laborijn waar mogelijk te beperken. Door zuinig te zijn met uitgaven, een hogere rijksbijdrage voor de Wsw en het inzetten van reserves is het gelukt om de bijdrage voor 2027 niet te laten stijgen en vanaf het jaar 2028 slechts beperkt te hoeven verhogen. Ondanks dat deze begroting en meerjarenraming een vrij positief beeld schetsen ziet het financiële beeld, in lijn met het landelijke beeld voor sociaal ontwikkelbedrijven, er op de middellange termijn er naar verwachting minder gunstig uit. Het Rijk heeft aangekondigd de begeleidingsmiddelen voor beschut werk in de toekomst te baseren op de daadwerkelijke realisatie van beschutte werkplekken. Ook wordt de prestatiebekostiging binnen het inburgeringsstelsel verder uitgebreid. Het daadwerkelijk doorvoeren daarvan heeft gevolgen voor de begroting en daarmee ook de uitvoeringskosten van Laborijn en daarmee de bijdrage van de gemeenten. Laborijn blijft haar dienstverlening doorontwikkelen en innoveren. Vanaf 2027 gaat Laborijn het Inburgering taalcentrum vormgeven. Hierdoor ontstaat een samenhang met alle overige activiteiten rondom Inburgering en een mooie verbinding met de Participatiewet. Naast deze ontwikkelingen binnen de uitvoering wordt in 2027 ook vooruitgekeken naar de toekomstige inrichting van de ondersteuning van inwoners in de gemeente Aalten. In dat kader wordt een integrale startfoto opgesteld van de sociale infrastructuur rondom participatie, ontwikkeling en (vrijwilligers)werk. Deze analyse biedt inzicht in de ondersteuningsbehoefte van inwoners, de effectiviteit van de huidige dienstverlening en de ontwikkelkansen voor de toekomst. De startfoto dient als vertrekpunt voor beleidskeuzes gericht op een toekomstbestendige ondersteuning van inwoners. Ook voor de ontwikkeling van de uitkeringslasten en de beschikbare rijksmiddelen biedt deze analyse waardevolle inzichten. De BUIG-budgetten zijn afhankelijk van de verdeelsystematiek en de landelijke ontwikkelingen van het aantal bijstandsgerechtigden en kunnen daardoor sterk fluctueren. De doelstelling is om met de uitgaven bijstand en langdurige loonkostensubsidies binnen het door het rijk gestelde BUIG budget te blijven. Voor eventuele tekorten in 2026 kan gebruik worden gemaakt van de vangnetregeling. Hiervoor dient in september 2027, na vaststelling door de gemeenteraad, een plan met interventies gericht op het terugdringen van de BUIG-uitgaven bij het Rijk te worden ingediend. Bij goedkeuring van het plan kan een compensatie worden toegekend. Daarnaast biedt deelname aan de vangnetregeling het voordeel dat bij eventuele toekomstige BUIG-tekorten een lagere toegangsdrempel geldt, waardoor er sneller recht is op compensatie.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Bijdrage	Saldo begroting	Ratio weerstand
2026	10.528	14.915	2.709	Sluitend	0,97
2027	13.854	18.323	2.812	Sluitend	1,03

Regio Achterhoek, Doetinchem (Programma 2)

Doelstelling en openbaar belang	Acht gemeenten in de Achterhoek werken samen met het bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen ten behoeve van regionale ontwikkeling en belangenbehartiging.
Partijen	Gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost-Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.
Actualiteit	Er wordt gewerkt aan een nieuwe regionale toekomstvisie 'Op weg naar 2050. Kom maar op!'. De visie bestaat uit een scherpe ambitie richting 2050, drie ontwikkellijnen en een beschrijving hoe ze dit willen gaan waarmaken. In het kader van het Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR) wordt gewerkt aan een regioplan. Het regioplan is het instrument waarmee Regio Achterhoek de onderwerpen uit hun visie agenderen in het gesprek met het Rijk. Dit plan sluit nauw aan bij de drie ontwikkellijnen in de Visie 2050 maar heeft een bredere scope. Zo komen ook thema's als Veiligheid (incl. ondermijnende criminaliteit en sociale cohesie) en Rijkswerkgelegenheid aan bod. Het Regioplan moet leiden tot (structurele) Rijksinvesteringen in de Achterhoek. De bijdrage per inwoner voor 2027 betreft € 8,58.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Bijdrage	Saldo begroting	Ratio weerstand
2026	5.648	10.186	226	Sluitend	0,8
2027	5.539	7.755	237	Sluitend	1,0

Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG), Apeldoorn (Programma 2)

Doelstelling en openbaar belang Iedere gemeente moet deel uitmaken van één van de 25 veiligheidsregio's. De taken van een veiligheidsregio liggen op het gebied van de voorbereiding en bestrijding van rampen en grote incidenten door de brandweer, de GHOR (geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen), de politie en gemeente.

Partijen De VNOG bestaat uit 22 gemeenten uit het noorden en oosten van Gelderland.

Actualiteit De rode draad in de programmabegroting 2027-2030 zijn de vijf Opgaven van VNOG die staan in het regionaal beleidsplan. Voor deze beleidsperiode zijn zes speerpunten benoemd op diverse Opgaven, die ze naast de reguliere taken op de Opgaven gaan oppakken. Het thema 'Weerbaarheid' blijft een belangrijke rol spelen. De financiële effecten van de Kadernota 2027-2030 zijn verwerkt in de begroting. Dit betreft onder andere de toegepaste ramingsgrondslagen, loon- en prijsindices, ontwikkelrichtingen en autonome ontwikkelingen. VNOG moet, met alle ontwikkelingen om haar heen, de gezondheid van haar bedrijfsvoering bewaken en ervoor zorgen dat zij haar Opgaven kan blijven uitvoeren. Deze tijd vraagt om een robuuste VNOG die klaar staat voor haar inwoners. VNOG probeert door slimme samenwerkingen en efficiënte inzet van middelen, kostenstijgingen zoveel mogelijk te beperken.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Bijdrage	Saldo begroting	Ratio weerstand
2026	17.135	86.573	1.830	Sluitend	1,20
2027	18.442	87.733	2.009	Sluitend	1,30

Tribuut, Apeldoorn (Programma 3)

Doelstelling en openbaar belang Met ingang van 1 januari 2027 voert Tribuut voor de gemeente Aalten de belastingtaak uit. Het openbaar belang is het zorgvuldig en rechtmatig uitvoeren van belastingheffing voor gemeenten.

Partijen Tribuut is een samenwerkingsverband van de gemeente Apeldoorn, Epe, Lochem, Voorst, Brummen en Zutphen. Vanaf 2027 worden gemeente Aalten en Oude IJsselstreek deelnemer aan de GR Tribuut.

Actualiteit De begroting 2027 is beleidsarm en is gebaseerd op de geldende verordeningen en wetgeving. Eventuele beleidskeuzes door gemeenten die financiële gevolgen hebben voor de uitvoering zullen in de loop van het jaar in een begrotingswijziging aan het bestuur van Tribuut worden voorgelegd. Het speerpunt voor 2027 gaat zijn om geautomatiseerde werkstromen verder te ontwikkelen. Tribuut gaat zich verder ontwikkelen in het beveiligen van informatie en blijft zich inzetten op terugbelafspraken met taxateurs, de zogenoemde informele bezwaren. Deze aanpak blijkt efficiënter dan het afhandelen van formele bezwaren. Daarnaast gaat Tribuut gebruikmaken van het nieuwe landelijke platform 'Check uw woning'. Via dit platform kunnen woningeigenaren op een uniforme manier secundaire objectkenmerken vaststellen, die vervolgens direct worden gekoppeld aan de applicaties van Tribuut. Hiermee geeft Tribuut invulling aan transparante interactie met inwoners en verbeteren ze de kwaliteit van hun gegevens. Daarnaast werken de drie basisregistraties BAG, WOZ en BGT gestructureerd samen aan het verbeteren van de gezamenlijke datakwaliteit.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Bijdrage	Saldo Begroting	Ratio weerstand
2026	409	397	0	Sluitend	0,70
2027	372	351	553	Sluitend	0,75

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL), Doetinchem (Programma 3)						
Doelstelling en openbaar belang	Gemeenten en provincie werken samen in het ECAL, dat is ontstaan uit de samenvoeging van het Achterhoekse Archief en het Staring Instituut. Het Erfgoedcentrum voert de wettelijke archieftaken conform Archiefwet en overige erfgoedtaken zoals documentatie, onderzoek en publieksfunctie uit.					
Partijen	Gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.					
Actualiteit	De vorige beleidsperiodes werden de bijdragen in principe voor vier jaar vastgezet. In de vorige beleidsperiode is hiervan afgeweken vanwege de stijgingen van met name huisvestings- en energiekosten. Gelet op de ontwikkelingen binnen en buiten het Erfgoedcentrum wordt vanaf nu een jaarbegroting opgesteld met een doorkijk van vier jaren. Er is een toename te zien van het aantal strekkende meters dat het Erfgoedcentrum beheert. De indexering en de extra kosten die bijvoorbeeld het uitvoeren van extra taken met zich meebrengt, leveren een nieuwe meterprijs op. Daarna stijgt de meterprijs relatief meer vanwege de extra kosten voor personeel en tooling rondom pre-ingest. De meterprijs die berekend wordt aan gemeenten is lager vanwege de inzet van het surplus van de Algemene reserve. Deze reserve wordt de komende jaren stap voor stap afgebouwd door 10% van het surplus van deze reserve te gebruiken.					
Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Bijdrage	Saldo Begroting	Ratio weerstand	
2026	346	352	185	Voordelig 10	Niet bekend	
2027	377	305	185	0	Niet bekend	

Vennootschappen en coöperaties (privaatrechtelijk)

Coöperatieve Achterhoekse Groene Energie Maatschappij, Doetinchem (Programma 1)	
Doelstelling en openbaar belang	Het ontwikkelen van duurzaamheidsinitiatieven en energieprojecten voor burgers, bedrijven en instellingen in de Achterhoek en daarbij het geven van ondersteuning aan de ontwikkeling van energiebesparing en de ontwikkeling van duurzame energie in de Achterhoek, het verrichten van beheersactiviteiten, het geven van adviezen en het verlenen van diensten aan andere vennootschappen en ondernemingen. Agem gaat voor Betaalbare energiezekerheid voor iedereen in de Achterhoek. Uiterlijk in 2050 hebben alle inwoners een comfortabele en energiezuinige woon-/ en werkomgeving. Vanuit verschillende expertises werkt Agem samen als één team aan deze missie. Agem inspireert, verbindt, deelt kennis en brengt mensen in beweging.
Partijen	Gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doesburg, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.
Financieel	De gemeente Aalten stond borg voor de nakoming van de verplichtingen van AGE B.V. uit hoofde van de financieringsovereenkomst die zij had gesloten met de BNG Bank. Op voorstel van AGE B.V. is in 2024 besloten te stoppen met de BNG-garantstelling en over te gaan op een uniforme werkwijze voor alle gemeenten. De borgstelling is dus verdwenen. Om in de financieringsbehoefte te blijven voorzien is de bijdrage van de gemeente in het werkkapitaal van AGE B.V. nu opgenomen als lening als zijnde langlopende schulden.

Leisurelands B.V., Arnhem (Programma 1)	
Doelstelling en openbaar belang	Bedrijfsmatig en duurzaam aanbieden van vrijetijdsbesteding voor een breed publiek. Dit doen door middel van grondgebonden recreatievoorzieningen met groen als decor. Daartoe voor zichzelf en anderen grondgebonden exploitaties doen. Daarmee direct en indirect een bijdrage leveren aan de leefbaarheid en vrijetijdsbesteding in de regio waar zij actief is.
Partijen	Gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Oost-Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk. Per april 2023 hebben voornoemde Achterhoekse gemeenten de gemeente Berkelland gemachtigd om mede namens hen in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op te treden.
Financieel	Aalten heeft 955 aandelen voor nominaal € 1 per stuk.

ROVA, Zwolle (Programma 1)	
Doelstelling en openbaar belang	ROVA is de afvaladvies-, regie- en verwijderingsorganisatie van 26 gemeenten. ROVA zet zich in voor een schonere en duurzame leefomgeving.
Partijen	ROVA werkt voor 26 aandeelhoudende gemeenten.
Financieel	Begroot is een jaarlijkse dividendopbrengst van € 106.000. Werkelijk ontvangen in 2024 € 146.000 en in 2025 € 113.000.

BNG Bank, Den Haag (Programma 3)

Doelstelling en openbaar belang	Deze bank is van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De BNG is een betrokken partner voor een duurzamer Nederland en stelt de publieke sector in staat maatschappelijke doelstellingen te bereiken.
Partijen	De Nederlandse Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.
Financieel	De begroting gaat uit van een structurele jaarlijkse dividendopbrengst van € 37.000. In werkelijkheid is in 2025 een dividend van € 48.000 ontvangen en 2026 € 27.000.

NV Alliander, Arnhem (Programma 3)

Doelstelling en openbaar belang	Netwerkbedrijf Alliander is verantwoordelijk voor een groot deel van de energieleidingen in Nederland. Kernactiviteiten zijn het aansluiten van klanten op de energienetwerken en het distribueren van gas en elektriciteit. Deze taken zijn wettelijk bepaald gezien het belang van een betrouwbare aanvoer van energie.
Partijen	De grootste aandeelhouders zijn de provincies Gelderland, Friesland en Noord-Holland en de gemeente Amsterdam: zij hebben gezamenlijk driekwart van de aandelen in bezit. Het overige deel is in bezit van 70 andere gemeentelijke aandeelhouders.
Financieel	De begroting gaat uit van een structurele jaarlijkse dividendopbrengst van € 269.000. In werkelijkheid is in 2025 een dividend van € 273.000 ontvangen en in 2026 € 287.000. Vanwege alle investeringen die Alliander op zich af ziet komen, hebben de aandeelhouders in 2021 gezamenlijk € 600 miljoen beschikbaar gesteld. De bijdrage van de gemeente Aalten bedroeg € 1,7 miljoen en is verstrekt in de vorm van een aandeelhouderslening. Bij het verstrekken van deze lening is afgesproken dat deze, onder bepaalde voorwaarden, kan worden omgezet in aandelen van Alliander. Op 23 maart 2026 is de gemeente geïnformeerd dat Alliander gebruik maakt van dit recht. Inmiddels heeft Alliander vastgesteld dat aan alle voorwaarden voor conversie is voldaan en gebruik maakt van het recht om de lening volledig om te zetten in aandelen. Met deze omzetting wordt de vermogenspositie van Alliander verder versterkt en blijft de toegang tot externe financiering gewaarborgd. De daadwerkelijke conversie vindt plaats op 15 december 2026. Tot die datum ontvangt de gemeente rente over de verstrekte lening. Na de conversiedatum vervalt de lening en wordt de waarde daarvan omgezet in een groter aandelenbelang in Alliander.

Vitens, Utrecht (Programma 3)

Doelstelling en openbaar belang	Vitens is het grootste drinkwaterbedrijf van Nederland en levert drinkwater aan circa zes miljoen klanten. De verantwoordelijkheid van Vitens is een gezonde en duurzame samenleving met zorg voor de bescherming van natuur en milieu.
Partijen	97 aandeelhouders bestaande uit gemeenten en provincies.
Financieel	De afgelopen jaren heeft Vitens geen dividend uitgekeerd en is het resultaat volledig toegevoegd aan het eigen vermogen. Daarom wordt er geen dividendopbrengst in de begroting 2027 opgenomen.

Overige verbonden partijen

EUREGIO, Gronau (D) (Programma 2)

Doelstelling en openbaar belang	De EUREGIO is actief in de opbouw en het versterken van een grenzeloze samenwerking het net Nederlands-Duitse grensgebied.
Partijen	De in 1958 opgerichte EUREGIO omvat in totaal 128 gemeenten, (Land-)Kreise en waterschappen.
Financieel	Per inwoner is in 2026, net als in de jaren daarvoor € 0,29 bijgedragen (€ 7.900). Dit tarief wordt elk jaar vastgesteld in de ledenvergadering, voor 2027 is dit nog niet bekend.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Den Haag (Programma 2)

Doelstelling en openbaar belang	De gemeente is lid van de vereniging die als doel heeft de leden collectief en individueel bij te staan bij het vervullen van hun bestuurstaken. Ook vertegenwoordigt de vereniging de gemeentelijke werkgevers (College voor Arbeidszaken) in de onderhandelingen met werknemersorganisaties over arbeidsvoorwaarden.
Partijen	De Nederlandse gemeenten.
Financieel	De contributie voor 2027 bedraagt € 56.000. Naast de contributie wordt er een bijdrage gedaan voor ambities voor beleidsinzet en inzet op het gebied van GGU (Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering). Deze bijdrage bedraagt € 135.000 voor 2027.

Paragraaf Wet Open Overheid

Wet Open Overheid: Overheidsinformatie

Inzicht in het handelen van onze gemeente is alleen mogelijk als onze informatiehuishouding op orde is. In dit opzicht is de invoering van de Wet Open Overheid (WOO) een belangrijke ontwikkeling. De transparantie van het overheidshandelen heeft met de inwerkingtreding van deze wet, op 1 mei 2022, een extra impuls gekregen. De WOO vervangt de Wet Openbaarheid van Bestuur (Wob), maar omvat meer informatiestromen en noemt elf categorieën waarin de overheid verplicht is documenten actief te publiceren.

Het op orde brengen van de informatiehuishouding is een onderdeel van de wet. Hoofdonderdelen van de WOO zijn passieve openbaarmaking, actieve openbaarmaking en het op orde brengen van de informatiehuishouding. Passieve openbaarmaking betekent dat we op verzoek openbaar maken (denk aan de oude WOB-verzoeken). De actieve openbaarmaking verplicht ons om in fases elf informatiecategorieën openbaar te maken. Wij volgen deze landelijke fasering. Tegelijkertijd wordt intern verder gewerkt aan de ontwikkeling van de verschillende onderdelen van de WOO.

Daarmee volgen we de wettelijke fasering voor het actief openbaar maken van de in artikel 3.3 WOO genoemde categorieën. Deze categorieën worden gefaseerd ingevoerd, waarbij de WOO uiteindelijk rond 2028 in zijn volledige omvang van kracht wordt.

De ontwikkeling van de WOO is een groeipad, die meer inhoud dan een pure wetsimplementatie of een informatiekundige operatie. Het is een organisatie brede verandering, waarbij veel op de organisatie afkomt. Voor het publiceren is het voorwaardelijk dat alle documenten in al hun breedte zichtbaar zijn. Dit betekent ook dat de informatievoorziening op orde moet zijn op alle onderdelen.

De gemeente is aangesloten bij de WOO-index. De WOO-index is de centrale plek waar informatie van alle bestuursorganen vindbaar en doorzoekbaar is.

In de WOO-index moeten documenten die vallen onder een of meer informatiecategorieën vindbaar en doorzoekbaar zijn. Om dat mogelijk te maken noteren overheidsorganisaties de url's van internetlocaties waar zij documenten openbaar maken in de WOO-index

De mogelijkheid voor het integraal publiceren van WOO-informatie via de website gemeente@aalten.nl is in onderzoek.



Bijlagen

Geprognosticeerde balans 2025-2030

Om de ontwikkeling van de belangrijkste activa en passiva inzichtelijk te maken, wordt in de begroting een meerjarige geprognosticeerde balans voorgeschreven. Deze meerjarige geprognosticeerde balans geeft inzicht om een oordeel te vormen over de gezondheid van de financiële positie van de gemeente en de ontwikkelingsrichting ervan. De balans per 31 december 2025 is op basis van werkelijke cijfers.

bedragen x € 1.000						
Activa	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
(im) Materiële vaste activa	52.960	69.134	80.754	90.583	95.729	96.453
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	975	4.334	4.334	4.334	4.334	4.334
Financiële vaste activa: Leningen	10.250	8.377	8.122	8.006	7.888	7.788
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	416	206	206	206	206	206
Totaal Vaste Activa	64.601	82.051	93.416	103.129	108.157	108.781
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	1.137	110	97	215	231	281
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen <1 jaar	9.716	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Liquide middelen	492	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Overlopende activa	10.005	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal Vlottende Activa	21.350	21.110	21.097	21.215	21.231	21.281
Totaal Activa	85.951	103.161	114.513	124.344	129.388	130.062
Passiva	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Eigen vermogen	38.665	31.698	31.153	27.598	23.796	20.349
Voorzieningen	6.002	7.430	6.237	5.892	5.632	5.437
Vaste schuld	25.967	26.539	38.811	52.717	61.622	68.102
Totaal Vaste Passiva	70.634	65.667	76.201	86.207	91.050	93.888
Vlottende schuld	4.147	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Overlopende passiva	11.170	33.494	34.312	34.137	34.338	32.174
Totaal Vlottende Passiva	15.317	37.494	38.312	38.137	38.338	36.174
Totaal Passiva	85.951	103.161	114.513	124.344	129.388	130.062

Overzicht meerjarig EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie van de gemeente.

Omschrijving	bedrag x € 1.000		
	T-1 2026	T 2027	T+1 202
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-6.967	-545	-3.555
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	16.174	11.620	9.829
3. Mutatie voorzieningen	1.428	-1.193	-345
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-1.027	-13	118
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-20.686	-13.345	-13.847

Overzicht van baten en lasten per programma

Onderstaand zijn de werkelijke cijfers 2025, raming na wijziging 2026 en raming 2027-2030 uitgesplitst per programma en met de bijbehorende toelichtingen opgenomen.

	bedragen x € 1.000					
Totaal baten en lasten	Werkelijk 2025	Raming na wijziging 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Totaal Baten	-109.108	-110.437	-98.855	-99.893	-99.832	-99.645
Totaal Lasten	109.108	110.437	98.855	99.893	99.832	99.645
	0	0	0	0	0	0

Het begrotingssaldo is verwerkt in Taakveld 0; Overige baten en lasten.

Het rekeningresultaat is verwerkt in Taakveld 0; Resultaat van de rekening van baten en lasten.

Programma 1 Ruimte

Dit programma is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

	bedragen x € 1.000					
Programma 1 Ruimte	Werkelijk 2025	Raming na wijziging 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Baten						
Verkeer en vervoer	-313	-105	-144	-144	-144	-144
Parkeren	0	-1	0	0	0	0
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-120	-34	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-33	-38	-39	-39	-39	-39
Economische promotie	-322	-318	-324	-324	-324	-324
Sportaccommodaties	-304	-646	-245	-245	-245	-245
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-65	-321	-67	-67	-67	-67
Riolering	-2.199	-2.528	-3.345	-3.479	-3.584	-3.621
Afval	-2.531	-2.520	-2.642	-2.644	-2.649	-2.652
Milieubeheer	-1.078	-5.690	-11	-929	-929	-929
Begraafplaatsen en crematoria	-335	-334	-341	-341	-341	-341
Ruimte en leefomgeving	-738	-300	-141	-59	-59	-59
Grondexploitatie (niet-bedrijven terrein)	-1.250	-1.406	-436	-197	-95	-73
Wonen en bouwen	-559	-581	-449	-449	-449	-449
Totaal baten	-9.847	-14.822	-8.184	-8.917	-8.925	-8.943
Lasten						
Verkeer en vervoer	3.486	5.121	4.275	4.598	4.867	4.987
Parkeren	33	70	23	23	23	23
Openbaar vervoer	18	20	3	3	3	3
Economische ontwikkeling	55	87	91	91	91	91
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	71	31	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	69	72	50	52	52	52
Economische promotie	192	250	241	241	241	241
Sportaccommodaties	1.774	2.271	1.998	1.940	1.939	1.938
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.123	3.088	2.749	2.687	2.690	2.691
Riolering	1.884	2.155	2.509	2.643	2.749	2.796
Afval	2.106	2.046	2.195	2.168	2.171	2.175
Milieubeheer	2.571	8.351	2.612	2.537	2.537	2.537
Begraafplaatsen en crematoria	325	288	328	311	311	311
Ruimte en leefomgeving	1.498	1.893	600	596	596	596
Grondexploitatie (niet-bedrijven terrein)	1.509	1.375	433	193	91	70
Wonen en bouwen	1.273	1.598	1.498	1.498	1.496	1.496
Totaal lasten	18.987	28.716	19.605	19.581	19.857	20.007
Totaal programma 1 Ruimte	9.140	13.894	11.421	10.664	10.932	11.064

Toelichting op de verschillen tussen de jaarschijven 2026 en 2027 en volgende jaren.

Verkeer en vervoer

Voor de reconstructie Aaltenseweg Europastraat is voor het verwijderen van "slakken" een bedrag van € 468.000 doorgeschoven naar 2026. Dit bedrag wordt gedekt uit de bestemmingsreserve risico. Dit verloopt daarmee budgettair neutraal.

Voor de uitvoering van het groot onderhoud van de wegen is in 2025 een bedrag van € 140.000 doorgeschoven naar 2026. De dekking van het groot onderhoud vindt plaats uit de bestemmingsreserve onderhoud wegen. Dit verloopt daarmee budgettair neutraal.

Naar verwachting wordt in 2027 € 38.000 meer ontvangen voor leges en straatwerkvergoeding in verband met de energietransities en aanleg van glasvezel door netbeheerders.

Daarnaast is er in 2026 een eenmalig budget beschikbaar gesteld van € 20.000 voor een fiets- en wandelverbinding Am Reyerdingsbach (D)- Haftweg (NL).

In het beleidsplan Openbare Verlichting is opgenomen om daar waar mogelijk lichtmasten te saneren. Het bedrag van € 74.000 dat hiervoor beschikbaar is gesteld is in 2025 doorgeschoven naar 2026.

Voor cofinanciering van plan van aanpak Springplank Publieke Mobiliteit is er in 2026 een bedrag van € 57.000 overgeheveld ten laste van het budget Regiodeal.

Voor een aantal tot reconstructies van wegen is de planning doorgeschoven waardoor de werkzaamheden later worden uitgevoerd. Ten opzichte van 2026 zijn de kapitaallasten € 210.000 lager.

Parkeren

In 2025 is er een budget van € 15.000 beschikbaar gesteld voor een parkeeronderzoek in het centrum van Aalten en voor onderzoek naar een parkeerfonds. Doordat de werkzaamheden plaatsvinden in 2026 zijn deze budgetten doorgeschoven naar 2026.

Openbaar vervoer & Economische ontwikkeling

Geen afwijkingen.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Ieder jaar bij het opstellen van de jaarrekening wordt voor de bouwgronden met betrekking tot bedrijventerreinen in exploitatie een hercalculatie uitgevoerd en vastgesteld. Deze geactualiseerde cijfers zijn in deze begroting meegenomen. Fluctuaties in de jaren worden veroorzaakt door de verwachte realisatie van de verkopen en de te maken kosten (inclusief overhead) in de komende jaren.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen & Economische promotie

Geen afwijkingen.

Sportaccommodaties

In 2026 is er nog een bedrag van € 86.000 ontvangen via de regeling Specifieke uitkering stimulering sport. Voor groot onderhoud aan de gymzaal dalweg is een bedrag van € 48.000 geraamd welke ten laste wordt gebracht van de reserve onderhoud gebouwen. Dit verloopt budgettair neutraal.

Van de provincie is in 2026 vanuit de subsidieregeling Wijken- en dorpendeal een subsidiebedrag van € 320.000 ontvangen. Deze is overgemaakt aan sportpark Zuid

Het overige verschil is toe te rekenen aan de verschuiving van de doorbelasting van de loonkosten.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Voor uitvoering van Landschapsonwikkelingsprojecten heeft de gemeente van de provincie in 2026 een subsidie ontvangen voor een bedrag van € 160.000. Daarnaast is er voor de uitvoering in 2025 voor een bedrag van € 102.000 vanuit diverse budgetten doorgeschoven naar 2026.

Voor het versterken van natuur- en landschap bij wind- en zonneparken is er in 2026 een subsidiebedrag van de RES Achterhoek ontvangen voor een bedrag van € 95.000 welke wordt ingezet voor het gebied Hagenwind.

In 2026 is er voor de ontwikkelfase herinrichting van de Ambachtstraat in Aalten een bedrag van € 25.000 beschikbaar gesteld. Tevens is er een bedrag van in totaal € 43.000 beschikbaar gesteld voor aanpassing van de MTB route en beleidskader kleinschalige verblijfsrecreatie

In 2025 is er een bedrag van € 35.000 doorgeschoven naar 2026 voor een inrichtingsplan voor het vergroening centrum in Aalten.

In 2026 is er vanuit diverse budgetten van andere taakvelden een bijdrage van € 89.000 beschikbaar gesteld voor de dorpendeal Bredevoort waarin de gemeente een bijdrage aan levert.

Het overige verschil is toe te rekenen aan de verschuiving van de doorbelasting van de loonkosten.

Riolering

De totale kosten voor riolering verlopen budgettair neutraal. Eventuele tekorten en overschotten worden verrekend met de voorziening riolering. Zie ook de paragraaf Lokale heffingen.

Afval

Het saldo van de baten en lasten blijft jaarlijks gelijk in verband met een kostendekkend tarief. Het tarief is met 6,3% verhoogd in 2026. Voor de tarieven afvalstoffenheffing verwijzen we naar de paragraaf Lokale Heffingen. De lasten voor afval bestaan voornamelijk uit de kosten voor ROVA.

Milieubeheer

Op basis van de gebruikelijke indexaties, realisatie van de afgelopen jaren en de opmaat naar de fusie heeft de ODA de begroting 2027 opgesteld. Deze begroting is onderdeel van het traject waarin de ODA toewerkt naar een wettelijk verplicht niveau richting de fusie met de Omgevingsdienst Veluwe. De bijdrage is geste- gen met een bedrag van € 333.000 waarin ook een bedrag van € 75.000 is opgenomen voor fusiekosten. In 2025 is er budget overgeheveld naar 2026 voor het opstellen van het soortenmanagementplan, € 59.000 en de warmtetransitie, € 194.000.

Voor de subsidieregeling isolatiesubsidie laag inkomen is in 2026 nog eenmalig een bedrag beschikbaar van € 147.000.

Voor de aanpak van Energiearmoede heeft het Rijk in 2022 gelden beschikbaar gesteld. Het resterende bedrag van € 170.00 is doorgeschoven naar 2026.

Het Rijk heeft middelen beschikbaar gesteld vanuit de regeling specifieke lokale aanpak isolatie (LAI). Het resterende bedrag van € 4.821.000 is doorgeschoven naar 2026.

In samenwerking met de regio Achterhoek en ondernemers is er in 2026 een budget van € 33.000 beschik- bar gesteld voor een haalbaarheidsonderzoek Energy Hub Aalten–Dinxperlo.

In 2025 is gebruikt gemaakt van de tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en ener- giebeleid (CDOKE). Hiermee is de uitvoeringskracht met betrekking het klimaat- en energiebeleid vergroot. Het resterende bedrag van € 650.000 is overgeheveld naar 2026.

Het overige verschil is toe te rekenen aan de verschuiving van de doorbelasting van de loonkosten.

Begraafplaatsen en crematoria

Geen afwijkingen.

Ruimte en leefomgeving

Een deel van de decentralisatie-uitkering landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties, € 40.000, is doorgeschoven van 2025 naar 2026.

Voor het stimuleren van woningbouw heeft de gemeente van de provincie een subsidie ontvangen. Het res- terende deel van deze subsidies, € 134.000, is doorgeschoven naar 2026.

Voor diverse projecten vanuit de omgevingswet is een bedrag van € 152.000 in 2025 overgeheveld naar 2026.

In 2025 is er budget overgeheveld naar 2026 voor de uitvoering visie centrumplan Dinxperlo waaronder de herontwikkeling van de Jumbo voor een bedrag van € 468.000.

Het overige verschil is toe te rekenen aan de verschuiving van de doorbelasting van de loonkosten.

Grondexploitatie (niet-bedrijven terrein)

Ieder jaar bij het opstellen van de jaarrekening wordt voor de bouwgronden in exploitatie een hercalculatie uitgevoerd en vastgesteld. Deze geactualiseerde cijfers zijn in deze begroting meegenomen. Fluctuaties in de jaren worden veroorzaakt door de verwachte realisatie van de verkopen en de te maken kosten (inclusief overhead) in de komende jaren.

Wonen en bouwen

Voor uitvoering van de wet Versterking regie volkshuisvesting is middels de decembercircularre 2025 een bedrag van € 94.000 ontvangen welke is verwerkt in 2026.

Voor het project de Kattenberg is in 2026, als laatste jaar, nog een bedrag van € 30.000 opgenomen voor kosten wooncoach en onderhoudslasten gebouw.

De projecten AI als versneller en datagedreven woningbouw zijn in 2026 opgestart waar zowel de gemeente als Regio Achterhoek een bedrag van in totaal € 398.000 voor beschikbaar hebben gesteld.

In 2025 is er een bedrag van € 40.000 overgeheveld naar 2026 voor inrichting van het Manschotplein in Aalten.

Vanuit het Rijk is bepaald dat de gemeenten een regionale Huisvestigingsverordening moeten gaan vaststel- len. Daarbij worden ook landelijk bepaald, urgentie doelgroepen in opgenomen worden. Hiervoor is in 2027 een bedrag van € 50.000 opgenomen.

Door stijging van het aantal verleende omgevingsvergunning in de afgelopen jaren en de woningbouwprog- nose voor 2027 en verder is de raming in 2027 bijgesteld met een bedrag van € 178.000. Daartegenover is er in 2026 nog ingehuurd voor een bedrag van € 110.000

Het overige verschil is toe te rekenen aan de verschuiving van de doorbelasting van de loonkosten.

Programma 2 Sociaal Domein

bedragen x € 1.000

Programma 2 Sociaal Domein	Werkelijk 2025	Raming na wijziging 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Baten						
Bestuur	-63	-49	-50	-50	-50	-50
Crisisbeheersing en brandweer	-2	-2	-2	-2	-2	-2
Openbare orde en veiligheid	-102	-101	-16	-16	-16	-16
Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	-20	-38	-117	-117	-117	-117
Onderwijsbeleid en leerling zaken	-544	-312	-312	-312	-312	-312
Sportbeleid en activering	-246	-199	-31	-31	-31	-31
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	-340	0	0	0	0	0
Musea	0	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	-32	-13	-13	-13	-13	-13
Media	-27	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	-4.124	-4.056	-1.556	-1.556	-1.374	-906
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-17	0	0	0	0	0
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	-31	0	0	0	0	0
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-62	-24	-24	-24	-24	-24
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-90	-30	0	0	0	0
Inkomensregelingen	-6.261	-6.523	-6.719	-6.897	-7.095	-7.095
WSW en beschut werk	-6	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	-5	0	0	0	0	0
Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	0	0	0	0	0	0
Huishoudelijke hulp (Wmo)	-295	-282	-287	-487	-487	-487
Begeleiding (Wmo)	0	0	0	0	0	0
Dagbesteding (Wmo)	0	0	0	0	0	0
Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp ambulant lokaal	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp ambulant regionaal	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp ambulant landelijk	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	0	0	0	0	0
PGB Wmo	0	0	0	0	0	0
PGB Jeugd	0	0	0	0	0	0
Beschermd wonen (Wmo)	-335	0	0	0	0	0
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	0	0	0	0	0	0
Jeugdbescherming	0	0	0	0	0	0
Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	0
Coördinatie en beleid Wmo	0	0	0	0	0	0
Coördinatie en beleid Jeugd	0	0	0	0	0	0
Volksgesondheid	-269	-52	0	0	0	0
Totaal baten	-12.871	-11.681	-9.127	-9.505	-9.521	-9.053

Programma 2 Sociaal Domein	Werkelijk 2025	Raming na wijziging 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Lasten						
Bestuur	3.219	2.793	2.347	2.347	2.347	2.347
Crisisbeheersing en brandweer	2.059	2.089	2.261	2.303	2.297	2.312
Openbare orde en veiligheid	1.071	1.216	1.232	1.229	1.238	1.229
Openbaar basisonderwijs	16	9	9	9	9	9
Onderwijshuisvesting	1.302	1.879	1.102	1.081	1.063	1.058
Onderwijsbeleid en leerling zaken	1.584	1.386	1.487	1.487	1.487	1.487
Sportbeleid en activering	526	621	344	344	344	344
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	602	264	266	266	266	288
Musea	354	375	392	381	380	379
Cultureel erfgoed	151	131	147	130	130	130
Media	745	765	655	655	655	655
Samenkracht en burgerparticipatie	5.851	6.059	4.487	4.655	4.613	4.613
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	94	1.899	2.022	2.022	2.022	2.022
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	217	274	227	227	227	227
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	738	733	778	778	778	778
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	90	80	51	51	51	51
Inkomensregelingen	10.785	10.957	11.277	11.852	12.256	12.412
WSW en beschut werk	6.813	6.486	6.416	5.992	5.677	5.262
Arbeidsparticipatie	621	719	747	758	771	778
Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	1.242	990	1.025	1.025	1.025	1.025
Huishoudelijke hulp (Wmo)	4.186	4.461	4.621	4.621	4.621	4.621
Begeleiding (Wmo)	3.709	3.789	3.925	3.925	3.925	3.925
Dagbesteding (Wmo)	11	0	0	0	0	0
Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	2	5	5	5	5	5
Jeugdhulp ambulant lokaal	5.614	6.090	6.309	6.309	6.309	6.309
Jeugdhulp ambulant regionaal	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp ambulant landelijk	87	68	70	70	70	70
Jeugdhulp met verblijf lokaal	2.623	2.526	2.617	2.617	2.617	2.617
Jeugdhulp met verblijf regionaal	1.129	956	990	990	990	990
Jeugdhulp met verblijf landelijk	156	137	142	142	142	142
PGB Wmo	302	532	551	551	551	551
PGB Jeugd	70	47	49	49	49	49
Beschermd wonen (Wmo)	62	278	16	16	16	16
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	0	19	19	19	19	19
Jeugdbescherming	273	244	253	253	253	253
Jeugdreclassering	77	75	77	77	77	77
Coördinatie en beleid Wmo	969	612	673	673	673	673
Coördinatie en beleid Jeugd	861	12	12	12	12	12
Volksgesondheid	1.628	1.546	1.638	1.651	1.678	1.706
Totaal lasten	59.839	61.122	59.239	59.572	59.643	59.441
Totaal programma 2 Sociaal Domein	46.968	49.441	50.112	50.067	50.122	50.388

Toelichting op de verschillen tussen de jaarschijven 2026 en 2027 en volgende jaren.

Bestuur

Voor zowel de Leader-projecten als de Regiodeal zijn de budgetten beschikbaar gesteld ten laste van de Algemene reserve. Het restant van deze beschikbaar gestelde budgetten worden jaarlijks opnieuw doorgeschoven naar het volgende jaar en ingezet voor diverse projecten zoals publieke mobiliteit Achterhoek en Achterhoek Foods. Hierdoor zijn de budgetten voor Leader à € 226.000 en Regiodeal à € 239.000 in de grote cijfers van 2026 hoger dan in 2027.

Crisisbeheersing en brandweer

De Kadernota 2027 van de VNOG laat ten opzichte van de meerjarenbegroting 2026-2029 (jaarschijf 2027) een hogere gemeentelijke bijdrage zien. Deze stijging wordt met name veroorzaakt door loon- en prijsontwikkelingen, autonome kostenstijgingen en investeringen in de kwaliteit en toekomstbestendigheid van de organisatie. De gemeentelijke bijdrage is verwerkt conform de vastgestelde begroting 2027-2030 van VNOG. Per saldo neemt de bijdrage voor de gemeente Aalten toe met € 85.000 in 2027, oplopend tot € 102.000 in 2030.

Daarnaast is in 2026 incidenteel budget van € 20.000 beschikbaar voor het project Crossfire.

Openbare orde en veiligheid

In 2026 was incidenteel budget beschikbaar voor het project Noodsteunpunt De Kiem. Hiervoor is vanuit de VNOG incidenteel een bijdrage ontvangen van € 80.000. Deze baten en lasten zijn budgettair neutraal opgenomen in de begroting.

In de Voorjaarsnota 2026 is er incidenteel € 15.000 extra begroot in verband met de hoge aantal casussen van Humanitas in 2025. Daarnaast zijn er vanaf 2026 structureel € 13.000 extra kosten voor Humanitas omdat er nieuwe afspraken zijn gemaakt met gemeente Winterswijk over de subsidiëring van de buurtbemiddeling. Het overige verschil is toe te rekenen aan de verschuiving van de doorbelasting van de loonkosten.

Openbaar basisonderwijs

Geen afwijkingen.

Onderwijshuisvesting

In lijn met afspraken die met de schoolbesturen en de stichting TWAO in het verleden zijn gemaakt heeft de raad in 2020 1 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het treffen van duurzaamheidsmaatregelen in de Aaltense schoolgebouwen. Dit budget is alleen bestemd voor schoolgebouwen die niet worden bekostigd vanuit de reguliere zorgplicht die de gemeente wettelijk heeft ten aanzien van de schoolgebouwen. Het resterende budget van € 217.000 is van 2025 overgeheveld naar 2026. Eventueel restant van dit budget blijft beschikbaar voor volgende jaren.

Middels RBS 07-2026 heeft de raad akkoord gegeven voor het krediet voor de nieuwbouw bij IKC Triangel met een extra kapitaallast van € 48.000, naast de eerdere gereserveerde kapitaallast € 150.000, voor rekening van de gemeente. Het overige deel van de totale kapitaallast á € 100.000 wordt bekostigd door een kostendekkende huur door de kinderopvang.

Daarnaast heeft er een verschuiving plaatsgevonden van de door te belasten loonkosten van dit taakveld naar het taakveld 'Onderwijsbeleid en leerling zaken'. Per saldo heeft dit geen effect.

Onderwijsbeleid en leerling zaken

In 2027 is er € 20.000 extra budget begroot voor het leerling vervoer ZOOV. Hiervoor worden de begrote cijfers van ZOOV aangehouden die worden overgenomen in de gemeentelijke begroting.

Daarnaast heeft er een verschuiving plaatsgevonden van de door te belasten loonkosten van dit taakveld naar het taakveld 'Onderwijshuisvesting'. Per saldo heeft dit geen effect.

Sportbeleid en activering

Zowel de baten als de lasten zijn op dit taakveld in 2027 lager dan in 2026 doordat de budgettair neutrale middelen voor de SPUK GALA in 2027 niet meer zijn opgenomen. Het betreft op dit taakveld de SPUK GALA onderdelen Brede Regeling combinatiefuncties en het Sport Akkoord van in totaal samen € 168.000. Daarnaast is in de Najaarsnota 2025 het restant van het budget voor Plan Talent doorgeschoven naar 2026 waardoor de gewijzigde raming voor 2026 € 74.000 hoger ligt.

In 2026 is incidenteel € 50.000 beschikbaar voor de uitwerking van de toekomstvisie zwembaden. Het overige verschil is toe te rekenen aan de verschuiving van de doorbelasting van de loonkosten.

Cultuurpresentatie, -productie, -participatie

Geen afwijkingen.

Musea

Geen afwijkingen.

Cultureel erfgoed

Voor groot onderhoud aan de Teunismolen is in 2027 een bedrag van € 22.000 geraamd welke ten laste wordt gebracht van de reserve onderhoud gebouwen. Dit verloopt budgettair neutraal.

Media

In 2027 vervalt de decentralisatie uitkering vanuit het rijk voor het versterken van de lokale bibliotheekvoorziening à € 100.000. Daarnaast is in 2026 nog een incidentele bijdrage beschikbaar van € 19.000 voor de voortzetting van de subsidie aan de lokale omroep zodat ze zich kunnen voorbereiden op de overgang naar een streekomroep.

Samenkracht en burgerparticipatie

Zowel de baten als de lasten zijn op dit taakveld in 2027 lager dan in 2026 doordat de budgettair neutrale middelen voor de SPUK GALA in 2027 niet meer zijn opgenomen. Het betreft op dit taakveld de SPUK GALA onderdelen versterken sociale basis, gezondheidsachterstand en welzijn op recept van in totaal € 227.000.

In 2027 is de rijksbijdrage voor de opvang van asielzoekers, statushouders en ontheemden uit Oekraïne nog niet opgenomen. Dit bedrag wordt in 2027 aangevraagd bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Vanaf 2027 wordt het (werk)budget voor Wmo, Jeugdzorg en participatiebeleid à € 20.000 ingezet voor de uitvoering van het project herinrichten toegang. Hierdoor is het begrote bedrag in 2027 lager. De bijdrage aan Sociaal Domein Achterhoek (SDA) stijgt in 2027 met circa € 20.000 ten behoeve van indexatie en stijging van autonome kosten. De subsidie voor Figulus stijgt in 2027 met € 18.000 door indexatie. Verder is voor het Noaberfonds in 2026 nog een bedrag beschikbaar van € 64.000. Verder is in de meicircularie 2026 een bedrag van € 16.000 opgenomen vanaf 2027 voor de bijdrage kinderopvang pleegouders. Het overige verschil is toe te rekenen aan de verschuiving van de doorbelasting van de loonkosten.

Toegang eerstelijnsvoorziening

Voor de uitvoering van het project *Herinrichten Toegang* was in 2026 incidenteel een budget van € 173.000 beschikbaar. Dit betrof een restantbudget uit 2025 dat naar 2026 is overgeheveld. Vanaf 2027 bedragen de structurele uitvoeringskosten € 120.000 per jaar. De raad heeft op 7 juli 2026 ingestemd met een structurele bijdrage van € 49.000 voor het nieuwe toegangsmodel. Het resterende deel van de kosten wordt opgevangen binnen de bestaande budgetten van het Sociaal Domein. De overige verschillen zijn toe te rekenen aan de verschuiving van de doorbelasting van loonkosten.

Toegang eerstelijnsvoorziening Wmo

In 2027 wordt het budget voor wijkteams à € 42.000 en budget voor lokale cliëntondersteuning à € 10.000 ingezet voor de uitvoering van het project Eén toegang (zie ook taakveld Toegang eerstelijnsvoorziening).

Toegang eerstelijnsvoorziening Jeugd

In 2027 stijgt de subsidie voor Veilig Thuis met € 32.000 door onder andere indexatie en een aantal ontwikkeltaken die aansluiten bij de landelijke koers van het Toekomstscenario, die extra inzet vragen. Ook is er een stijging te zien in de aantal meldingen en adviesvragen, mede door de bijgestelde normtijden.

Toegang eerstelijnsvoorziening Integraal

In 2027 zijn geen baten en lasten opgenomen voor de SiSa regeling Kinderopvangtoeslagenaffaire. In 2026 betrof dit in totaal € 30.000. De uitgaven voor de uitvoering van deze regeling wordt gecompenseerd door het rijk, waardoor deze kosten budgettair neutraal zijn opgenomen. Wanneer inzichtelijk wordt wat de te verwachten kosten zijn voor 2027 wordt dit meegenomen in de tussentijdse rapportages.

Inkomensregelingen

Onder dit taakveld vallen de inkomensregelingen die Laborijn uitvoert zoals de BUIG, bijzondere bijstand en overige regelingen zoals individuele inkomensvoorschot, individuele studietoelage, BBZ en TOZO. Daarnaast vallen ook de uitvoeringskosten van Laborijn onder dit taakveld. De verschillen in de begrotingsjaren zijn conform de vastgestelde begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 van Laborijn. Verder is in 2026 incidenteel budget beschikbaar van € 71.000 voor de uitvoering van de regeling Alleenverdienersproblematiek.

WSW en beschut werk

De budgetten Wsw en beschut werk die de gemeente ontvangt vanuit het rijk worden één op één doorbetaald aan Laborijn. De ontvangst vanuit het rijk wordt verantwoord op het taakveld 'Algemene uitkering en overige uitkeringen GF' welke verantwoord wordt in programma 3 Bedrijfsvoering. In de loop van de jaren laat het macrobudget vanuit het Rijk een daling zien als gevolg van een lager bedrag per SW-medewerker en een daling van het SW-bestand.

Arbeidsparticipatie

In de septembercircularie 2025 zijn er middelen ontvangen voor de implementatie van de Participatiewet in Balans. Voor 2026 is dit bedrag € 17.000 en voor 2027 € 4.000. Daarnaast stijgt het re-integratiebudget met circa € 10.000, dit is conform de vastgestelde begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 van Laborijn. Uit de meicircularie 2026 heeft de gemeente voor het jaar 2027 een decentralisatie uitkering ontvangen voor de re-integratiedienstverlening gericht op jongeren. Deze uitkering betreft € 14.000.

Maatwerkvoorzieningen en maatwerkdienstverlening (Wmo)

De budgetten voor maatwerkvoorzieningen en maatwerkdienstverlening Wmo worden geïndexeerd met 3,59%. De index bestaat uit een gewogen combinatie van de Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA) en de Prijsindex Particuliere Consumptie (PCC) en wordt gebruikt voor de jaarlijkse aanpassing van zorgtarieven.

Jeugdzorg: jeugdhulp Jeugdbescherming en Jeugdreclassering

De budgetten voor Jeugdzorg worden geïndexeerd met 3,59%. Dit percentage is gebaseerd op de door het ministerie van VWS berekende prijsindex voor de zorg. De index bestaat uit een gewogen combinatie van de Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA) en de Prijsindex Particuliere Consumptie (PCC) en wordt gebruikt voor de jaarlijkse aanpassing van zorgtarieven.

Beschermd wonen en maatschappelijke- en vrouwenopvang

De bekostiging van de maatwerkvoorzieningen voor beschermd wonen en maatschappelijke- en vrouwenopvang verlopen via centrumgemeente Doetinchem. Jaarlijks worden de overschotten verdeeld over individuele gemeenten en zijn een incidenteel voordeel. In de Voorjaarsnota 2026 is een incidenteel bedrag van € 200.000 geraamd voor de voorbereiding op de decentralisatie van beschermd wonen en het versterken van begeleiding, huisvesting en een passend aanbod voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Daarnaast is in de Najaarsnota 2025 het restantbedrag van € 62.000 overgeheveld naar 2026. Voor 2027 is hiervoor geen bedrag opgenomen, omdat de omvang en het moment van eventuele overschotten vooraf niet in te schatten zijn.

Coördinatie en beleid Wmo

Het verschil is toe te rekenen aan de verschuiving van de doorbelasting van loonkosten.

Coördinatie en beleid Jeugd

Geen afwijkingen.

Volksgezondheid

Zowel de baten als de lasten zijn op dit taakveld in 2027 lager dan in 2026 doordat de budgettaire neutrale middelen voor de SPUK GALA in 2027 niet meer zijn opgenomen. Het betreft op dit taakveld de SPUK GALA onderdelen kansrijke start en valpreventie van in totaal € 52.000.

De gemeentelijke bijdrage voor 2027 aan de GGD stijgt als gevolg van loon- en prijsstijgingen. Daarnaast zijn er extra kosten voor het Rijksvaccinatieprogramma wat gevolgen heeft voor de hoogte van de inwonerbijdrage. Verder zijn er extra kosten voor het borgen van de basisdienstverlening van de Jeugdgezondheidszorg. Dit zorgt ervoor dat de inwonerbijdrage stijgt van € 644.000 in 2026 naar € 695.000 in 2027. De verschillen in de begrotingsjaren zijn conform de vastgestelde begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 van GGD.

Uit de conceptaanvraag van Yunico voor de uitvoering van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) 0-4 jaar in 2027 blijkt een kostenstijging van € 81.000. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de cao-afspraken, waaronder een loonstijging van 3,5% per 1 juli 2026. Daarnaast werken relatief veel in 2025 gestarte Voorzorg-trajecten door in 2027. Ook is het aantal geraamde trajecten voor de Kindertaalcoach aangepast aan de gerealiseerde inzet in 2025. Deze ontwikkelingen leiden vanaf 2027 tot een structurele kostenstijging van € 81.000.

Programma 3 Bedrijfsvoering

bedragen x € 1.000						
Programma 3 Bedrijfsvoering	Werkelijk 2025	Raming na wijziging 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Baten						
Burgerzaken	-1.151	-1.060	-1.332	-1.215	-688	-636
Beheer overige gebouwen en gronden	-1.278	-536	-1.026	-487	-486	-486
Overhead	-450	-129	-134	-134	-134	-134
Treasury	-702	-572	-601	-591	-576	-586
OZB woningen	-4.003	-4.074	-4.108	-4.108	-4.108	-4.108
OZB niet-woningen	-1.864	-1.919	-1.934	-1.934	-1.934	-1.934
Belastingen overig	-101	-55	-56	-57	-57	-57
Algemene uitkering en overige uitkeringen GF	-67.823	-67.945	-69.751	-66.680	-66.845	-67.469
Overige baten en lasten	-38	-1.091	-532	-5.443	-5.914	-5.645
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	-8.980	-6.553	-2.070	-822	-644	-594
Resultaat van de rekening van baten & lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	-86.390	-83.934	-81.544	-81.471	-81.386	-81.649
Lasten						
Burgerzaken	1.281	1.928	2.201	1.974	1.562	1.617
Beheer overige gebouwen en gronden	2.913	3.181	1.822	1.690	1.484	1.016
Overhead	13.703	11.785	13.488	13.376	13.352	13.345
Treasury	307	278	282	706	1.078	1.361
OZB woningen	285	110	319	330	343	356
OZB niet-woningen	159	185	86	89	92	96
Belastingen overig	129	491	65	65	65	65
Algemene uitkering en overige uitkeringen GF	5	6	6	6	6	6
Overige baten en lasten	-308	557	217	327	126	76
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	8.744	2.078	1.525	2.177	2.224	2.259
Resultaat van de rekening van baten & lasten	3.064	0	0	0	0	0
Totaal lasten	30.282	20.599	20.011	20.740	20.332	20.197
Totaal programma 3 Bedrijfsvoering	-56.108	-63.335	-61.533	-60.731	-61.054	-61.452

Toelichting op de verschillen tussen de jaarschijven 2026 en 2027 en volgende jaren.

Burgerzaken

Zowel de baten als de lasten op het taakveld zijn hoger voornamelijk als gevolg van een hoger verwachte aantal reisdocumenten. Per saldo zijn er nagenoeg geen afwijkingen.

Beheer overige gebouwen en gronden

In 2027 vindt er een verkoop plaats van een perceel aan de derde Broekdijk in Aalten. Per saldo levert de verkoop incidenteel een bedrag op van € 393.000. Dit perceel is momenteel verhuurd.

Voor de herontwikkeling van het voormalig pand Schaersvoorde in Dinxperlo is besloten om meer tijd te nemen voor een integrale en toekomstbestendige invulling van het gebouw. Hierdoor zijn de budgetten welke in 2025 beschikbaar zijn gesteld voor aanpassingen van het gebouw, € 31.000 en afwaardering van het pand voor een bedrag van € 307.000 doorgeschoven naar 2026.

Daarnaast worden de exploitatiekosten van de diverse Gemeentelijke Opvanglocaties Oekraïne (GOO) op dit taakveld verantwoord. Net als de overige Oekraïne budgetten worden de lasten met de huisvesting aandachtsgroepen verrekend. Dit verloopt daarmee budgettair neutraal.

Overhead

Op dit taakveld worden alle baten en lasten verantwoord die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces, zoals (interne) huisvesting, informatievoorziening, bestuur ondersteuning en facilitaire zaken.

Vanaf 2024 worden in lijn met de financiële verordening investeringen (uitgezonderd de aankoop van gronden) met een verkrijgingsprijs van minder dan € 25.000 niet meer geactiveerd. Dit betekent dat deze lasten niet meer in de balans worden opgenomen en niet meer in meerdere jaren worden afgeschreven, maar in de exploitatie worden verantwoord. Dit zorgt binnen materieel (auto's, grasmaaier, containers en ander materieel) voor een incidenteel nadeel van € 100.000. Het bedrag van € 100.000 is in mindering gebracht op het investeringskrediet aanschaf materieel buitendienst. Bij de kapitaallasten van dit krediet levert dit structurele besparing op van € 11.000.

Het overige verschil is toe te rekenen aan de verschuiving van de doorbelasting van de loonkosten.

Treasury

De rentelasten lopen vanaf 2028 fors op. Dat heeft enerzijds te maken met een hoger investeringsniveau en anderzijds met een hoger rentepercentage. De rente voor lang geld is de afgelopen maanden opgelopen en staat op moment van schrijven op 3,5%. Bij investeringen moeten we vooral denken aan diverse projecten voor weg- en rioolbeheer en aan de uitbreiding van de Triangel. Per saldo zijn de rente-effecten als volgt: voor 2027 een voordeel van € 119.000 en de nadelen zijn vanaf 2028 € 286.000, 2029 € 631.000 en 2030 € 925.000. Verdere toelichting over de rente is te vinden in de paragraaf financiering.

OZB-woningen & OZB niet-woningen & Belastingen overig

De OZB-opbrengst wordt in 2027 verhoogd met 2,1%. Dit levert structureel € 124.000 per jaar op. De eigenaar van een woning met een gemiddelde WOZ-waarde betaalt hierdoor € 6,85 per jaar meer OZB. In 2026 zijn de lasten incidenteel hoger als gevolg van de transitiekosten in verband met de overgang naar de belastingsamenwerking Tribuut. Met ingang van 1 januari 2027 voert Tribuut voor de gemeente Aalten de belastingtaak uit. Verdere toelichting over de belastingen is te vinden in de paragraaf lokale heffingen.

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

De uitkomsten van de doorrekening van de Meicirculaire 2026 vormt de basis voor de berekening van de algemene uitkering voor 2027 en de jaren daarna. In 2027 loopt de algemene uitkering op met afgerond € 2,4 miljoen. Dat is een aanpassing van € 200.000 ten opzichte van de eerdere raadsmededeling doordat de herinvoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo van 2027 doorgeschoven is naar 2028. Voor het jaar 2028 neemt de algemene uitkering toe met € 2,1 miljoen. In 2029 neemt het toe met € 1,9 miljoen en in 2030 met afgerond € 3 miljoen.

In raadsmededeling 71-2026 Meicirculaire 2026 staat een gedetailleerde verklaring van de cijfers.

Overige baten en lasten

Aan de batenkant worden op dit taakveld de negatieve begrotingssaldo's gepresenteerd. Het verschil aan de lastenkant is toe te rekenen aan de verschuiving van de doorbelasting van de loonkosten.

Daarnaast maakt onvoorzien onderdeel uit van dit taakveld. De post onvoorzien wordt afgeraamd naar nihil. Gelet op de actuele financiële ontwikkelingen en het uitgangspunt van reëel begroten zijn bekende risico's zoveel mogelijk afgedekt binnen bestaande budgetten en reserves. Eventuele resterende of nieuwe risico's worden opgevangen via de Reserve risico's, waardoor het aanhouden van een afzonderlijk budget voor onvoorzien uitgaven niet langer noodzakelijk wordt geacht. Het resterende budget valt om die reden vrij. De 'Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Aalten (artikel 212 Gemeentewet)', waarin het kader met betrekking tot de post onvoorzien opgenomen is, gaat hierop in het najaar aangepast worden.

Vennootschapsbelasting

De afgelopen jaren is er geen vennootschapsbelasting betaald. De verwachting op dit moment is dat dit de komende jaren zo blijft. Om die reden is er voorlopig geen verschuldigde vennootschapsbelasting begroot.

Mutaties reserves

In het overzicht reserves en voorzieningen worden de reserve mutaties 2027 en volgende jaren toegelicht. Het grote verschil ten opzichte van 2026 komt voornamelijk door de toevoegingen en onttrekkingen aan de Algemene reserve, reserve risico's en de reserve overlopende posten.

Sinds 1 januari 2024 is het onder voorwaarden toegestaan om het surplus van de Algemene reserve in te zetten ter dekking van structurele lasten. Het surplus betreft dat deel van de Algemene reserve dat niet benodigd is voor het afdekken van risico's (de benodigde weerstandscapaciteit). Van dit surplus mag jaarlijks maximaal 10% ingezet worden als structureel dekkingsmiddel. Daarbij geldt dat de solvabiliteit minimaal 20% bedraagt, het weerstandsvermogen op basis van een risico-inventarisatie als voldoende wordt beoordeeld en wordt voldaan aan de voorwaarden van het provinciaal toezicht. De inzet van het surplus wordt hierbij aangemerkt als een structurele baat.

Om te komen tot een structureel sluitende begroting voor 2027 wordt € 1.182.000 ingezet uit het surplus van de Algemene reserve. Deze inzet voldoet aan de hiervoor geldende voorwaarden.

Uit het overzicht van incidentele baten en lasten blijkt dat de incidentele baten in 2027 de incidentele lasten met € 883.000 overstijgen. Voorgesteld wordt dit incidentele overschot van € 883.000 toe te voegen aan de Algemene reserve, zodat de omvang van de reserve en daarmee de financiële weerbaarheid zoveel mogelijk op peil blijven. Deze toevoeging wordt conform het BBV als incidentele last verwerkt. Na verwerking van deze toevoeging zijn de incidentele baten en lasten in 2027 per saldo in evenwicht.

Per saldo leidt de inzet van het surplus van de Algemene reserve van € 1.182.000 en het incidenteel versterken van de Algemene reserve van € 883.000 in 2027 tot een netto onttrekking van € 299.000 aan de Algemene reserve. Zie ook het overzicht reserves en voorzieningen.

Resultaat van de rekening van baten & lasten

Op dit taakveld wordt alleen het positieve jaarrekeningresultaat in 2025 van € 3.064.000 gepresenteerd.

Overzicht van baten en lasten, ingedeeld naar taakvelden

Hieronder staan de werkelijke cijfers 2025, raming na wijziging 2026 en raming 2027-2030 uitgesplitst per taakveld conform het BBV.

bedragen x € 1.000

0. Bestuur en ondersteuning	Werkelijk 2025	Raming na wijziging 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Baten						
Bestuur	-63	-49	-50	-50	-50	-50
Burgerzaken	-1.151	-1.060	-1.332	-1.215	-688	-636
Beheer overige gebouwen en gronden	-1.278	-536	-1.026	-487	-486	-486
Overhead	-450	-129	-134	-134	-134	-134
Treasury	-702	-572	-601	-591	-576	-586
OZB woningen	-4.003	-4.074	-4.108	-4.108	-4.108	-4.108
OZB niet-woningen	-1.864	-1.919	-1.934	-1.934	-1.934	-1.934
Belastingen overig	-101	-55	-56	-57	-57	-57
Algemene uitkering en overige uitkeringen GF	-67.823	-67.945	-69.751	-66.680	-66.845	-67.469
Overige baten en lasten	-38	-1.091	-532	-5.443	-5.914	-5.645
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	-8.980	-6.553	-2.070	-822	-644	-594
Resultaat van de rekening van baten & lasten	0	0	0	0	0	0
	-86.453	-83.983	-81.594	-81.521	-81.436	-81.699
Lasten						
Bestuur	3.219	2.793	2.347	2.347	2.347	2.347
Burgerzaken	1.281	1.928	2.201	1.974	1.562	1.617
Beheer overige gebouwen en gronden	2.913	3.181	1.822	1.690	1.484	1.016
Overhead	13.703	11.785	13.488	13.376	13.352	13.345
Treasury	307	278	281	706	1.077	1.360
OZB woningen	285	110	319	330	343	356
OZB niet-woningen	159	185	86	89	92	96
Belastingen overig	129	491	65	65	65	65
Algemene uitkering en overige uitkeringen GF	5	6	6	6	6	6
Overige baten en lasten	-308	557	217	327	126	76
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	8.744	2.078	1.525	2.177	2.224	2.259
Resultaat van de rekening van baten & lasten	3.064	0	0	0	0	0
	33.501	23.392	22.357	23.087	22.678	22.543
Totaal 0. Bestuur en ondersteuning	-52.952	-60.591	-59.237	-58.434	-58.758	-59.156
1. Veiligheid						
Baten						
Crisisbeheersing en brandweer	-2	-2	-2	-2	-2	-2
Openbare orde en veiligheid	-102	-101	-16	-16	-16	-16
	-104	-103	-18	-18	-18	-18
Lasten						
Crisisbeheersing en brandweer	2.059	2.089	2.261	2.303	2.297	2.312
Openbare orde en veiligheid	1.071	1.216	1.232	1.229	1.238	1.229
	3.130	3.305	3.493	3.532	3.535	3.541
Totaal 1. Veiligheid	3.026	3.202	3.475	3.514	3.517	3.523
2. Verkeer, vervoer en waterstaat						
Baten						
Verkeer en vervoer	-313	-105	-144	-144	-144	-144
Parkeren	0	-1	0	0	0	0
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
	-313	-106	-144	-144	-144	-144
Lasten						
Verkeer en vervoer	3.486	5.121	4.275	4.598	4.867	4.987
Parkeren	33	70	23	23	23	23
Openbaar vervoer	18	20	3	3	3	3
	3.537	5.211	4.301	4.624	4.893	5.013
Totaal 2. Verkeer, vervoer en waterstaat	3.224	5.105	4.157	4.480	4.749	4.869

3. Economie	Werkelijk 2025	Raming na wijziging 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Baten						
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-120	-34	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-33	-38	-39	-39	-39	-39
Economische promotie	-322	-318	-324	-324	-324	-324
	-475	-390	-363	-363	-363	-363
Lasten						
Economische ontwikkeling	55	87	91	91	91	91
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	71	31				
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	69	72	50	52	52	52
Economische promotie	192	250	241	241	241	241
	387	440	382	384	384	384
Totaal 3. Economie	-88	50	19	21	21	21
4. Onderwijs						
Baten						
Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	-20	-38	-117	-117	-117	-117
Onderwijsbeleid en leerling zaken	-544	-312	-312	-312	-312	-312
	-564	-350	-429	-429	-429	-429
Lasten						
Openbaar basisonderwijs	16	9	9	9	9	9
Onderwijshuisvesting	1.302	1.879	1.102	1.081	1.063	1.058
Onderwijsbeleid en leerling zaken	1.584	1.386	1.487	1.487	1.487	1.487
	2.902	3.274	2.598	2.577	2.559	2.554
Totaal 4. Onderwijs	2.338	2.924	2.169	2.148	2.130	2.125
5. Sport, cultuur en recreatie						
Baten						
Sportbeleid en activering	-246	-199	-31	-31	-31	-31
Sportaccommodaties	-304	-646	-245	-245	-245	-245
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	-340	0	0	0	0	0
Musea	0	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	-32	-13	-13	-13	-13	-13
Media	-27	0	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-65	-321	-67	-67	-67	-67
	-1.014	-1.179	-356	-356	-356	-356
Lasten						
Sportbeleid en activering	526	621	344	344	344	344
Sportaccommodaties	1.774	2.271	1.998	1.940	1.939	1.938
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	602	264	266	266	266	288
Musea	354	375	392	381	380	379
Cultureel erfgoed	151	131	147	130	130	130
Media	745	765	655	655	655	655
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.123	3.088	2.749	2.687	2.690	2.691
	6.275	7.515	6.551	6.403	6.404	6.425
Totaal 5. Sport, cultuur en recreatie	5.261	6.336	6.195	6.047	6.048	6.069

6. Sociaal domein	Werkelijk 2025	Raming na wijziging 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Baten						
Samenkracht en burgerparticipatie	-4.124	-4.056	-1.556	-1.556	-1.374	-906
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-17	0	0	0	0	0
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	-31	0	0	0	0	0
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-62	-24	-24	-24	-24	-24
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-90	-30	0	0	0	0
Inkomensregelingen	-6.261	-6.523	-6.719	-6.897	-7.095	-7.095
WSW en beschut werk	-6	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	-5	0	0	0	0	0
Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	0	0	0	0	0	0
Huishoudelijke hulp (Wmo)	-295	-282	-287	-487	-487	-487
Begeleiding (Wmo)	0	0	0	0	0	0
Dagbesteding (Wmo)	0	0	0	0	0	0
Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp ambulant lokaal	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp ambulant regionaal	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp ambulant landelijk	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	0	0	0	0	0
PGB Wmo	0	0	0	0	0	0
PGB Jeugd	0	0	0	0	0	0
Beschermd wonen (Wmo)	-335	0	0	0	0	0
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	0	0	0	0	0	0
Jeugdbescherming	0	0	0	0	0	0
Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	0
Coördinatie en beleid Wmo	0	0	0	0	0	0
Coördinatie en beleid Jeugd	0	0	0	0	0	0
	-11.226	-10.915	-8.586	-8.964	-8.980	-8.512
Lasten						
Samenkracht en burgerparticipatie	5.851	6.059	4.487	4.655	4.613	4.613
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	94	1.899	2.022	2.022	2.022	2.022
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	217	274	227	227	227	227
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	738	733	778	778	778	778
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	90	80	51	51	51	51
Inkomensregelingen	10.785	10.957	11.277	11.852	12.256	12.412
WSW en beschut werk	6.813	6.486	6.416	5.992	5.677	5.262
Arbeidsparticipatie	621	719	747	758	771	778
Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	1.242	990	1.025	1.025	1.025	1.025
Huishoudelijke hulp (Wmo)	4.186	4.461	4.621	4.621	4.621	4.621
Begeleiding (Wmo)	3.709	3.789	3.925	3.925	3.925	3.925
Dagbesteding (Wmo)	11	0	0	0	0	0
Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	2	5	5	5	5	5
Jeugdhulp ambulant lokaal	5.614	6.090	6.309	6.309	6.309	6.309
Jeugdhulp ambulant regionaal	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp ambulant landelijk	87	68	70	70	70	70
Jeugdhulp met verblijf lokaal	2.623	2.526	2.617	2.617	2.617	2.617
Jeugdhulp met verblijf regionaal	1.129	956	990	990	990	990
Jeugdhulp met verblijf landelijk	156	137	142	142	142	142
PGB Wmo	302	532	551	551	551	551
PGB Jeugd	70	47	49	49	49	49
Beschermd wonen (Wmo)	62	278	16	16	16	16
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	0	19	19	19	19	19
Jeugdbescherming	273	244	253	253	253	253
Jeugdreclassering	77	75	77	77	77	77
Coördinatie en beleid Wmo	969	612	673	673	673	673
Coördinatie en beleid Jeugd	861	12	12	12	12	12
	46.582	48.048	47.359	47.689	47.749	47.497
Totaal 6. Sociaal domein	35.356	37.133	38.773	38.725	38.769	38.985

7. Volksgezondheid en milieu						
Baten						
Volksgezondheid	-269	-52	0	0	0	0
Riolering	-2.199	-2.528	-3.345	-3.479	-3.584	-3.621
Afval	-2.531	-2.520	-2.642	-2.644	-2.649	-2.652
Milieubeheer	-1.078	-5.690	-11	-929	-929	-929
Begraafplaatsen en crematoria	-335	-334	-341	-341	-341	-341
	-6.412	-11.124	-6.339	-7.393	-7.503	-7.543
Lasten						
Volksgezondheid	1.628	1.546	1.638	1.651	1.678	1.706
Riolering	1.884	2.155	2.509	2.643	2.749	2.796
Afval	2.106	2.046	2.195	2.168	2.171	2.175
Milieubeheer	2.571	8.351	2.612	2.537	2.537	2.537
Begraafplaatsen en crematoria	325	288	328	311	311	311
	8.514	14.386	9.282	9.310	9.446	9.525
Totaal 7. Volksgezondheid en milieu	2.102	3.262	2.943	1.917	1.943	1.982
8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing						
	Werkelijk 2025	Raming na wijziging 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Baten						
Ruimte en leefomgeving	-738	-300	-141	-59	-59	-59
Grondexploitatie (niet-bedrijven terrein)	-1.250	-1.406	-436	-197	-95	-73
Wonen en bouwen	-559	-581	-449	-449	-449	-449
	-2.547	-2.287	-1.026	-705	-603	-581
Lasten						
Ruimte en leefomgeving	1.498	1.893	600	596	596	596
Grondexploitatie (niet-bedrijven terrein)	1.509	1.375	433	193	91	70
Wonen en bouwen	1.273	1.598	1.498	1.498	1.496	1.496
	4.280	4.866	2.532	2.287	2.184	2.163
Totaal 8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	1.733	2.579	1.506	1.582	1.581	1.582
Totaal baten en lasten						
Totaal Baten	-109.108	-110.437	-98.855	-99.893	-99.832	-99.645
Totaal Lasten	109.108	110.437	98.855	99.893	99.832	99.645
	0	0	0	0	0	0

Het begrotingssaldo is verwerkt in Taakveld 0; Overige baten en lasten.

Het rekeningresultaat is verwerkt in Taakveld 0; Resultaat van de rekening van baten en lasten.

Investeringschema

bedragen x € 1.000

	Invester- ing 2027	Kapitaal lasten 2027	Investe- ring 2028	Kapitaal lasten 2028	Investe- ring 2029	Kapitaal lasten 2029	Investe- ring 2030	Kapitaal lasten 2030
30km zone Bredevoort instellen	0	0	35	1	0	2	0	2
Aaldersbeeklaan	0	0	0	0	240	7	1.677	63
Aaldershuuslaan Dinxperlo renovatie gemaal	40	1	0	1	0	1	0	1
Abel Tasmanstraat	20	1	143	5	41	8	0	8
Acaciastraat	41	1	287	11	82	16	0	17
Beeklaan	1.748	65	499	97	0	101	0	100
Beggelderijk (Nieuwstraat Keminkswede)	717	27	205	40	0	41	0	41
Bleekwal	55	2	387	14	111	22	0	22
Bomen	120	2	120	5	120	8	0	9
Burg Schepersstraat	42	1	297	11	85	16	0	17
Burg van Kluyvestraat	97	3	676	25	193	38	0	39
Churchillstraat	51	2	359	13	102	20	0	21
Dennenoord	57	2	400	15	114	22	0	23
Dinxperlosestraatweg relining riool	915	15	0	23	0	23	0	23
Eisenhowerstraat	50	2	348	13	100	19	0	20
Eligiusstraat	0	0	0	0	65	2	457	17
Fietsroutes naar industrieterrein Aalten	0	0	0	0	300	12	0	15
Gielinklaan Dinxperlo renovatie gemaal	40	1	0	1	0	1	0	1
Goudenregenplein	61	2	430	16	123	24	0	25
Het Grotenhuis	73	2	512	19	146	28	0	30
Heurne	0	0	407	16	0	20	0	20
Izermanstraat (zijstraten)	0	0	87	3	606	23	173	34
Jacob Catsstraat	0	0	32	1	224	8	64	12
Jupiter	0	0	80	2	559	21	160	31
Keizersweg relinen (Slaadreef-Dinxperlosestraat)	0	0	1.120	19	0	29	0	28
Keminkswede (Beggelderijk en huisnr 14)	820	31	234	46	0	47	0	47
Kruittorenstraat (Izermanstr-Slingeplas)	248	4	0	6	0	6	0	6
Ludgerstraat	0	0	178	5	1.249	47	357	69
Magnoliaplein	37	1	256	10	73	14	0	15
Margriestraat	59	2	410	15	117	23	0	24
Marijkestraat	88	3	615	23	176	34	0	35
Materieel	150	15	100	26	100	37	460	83
Meibrink (Aaltenseweg-Aaldersbeeklaan)	0	0	0	0	0	0	327	5
Meidoornstraat	57	2	396	15	113	22	0	23
Molenkamp	512	19	146	28	0	30	0	29
Nijverheidsweg (Bodendijk-Bocholtsestraatweg)	0	0	61	2	430	16	123	24
Openbare verlichting	300	10	300	23	250	33	250	44
Orion	0	0	64	2	447	17	128	25
Pater Jan de Vriesstraat (deel 1)	29	1	205	8	59	11	0	12
Polstraat (Aalten)	0	0	188	6	1.317	49	376	73
Pompunits Hollenberg,Barlo,Lintelo,IJzerlo,	245	4	0	6	0	6	0	6
Prins Hendrikstraat	56	2	389	15	111	22	0	22
Prunusstraat	39	1	275	10	78	15	0	16
Put renovatie Barlo/Haart/Grevinkweg	0	0	150	3	0	4	0	4
Relinen Bocholtsestraatweg Plein Zuid Nijver- heidsweg	0	0	0	0	0	0	381	6
Relinen Koeweide (Dijkstraat/Boomkampstraat)	0	0	107	2	0	3	0	3
Roelvinkstraat	182	6	1.275	48	364	71	0	74
Rooseveltstraat	50	2	348	13	100	19	0	20
Spinkatstraat	54	2	379	14	108	21	0	22
Staringstraat	0	0	70	2	492	18	141	27
Trompstraat	44	1	307	12	88	17	0	18
Tubantenstraat	0	0	0	0	160	5	1.118	42
Uitbreiding Triangel	6.130	162	0	216	0	215	0	213
Varsveldsestraatweg	1.854	69	530	103	0	107	0	106
Vondelstraat, Jacob Catsstraat, Staringstraat	0	0	26	1	179	7	51	10
Wandelvoorziening bedrijventerrein Aalten en Dinxperlo	0	0	0	0	0	0	120	5
Welinkweg (Ds van Dijkstraat en Europastraat)	41	1	287	11	82	16	0	17
Totale investeringen	15.122	467	13.720	1.022	9.304	1.444	6.363	1.744

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten van een gemeente waarvoor geen specifiek bestedingsdoel is bepaald. Dat betekent dat de gemeente deze 'vrij' kan besteden.

bedragen x € 1.000

	Werkelijk 2025	Raming na wijziging 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Algemene lokale heffingen	-5.683	-5.546	-5.919	-5.905	-5.889	-5.872
Algemene uitkering	-67.818	-67.945	-69.751	-66.680	-66.845	-67.469
Dividend	-434	-412	-448	-448	-448	-448
Saldo financieringsfunctie	39	118	127	560	946	1.223
Totaal	-73.896	-73.785	-75.991	-72.473	-72.236	-72.566

bedragen x € 1.000

Dividenden	Werkelijk 2025	Raming na wijziging 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Alliander	-273	-269	-305	-305	-305	-305
BNG	-48	-37	-37	-37	-37	-37
ROVA	-113	-106	-106	-106	-106	-106
	-434	-412	-448	-448	-448	-448

Overzicht reserves en voorzieningen

Reserves

	bedragen x € 1.000									
	01.01. 2027	Mutaties 2027	01.01. 2028	Mutaties 2028	01.01. 2029	Mutaties 2029	01.01. 2030	Mutaties 2030	01.01. 2031	
Algemene reserve	15.246	-299	14.947	0	14.947	0	14.947	0	14.947	
Begrotingsresultaat	0	0	0	-4.911	-4.911	-5.382	-10.293	-5.113	-15.406	
Reserve risico's	4.450	0	4.450	0	4.450	0	4.450	0	4.450	
Totaal Algemene reserve	19.696	-299	19.397	-4.911	14.486	-5.382	9.104	-5.113	3.991	
Overige reserves:										
Wegenonderhoud	242	157	399	157	556	157	713	157	870	
Onderhoud gem. gebouwen	1.519	-94	1.425	96	1.521	111	1.632	126	1.758	
Huisvesting onderwijs	4.293	-8	4.285	1.580	5.865	1.612	7.477	1.632	9.109	
Formatie en organisatie	2.456	-301	2.155	-478	1.677	-300	1.377	-250	1.127	
Inkoop zorg	100	0	100	0	100	0	100	0	100	
Aandachtsgroepen	2.825	0	2.825	0	2.825	0	2.825	0	2.825	
Slingepas-t Broock	567	0	567	0	567	0	567	0	567	
Totaal overige reserves	12.002	-246	11.756	1.355	13.111	1.580	14.691	1.665	16.356	
Totaal reserves	31.698	-545	31.153	-3.556	27.597	-3.802	23.795	-3.448	20.347	

> Toelichting reserves

Algemene reserve

Sinds 1 januari 2024 is het onder voorwaarden toegestaan om het surplus van de Algemene reserve in te zetten ter dekking van structurele lasten. Het surplus betreft dat deel van de Algemene reserve dat niet benodigd is voor het afdekken van risico's (de benodigde weerstandscapaciteit). Van dit surplus mag jaarlijks maximaal 10% ingezet worden als structureel dekkingsmiddel. Daarbij geldt dat de solvabiliteit minimaal 20% bedraagt, het weerstandsvermogen op basis van een risico-inventarisatie als voldoende wordt beoordeeld en wordt voldaan aan de voorwaarden van het provinciaal toezicht. De inzet van het surplus wordt hierbij aangemerkt als een structurele baat. Om te komen tot een structureel sluitende begroting voor 2027 wordt € 1.182.000 ingezet uit het surplus van de Algemene reserve. Deze inzet voldoet aan de hiervoor geldende voorwaarden.

Uit het overzicht van incidentele baten en lasten blijkt dat de incidentele baten in 2027 de incidentele lasten met € 883.000 overstijgen. Voorgesteld wordt dit incidentele overschot van € 883.000 toe te voegen aan de Algemene reserve, zodat de omvang van de reserve en daarmee de financiële weerbaarheid zoveel mogelijk op peil blijven. Deze toevoeging wordt conform het BBV als incidentele last verwerkt. Na verwerking van deze toevoeging zijn de incidentele baten en lasten in 2027 per saldo in evenwicht.

Per saldo leidt de inzet van het surplus van de Algemene reserve van € 1.182.000 en het incidenteel versterken van de Algemene reserve van € 883.000 in 2027 tot een netto onttrekking van € 299.000 aan de Algemene reserve. Zie ook het overzicht reserves en voorzieningen.

De komende jaren zijn er forse tekorten maar zoals in de inleiding al geschreven wordt er een ombuigings-traject voor de komende jaren voorgesteld.

Reserve risico's

Op basis van het geactualiseerde overzicht van de risico's is de aan te houden reserve voor de gemeente Aalten volgens de berekening bij jaarrekening 2025 € 4,45 miljoen. Dit houdt in dat, als de gemeente Aalten dit bedrag als reserve op haar balans aanhoudt, zij in 90 van de 100 jaar voldoende risicoreserves heeft om de schades op te vangen.

Reserve wegenonderhoud

Het saldo van deze reserve is gerelateerd aan de onderhoudsplannen. Jaarlijks wordt € 415.000 aan deze reserve toegevoegd en worden de werkelijke kosten voor het groot onderhoud op basis van het meerjaren-onderhoudsplan (MJOP) aan de reserve onttrokken.

Reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen

Het saldo van deze reserve is gerelateerd aan de onderhoudsplannen. Jaarlijks wordt € 164.000 aan deze reserve toegevoegd en worden de werkelijke kosten voor het groot onderhoud op basis van het MJOP aan de reserve onttrokken.

Reserve huisvesting onderwijs

Jaarlijks wordt de toevoeging aan de reserve verhoogd met € 20.000. In 2026 is besloten om de oorspronkelijk toevoeging 2027 van € 210.000 te verlagen met € 150.000 ter dekking van de kapitaallasten van de uitbreiding van de Triangel. De voeding voor 2028 is bepaald op € 230.000; daarnaast worden de geraamde kapitaallasten voor de nieuwbouw Schaersvoorde vanaf 2028 ook toegevoegd aan deze reserve. In 2027 worden ook de kosten ad € 18.000 gedekt van de tijdelijke huisvesting CBS De Høve gedekt.

Reserve formatie en organisatie

Deze reserve heeft het karakter van een schommelfonds. De mutaties op de personeelsbudgetten verlopen via deze reserve.

Reserve inkoop zorg

Deze reserve is bedoeld om alle tekorten en overschotten op de zorg te kunnen verrekenen.

Reserve Aandachtsgroepen

In 2026 is de reserve ingesteld om de uitgaven die in de komende jaren gepaard gaan met de huisvesting van aandachtsgroepen en niet vergoed worden door het Rijk, op te kunnen vangen.

Reserve grondexploitatie Slingeplas-'t Broock

Voor de toekomstige realisatie van de gebiedsontwikkeling Slingeplas- 't Broock is € 567.000 gerealiseerd.

Reserve Inkoop zorg

Deze reserve is ingesteld om mogelijke toekomstige tegenvallers binnen de kosten van in te kopen zorgtrajecten te dekken. Aan het eind van het boekjaar worden alle overschotten of tekorten op de zorg verrekend met deze reserve.

Voorzieningen

bedragen x € 1.000									
	01.01.2027	Mutaties 2027	01.01.2028	Mutaties 2028	01.01.2029	Mutaties 2029	01.01.2030	Mutaties 2030	01.01.2031
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's									
Wachtgeld wethouders	287	-115	172	-107	65	-65	0	0	0
APPA (Pensioenen Wethouders)	4.860	-195	4.665	-195	4.470	-195	4.275	-195	4.080
RVU (Regeling voor Vervroegde Uittreding)	161	-118	43	-43	0	0	0	0	0
Voorziening verlofsparen	452	0	452	0	452	0	452	0	452
Totaal	5.760	-428	5.332	-345	4.987	-260	4.727	-195	4.532
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is									
Afval	270	0	270	0	270	0	270	0	270
Riool	1.400	-765	635	0	635	0	635	0	635
Totaal	1.670	-765	905	0	905	0	905	0	905
Totaal Voorzieningen	7.430	-1.193	6.237	-345	5.892	-260	5.632	-195	5.437

> Toelichting voorzieningen

Voorziening Wachtgelden wethouders

Uit deze voorziening worden de wachtgeldverplichtingen van voormalige wethouders betaald. In 2026 is de voorziening gevormd, de verplichting bestaat gedurende drie jaar en twee maanden.

Voorziening APPA (pensioen wethouders)

Op grond van actuele berekeningen wordt de voorziening voor de pensioenverplichtingen van (gewezen) wethouders jaarlijks op peil gebracht. Uitgangspunt hierbij is het standaardtarief rekenrente dat De Nederlandsche Bank hanteert. Hiervoor wordt bij de wethouders een premie ingehouden.

Voorziening RVU (Regeling voor Vervroegde Uittreding)

Personeelsleden die hiervoor in aanmerking komen worden uit deze voorziening betaald.

Voorziening verlofsparen

Medewerkers kunnen deelnemen aan verlofsparen. Gespaarde uren mogen ze inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en deze uren verjaren niet. Aangezien hier sprake is van arbeidskosten gerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en afbouw kennen, moet hiervoor een voorziening worden gevormd.

Voorziening afval

Conform het BBV moet er een voorziening gevormd worden voor de middelen die van derden verkregen zijn en waarvan de bestemming gebonden is. De kosten van afval verlopen budgettair neutraal en het overschot of tekort wordt verrekend met deze voorziening. Er zijn rijksontwikkelingen gaande met betrekking tot verwerking van de afvalstromen. Het is nog niet duidelijk welke invloed dit heeft op de tarieven, vandaar dat we in de jaren 2027 tot en met 2029 geen mutaties hebben opgenomen.

Voorziening riool

Conform het BBV moet er een voorziening gevormd worden voor de middelen die van derden verkregen zijn en waarvan de bestemming gebonden is. De kosten van riolering verlopen budgettair neutraal en het overschot of tekort wordt verrekend met deze voorziening. In 2027 wordt conform het WRKP de tarieven opnieuw bepaald, afhankelijk van deze uitkomst wordt ook de onttrekking of toevoeging aan de voorziening opnieuw berekend. Dit is de reden waarom de jaarschijven 2028 en 2029 op nul staan.

Overzicht incidentele baten en lasten, structurele mutaties reserves en structureel begrotingssaldo

Vanuit het BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Op die manier wordt beoordeeld of en in hoeverre sprake is van een sluitende begroting. Wij dekken de incidentele lasten zoveel als mogelijk met incidentele baten. Voor het bepalen van de incidentele baten en lasten is de 'notitie structurele en incidentele baten en lasten' als uitgangspunt genomen. In de verordening 212 is er bepaald dat alleen bedragen boven de € 50.000 worden toegelicht. Onderstaand schema geeft inzicht in de incidentele posten uit de begroting 2027-2030.

bedragen x € 1.000				
Omschrijving incidentele lasten	2027	2028	2029	2030
Programma 1 Ruimte				
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	103	35	35	35
Onderhoud wegen	258	258	258	258
Omgevingsdienst Achterhoek	75	0	0	0
Grondexploitatie	436	197	95	73
Programma 2 Sociaal Domein				
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	34	11	12	11
Onderwijshuisvesting	68	0	0	0
Programma 3 Bedrijfsvoering				
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	125	39	39	40
Personeel en organisatie	530	580	300	250
Aan- en verkopen gemeentelijke eigendommen	151	0	0	0
Algemene reserve	883	0	0	0
Totaal incidentele lasten	2.663	1.120	739	667
Omschrijving incidentele baten	2027	2028	2029	2030
Programma 1 Ruimte				
Grondexploitatie	436	197	95	73
Onttrekking aan voorziening Riolering	765	0	0	0
Programma 3 Bedrijfsvoering				
Aan- en verkopen gemeentelijke eigendommen	574	0	0	0
Reserve Onderhoud wegen	258	258	258	258
Reserve Onderhoud gem. gebouwen	261	86	86	86
Reserve Onderwijshuisvesting	68	0	0	0
Reserve Formatie en organisatie	301	478	300	250
Totaal incidentele baten	2.663	1.019	739	667
Totaal incidentele baten en lasten	0	101	0	0

Programma 1 Ruimte

De lasten voor groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen en wegen worden gedekt door de bijbehorende reserves.

Met betrekking tot de riolering zijn de lasten en baten budgettair neutraal opgenomen; De rioolheffing dekt echter niet alle lasten, daarom wordt een onttrekking aan de voorziening gedaan.

De lasten en baten voor de grondexploitaties verlopen per saldo budgettair neutraal.

Programma 2 Sociaal Domein

De lasten voor groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen worden gedekt door de bijbehorende reserve.

De uitgaven voor de tijdelijke huisvesting Triangel en de Hôve worden gedekt door een onttrekking aan de reserve onderwijshuisvesting.

Programma 3 Bedrijfsvoering

De lasten voor groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen worden gedekt door de bijbehorende reserve. Een deel van de personeelslasten worden gedekt door de reserve Formatie en organisatie. Daarnaast zijn er incidentele lasten vanwege de tijdelijke inhuur voor maatschappelijke begeleiding en op burgerzaken als gevolg van een hoger verwacht aantal uit te geven reisdocumenten.

Conform de BBV voorschriften moeten alle baten en lasten gemoeid met aan- en verkopen van gemeentelijke eigendommen aangemerkt worden als incidenteel.

Daarnaast wordt er incidenteel € 883.000 toegevoegd aan de Algemene reserve, zodat de omvang van de reserve en daarmee de financiële weerbaarheid zoveel mogelijk op peil blijven. Deze toevoeging wordt conform het BBV als incidentele last verwerkt. Na verwerking van deze toevoeging zijn de incidentele baten en lasten in 2027 per saldo in evenwicht.

Conform BBV geven we ook inzicht in de structurele mutaties op de reserves.

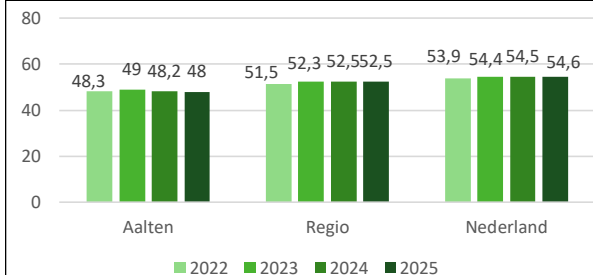
Reserves	2027	2028	2029	2030
Algemene Reserve	-1.182	0	0	0
Onderhoud wegen	414	414	414	414
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	167	183	198	213
Onderwijshuisvesting	60	1.580	1.612	1.632
Totaal structurele mutaties reserves	-541	2.177	2.224	2.259

Daarnaast geven we een overzicht van het structureel begrotingssaldo.

Structureel begrotingssaldo	2027	2028	2029	2030
Totaal lasten	98.855	99.893	99.832	99.645
-/- reserve mutaties	-1.525	-2.177	-2.224	-2.259
Begrotingssaldo	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves en begrotingssaldo	97.330	97.716	97.608	97.386
Totaal baten	98.855	99.893	99.832	99.645
-/- reserve mutaties	-2.070	-822	-644	-594
Begrotingssaldo	0	-4.911	-5.382	-5.113
Baten exclusief reserves en begrotingssaldo	96.785	94.160	93.806	93.938
Saldo van baten en lasten exclusief reserves en begrotingssaldo	-545	-3.556	-3.802	-3.448
Toevoeging reserves	1.525	2.177	2.224	2.259
Onttrekking reserves	2.070	822	644	594
Saldo reserves	545	-1.355	-1.580	-1.665
Geraamd resultaat	0	-4.911	-5.382	-5.113
Incidentele lasten	2.663	1.120	739	667
Incidentele baten	2.663	1.019	739	667
Saldo incidentele baten en lasten	0	101	0	0
Structureel begrotingssaldo	0	-4.810	-5.382	-5.113
	sluitend	tekort	tekort	tekort

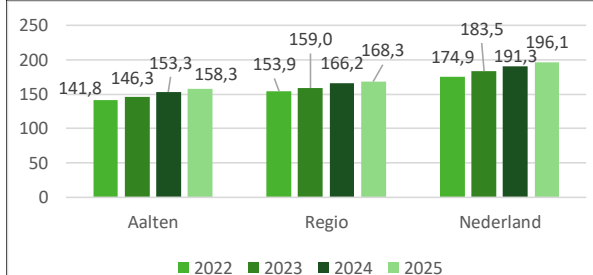
Programma 1 Ruimte

Functiemenging



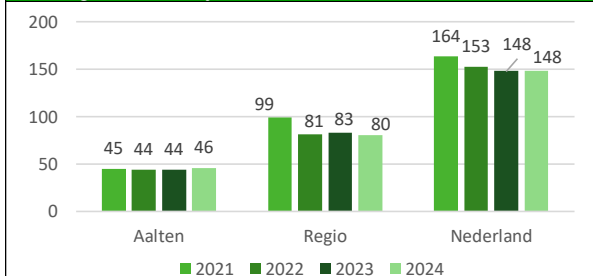
De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen. (Bron: LISA)

Vestigingen van bedrijven



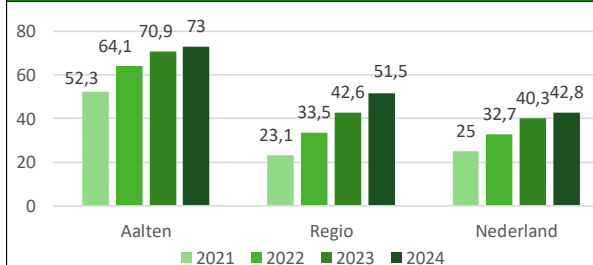
Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar. (Bron: LISA)

Omvang huishoudelijk restafval



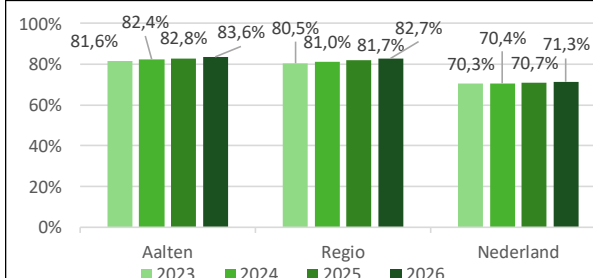
Het niet gescheiden ingezameld huishoudelijk restafval, aantal kilo per inwoner. (Bron: CBS)

Hernieuwbare elektriciteit



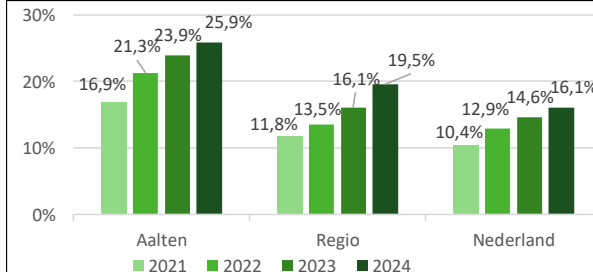
Het % hernieuwbare elektriciteit, opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa, ten opzichte van het totaal aan elektriciteit. (Bron: CBS)

Demografische druk



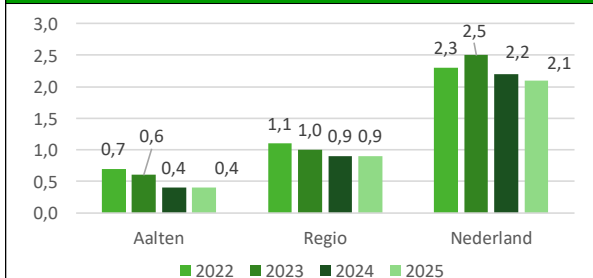
De som van het aantal personen van 0-20 jaar en ≥ 65 jaar in verhouding tot de personen van 20-65 jaar. (Bron: CBS)

Hernieuwbare energie



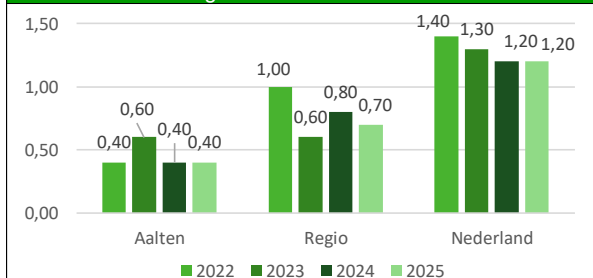
Dit is berekend door de hoeveelheid zelf opgewekte hernieuwbare energie te delen door het totale energiegebruik. Dat laatste is dan de optelsom van de energie die men uit het net betreft plus de energie die men zelf opwekt.

Winkeldiefstallen



Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.

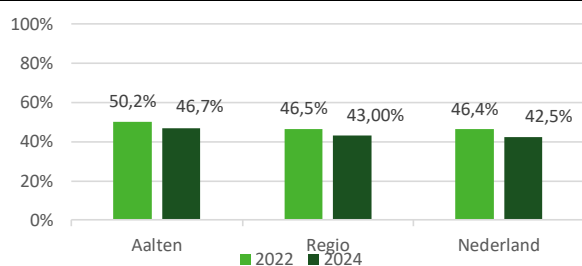
Diefstallen uit woning



Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.

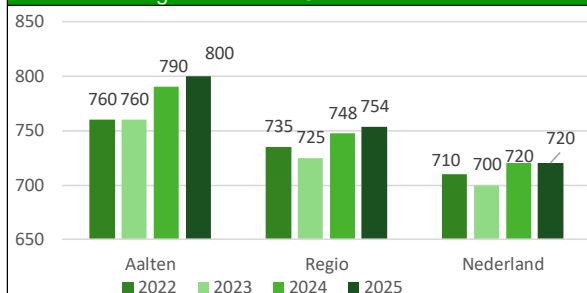
Programma 2 Sociaal Domein

Niet sporters



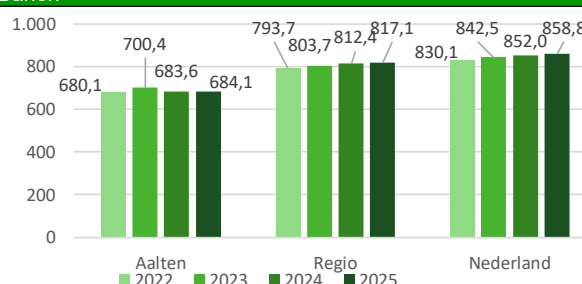
Het percentage inwoners ≥ 19 jaar dat niet wekelijks sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners ≥ 19 jaar. (Bron: Gezondheidsenquête CBS en RIVM)

Maatwerkarrangementen WMO



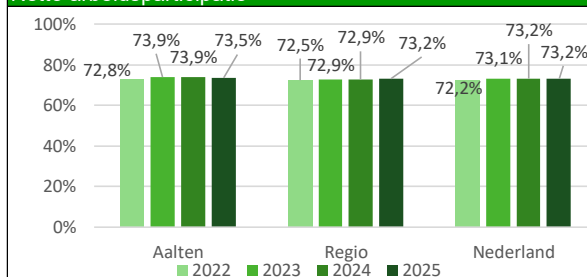
Het aantal personen met een maatwerkarrangement per 1.000 inwoners. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. (Bron: CBS)

Banen



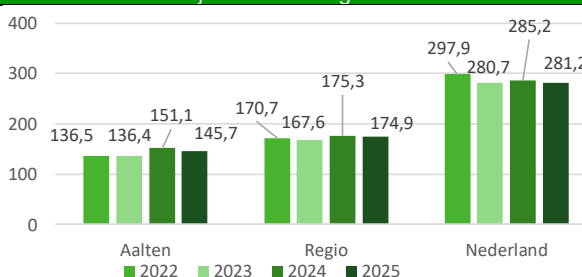
Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar. (Bron: LISA)

Netto arbeidsparticipatie



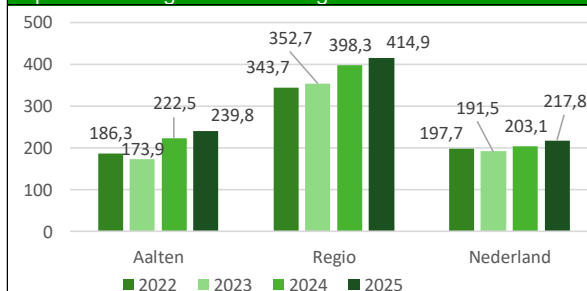
Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking. (Bron: CBS)

Personen met een bijstandsuitkering



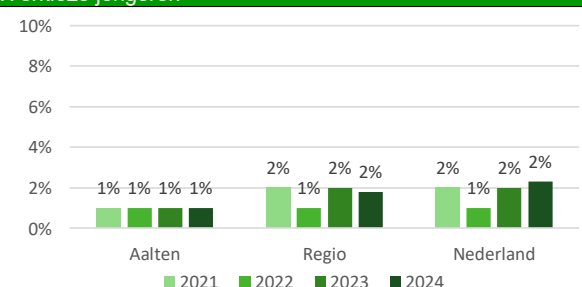
Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners. (Bron: CBS)

Lopende re-integratievoorzieningen



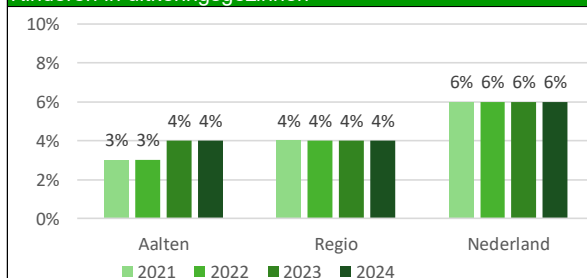
Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar. (Bron: CBS)

Werkloze jongeren



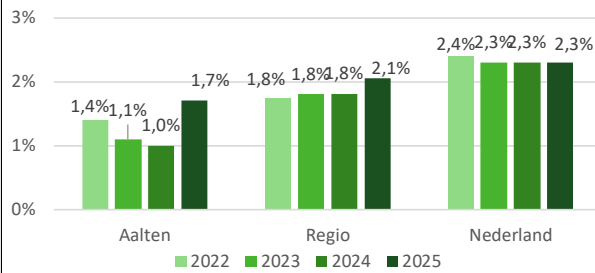
Het percentage werkloze jongeren 16-22 jaar. (Bron: Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel)

Kinderen in uitkeringsgezinnen



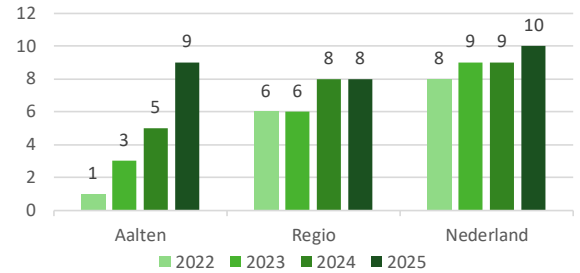
Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. (Bron: Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel)

Voortijdige schoolverlaters



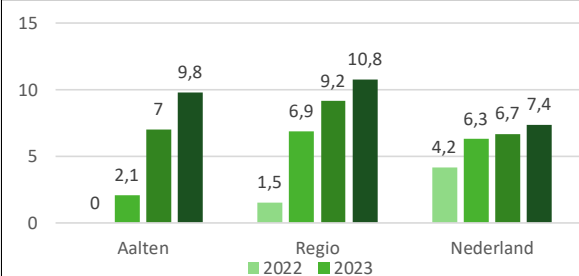
Het % van het totaal aantal leerlingen in de leeftijd 12-23 jaar dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. (Bron: DUO)

Verwijzingen Halt



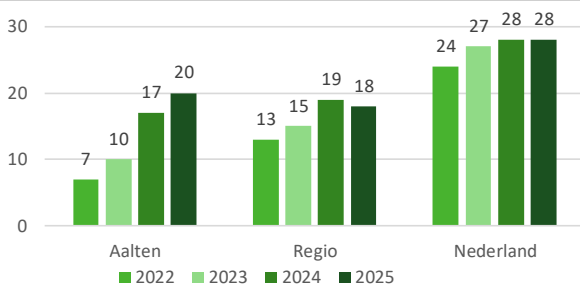
Het aantal verwijzingen naar Halt, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar. De verwijzingen betreffen de verwijzingen van jongeren door: politie, een bijzondere opsporings-ambtenaar of via de officier van justitie. (Bron: Bureau Halt)

Absoluut schoolverzuim



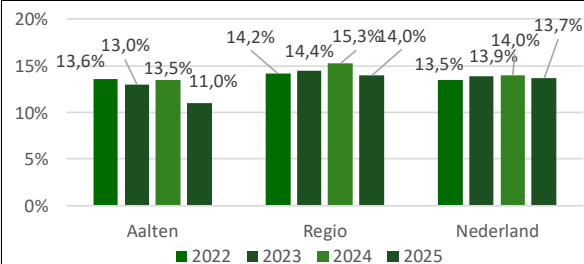
- Absoluut verzuim: Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen in de leeftijd 5-18 jaar. (Bron: Ingrado)

Relatief schoolverzuim



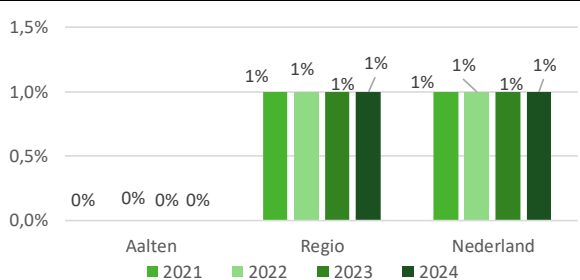
- Relatief verzuim: Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen in de leeftijd 5-18 jaar. (Bron: Ingrado)

Jeugdhulp



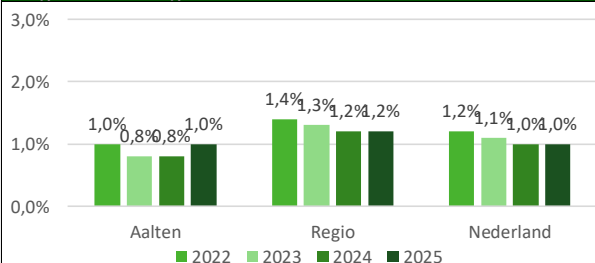
- Jeugdhulp: Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

Delicten



- Jongeren met een delict voor de rechter: Het percentage jongeren 12-21 jaar dat met een delict voor de rechter is verschenen. (Bron: Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel)

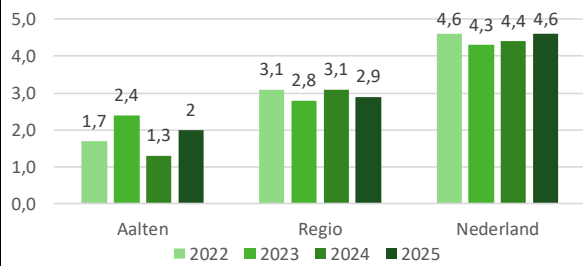
Jeugdbescherming



- Jeugdbescherming: Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. (Bron: CBS)

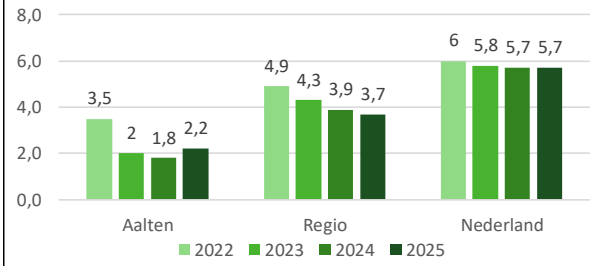
Programma 2 Sociaal Domein

Geweldsmisdrijven



Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld

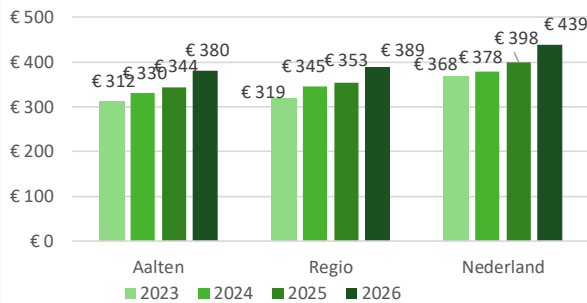
Vernielingen



Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag.

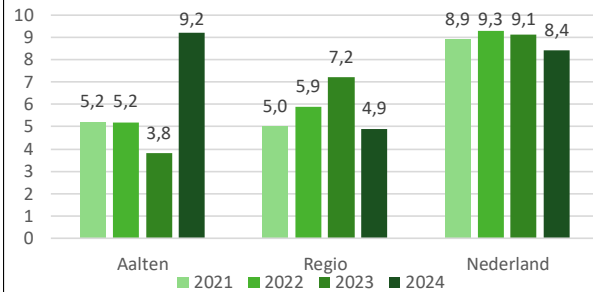
Programma 3 Bedrijfsvoering

Gemiddelde WOZ-waarde



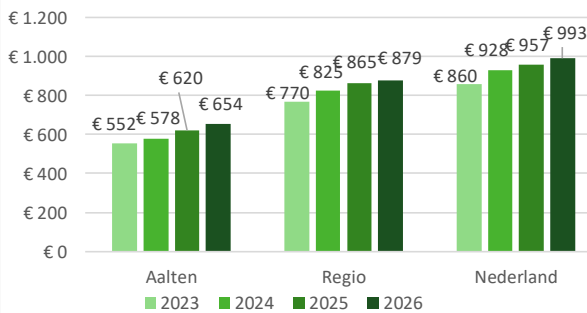
De gemiddelde WOZ-waarde van woningen. (Bron: CBS)
Bedragen x €1.000.

Nieuw gebouwde woningen



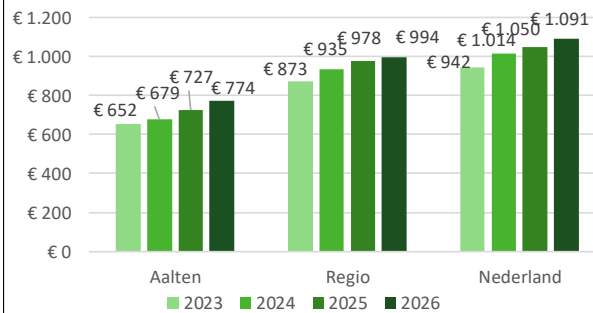
Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen. (Bron: ABF)

Éénpersoonshuishoudens woonlasten



Het gemiddelde totaal in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten. (Bron: COELO)

Meerpersoonshuishouden woonlasten



Het gemiddelde totaal in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten. (Bron: COELO)

Lijst met gebruikte afkortingen

Agem	Achterhoekse Groene Energie Maatschappij	NOG	Noord- en Oost-Gelderland
AOW	Algemene Ouderdomswet	NPVR	Nationaal Programma Vitale Regio's
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers	NS	Netto Schuldquote
AZWA	Aanvullend zorg- en welzijnsakkoord	NV	Naamloze Vennootschap
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten	OAB	Onderwijsachterstandenbeleid
BIE	Bouwgrond in exploitatie	ODA	Omgevingsdienst Achterhoek
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten	OT	Ondersteuningsteam
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar	OVA	Arbeidskostenontwikkeling
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde	OZB	Onroerendzaak Belasting
BUIG	Gebundelde Uitkering	P&C cyclus	Planning en Control cyclus
BV	Besloten Vennootschap	PFAS	Poly- en perfluoralkylstoffen
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst	PO	Primair Onderwijs
CDOKE	Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid	RES	Regionale Energie Strategie
CO2	Koolstofdioxide	ROVA	Regionaal Orgaan Voor Afvalverwerking
DNB	De Nederlandse Bank	RTB-regeling	Richtlijn tijdelijke bescherming
ECAL	Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers	RVU	Regeling voor Vervroegde Uittreding
ECB	Europese Centrale Bank	SD	Sociaal Domein
EMU	Europese Economische en Monetaire Unie	SDG	Sustainable Development Goals
Fido	Financiering decentrale overheden	SiSa	Single information Single audit
Fte	Fulltime-equivalent	SMP	SoortenManagement Plan
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord	SPUK	Specifieke Uitkering
GF	Gemeentefonds	SW	Sociale Werkvoorziening.
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst	TWAO	Toegevoegde waarde Aaltens Onderwijs
GGD NOG	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Noord- en Oost-Gelderland	UP	Uitvoeringsprogramma
GHOR	Geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen	Url	Uniform Resource Locator (webadres)
GOO	Gemeentelijke Opvanglocaties Oekraïne	VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
GR	Gemeenschappelijke Regeling	VNOG	Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland
ICT	Informatie- en Communicatie technologie	VO	Voortgezet Onderwijs
IHP	Integraal Huisvestingsplan voor het onderwijs	VPB	Vennootschapsbelasting
IKB	Individueel Keuzebudget	WGA	Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten
IT	Informatietechnologie	WGR	Wet gemeenschappelijke regelingen
IZA	Integraal Zorgakkoord	WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
JGZ	Jeugdgezondheidszorg	WOB	Wet Openbaarheid van Bestuur
LTA	Landelijk Transitiearrangement	WOO	Wet Open Overheid
MJOP	Meerjarenonderhoudsplan	WOZ	Waardering onroerende zaken
MT	Managementteam	WRKP	Water, Riolerings- en Klimaat Programma
NIS2	Network and Information Security 2-richtlijn	WSW	Wet sociale werkvoorziening